

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Unio Divinæ Et Hvmænæ Domvs, id est, De Commodis Et
Incommodis Matrimoniorum Inter Reges Et Principes
Tractatus Historico-Politicus**

Del Bruggen, Walther

Antverpiæ, 1688

urn:nbn:de:hbz:466:1-38241

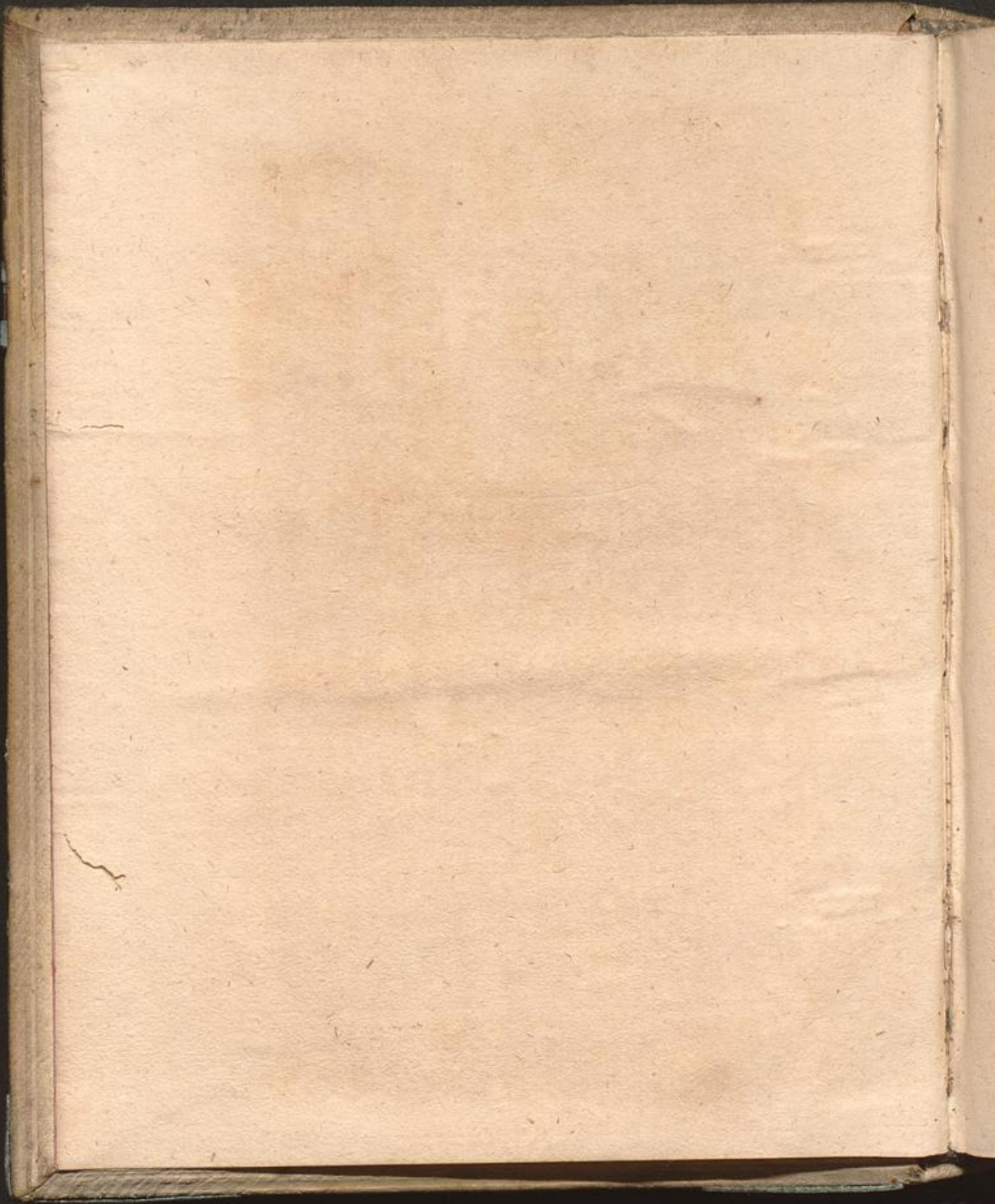

"Th. 4768.

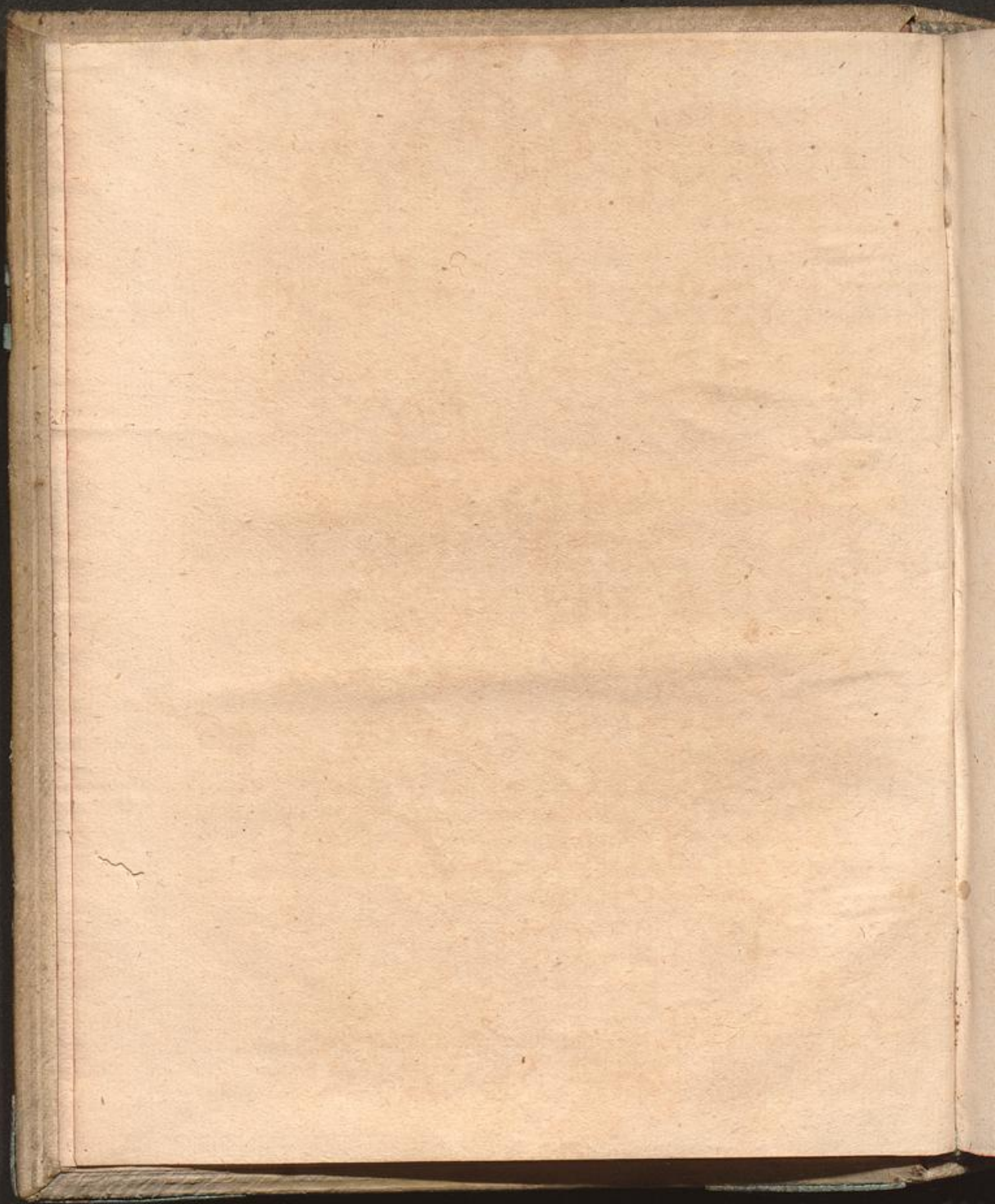

M. II
+ 39

112
71
13

UNIO
DIVINÆ ET HVMANÆ DOMVS,

id est,

DE COMMODIS ET INCOMMODIS

MATRIMONIORUM

INTER REGES ET PRINCIPES

TRACTATUS HISTORICO-POLITICUS.

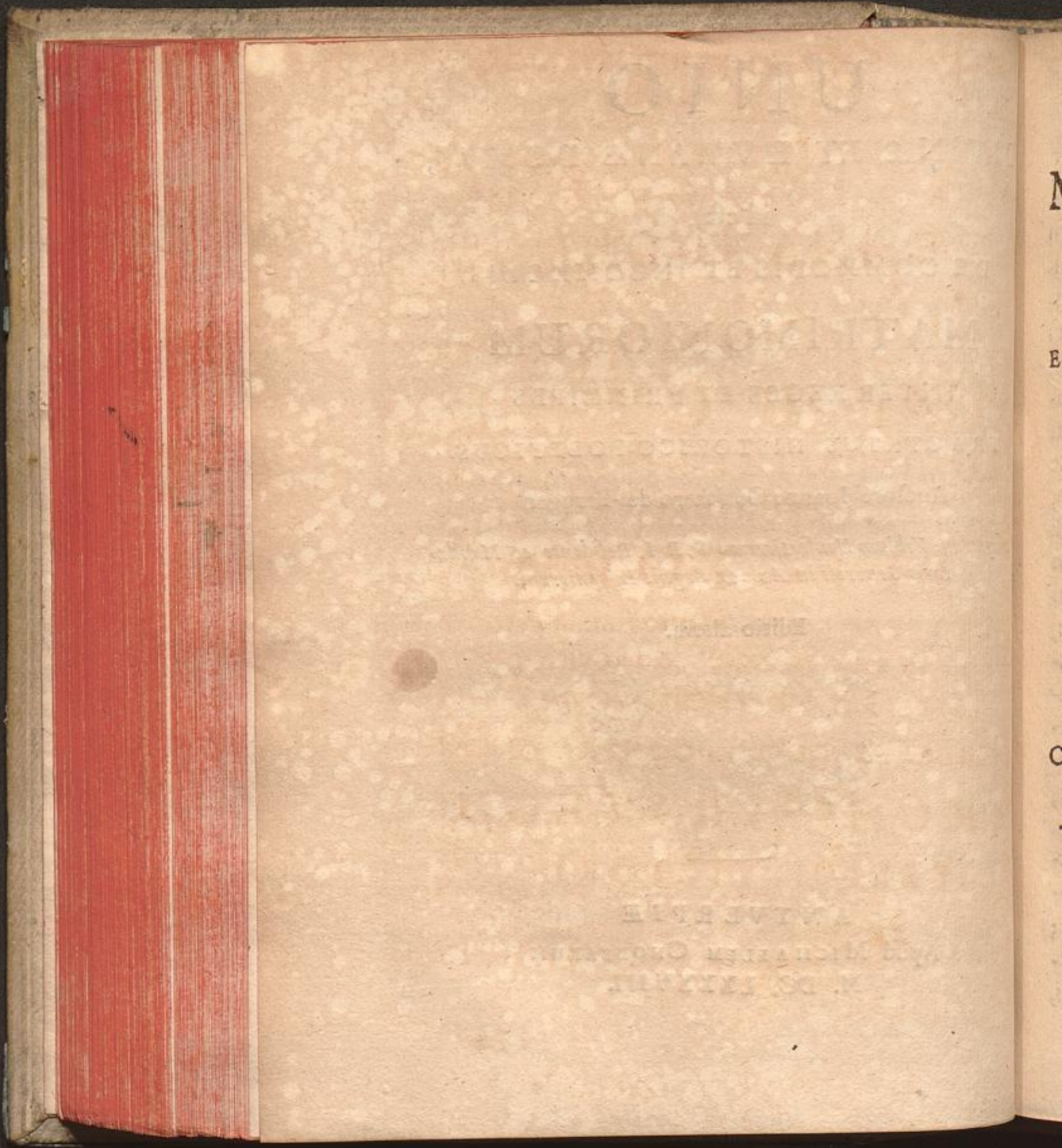
Auctore Ioanne Gualthero del-Bruggen

Inclitarum Vrbium Hanseaticarum S. R. I. Residente ac Mandatario Generali in Aula & Regnis Hispaniarum.

Editio altera.

ANTVERPIÆ
Apud MICHAËLEM CNOBBARUM
M, DC, LXXXVIII.

SERENISSIMO POTENTISSIMOQUE
PRINCIPI AC DOMINO,
MAXIMILIANO
EMMANUELI,
UTRIUSQUE BAVARIÆ
ET SUPERIORIS PALATINATUS
D U C I,
COMITI PALATINO RHENI,
S. R. I. ARCHIDAPIFERO
ELECTORI,
NEC NON IN PARTIBUS RHENI AC SUEVIÆ
ET IN IURE FRANCONICO PROVISORI,
LANTGRAVIO IN LEICHTENBERG &c.
CÆSAREI EXERCITUS CONTRA TURCAS
ARCHISTRATEGO,
FELICI, VICTORI:

SERENISSIME PRINCEPS.

Æculum nostrum tam fuit ingeniiis fœcundum, ut vix quidquam in materiis politicis intactum reliquerint, plurimâque opera verè insignia communi bono elaborarint. Curiosius tamen mihi perquirenti hæcenus Auctor non visus, qui de Principalium matrimoniorum commodis & incommodis speciatim egerit. Quare existimavi, non ingratum fore, si hæc excolerem materiam. Arduum, fateor, argumentum, & humeris meis penè impar: haud tamen despondi animum, fretus Lectorum benignitate, qui conatum boni consulent. Succisivis itaq; horis nonnulla sum elucubratus, duce Historiâ, vero prudentiæ fonte, eâque in Tractatum redege; quem, occasione matrimonii, ab Augustissimo Imperatore LEOPOLDO cum Serenissima Infante MARGARITA Hispana gloriosæ memoriæ initi, prælo dedi annis superioribus, atque Cæsareæ suæ Majestati dedicavi, sub titulo Unionis Divinæ & Humanæ Domus. Hunc cum, Typographo meo Antverpiensi mortuo, alius item Antverpiensis Typographus, secundâ editione vulgandum sibi permitti deposceret; visum fuit eundem inscribere Celsitudini Tuæ Electorali,

lectorali, ipsius Cæsaris jam Genero, per auspica-
tissimas cum Serenissima MARIA-ANTONIA,
ejus & prælaudatæ Augustissimæ MARGARITÆ
filia, nuptias; occasione rursus nova, pactæ latèque
celebratæ cum Serenissima Medicæa Domo affini-
tatis, per quam huic inuupturam Serenissimam So-
rorem, Magni Ducis COSMI filio FERDI-
NANDO ipse jam sponsam tradidisses; nisi Te,
totius Cæsareæ contra Turcas Militiæ electum
Archistrategum, tantisper remorarentur colli-
gendæ trans Savum Laureæ; ubi auspiciatissimis ex-
peditionis novæ progressibus præludit Turcici
Imperii clavis Belgradum, ad solum adventus
Tui terrorem derelictum à Barbaris, viam Con-
stantinopolim fugiendo monstrantibus: adeo ut
quæ ad Budam & Dravum à Tuâ Excellentîâ ge-
sta sunt præcedentibus annis (quamvis omni laude,
imo fide majora) collata ad recentes victorias, dan-
te Deo relatas & referendas, quasi modica censenda
sint. Unum interim hic præfabor veneratione
submissa, quod quæ de dotibus inclytisque virtuti-
bus defunctæ Socrus Tuæ olim disserui, eadem de
Serenissimis Principibus, Conjuge atque Sorore
Tuis, nunc dicta velim. Ut enim in istâ cernun-
tur, tamquam in optimâ Filiâ, sæcunde renata
quæ desierunt in Augusta Matre; sic in alterâ
luculenter agnoscimus Bavarici Sanguinis emi-
cantia

cantia decora, quibus in Hetruscam Aulam
translatis nihilo minus illa effulgebit stabilieturque.
Supereft ut Celſitudo veſtra hoc quale quale opu-
culum, obſequentiſſimæ devotionis meæ pignus,
serena fronte intueatur; & innatæ benignitatis at-
que clementiæ radiis malevolorum ab eo umbræ
arceat; quod ipſum debita reverentia enixe obte-
ſtans, Sereniſſimum Caput Tuum, inter mille
pericula toties jam deſenſum, Divinæ porro pro-
tectioni commendo, cum tota Bavarica Domo
Matriti, vi Idus Septembris, MDCLXXXVIII.

ELECTORALIS CELSIT. TVÆ

Devotiſſimus & obſequentiſſimus
JOANNES GUALTHERUS
DEL-BRUGGEN.

C E N S U R A

Adm. Rev. Patris Ioannis Hetzer Germani,
Societatis IESV Theologi, & Confessarii
Excellentissimi Legati Cælarei.

DOctissimum Tractatum, de Principalium matrimo-
niorum commodis & incommodis, à Perillustri Au-
thore sapientissimo studio elucubratum, accuratissima ego ap-
plicatione legi relegique totum; neque aliquid in eo reperio,
quod aut orthodoxæ nostræ fidei aut optimis moribus contra-
rietur. Quin potius iudico, huius elegantissimi Tractatus eru-
ditionem verissimum esse partem ingenii: ex quâ, propter
tersissimi stylinitorem, propter materiæ novæ raritatem, fa-
mosissimis exemplis illustratam, ac summa delectabilitate
variâ, laudatissimeque dispositam; oblectamenta & moni-
ta hauriuntur, solida & perpetua; quæ alia ex aliis nascentia
& se renovantia, numquam quemcumque etiam lectorem
deserent nec lassabunt. Ut proinde nobilissimo Perillustris
Authoris ingenio stet sine morte decus, cuius laudatissimum
nomen vel hinc etiam numquam ab ævo excidet; censeo præ-
sentem ingeniosissimum Tractatum, non dumtaxat jure me-
ritissimo mereri lucem publicam; Verùm etiam, quidquid
ex eo typis mandatum fuerit, id commendari omnium erudi-
torum lectioni debere. Ita sentio. Matriti. x Augusti M. DC.

LXVIII.

Ioannes Hetzer è Societate Jesu.

APPROBATIO ORDINARII.

UNIO DIVINÆ ET HVMANÆ DOMVS, auctore Ioanne Gualthero Del-Bruggen, tractatum continens de Principalium matrimoniorum commodis & incommodis, quàm doctissimè concinnatum, utiliter typis evulgari poterit; nihilque in eo habetur quod S. R. Ecclesiæ adversetur. In quorum fidem hisce subscripsi. Datum Antverpiæ die 5 Aprilis, 1669.

AVBERTVS VANDEN EEDE
*I.V.L. Protonot. Apostolicus, Canonus
& Archidiaconus Antverp. Libr. Censuræ*

Fuit hic deinde Antverpiensis Episcopus

SVMMA PRIVILEGII REGII.

CAROLVS Dei Gratiâ Hispaniarum Indiarumque &c. Rex Catholicus, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiae &c. Serenissimus Belgarum Princeps, diplomate suo sanxit, ne quis librum, cuius titulus est, **VNIO DIVINÆ ET HVMANÆ DOMVS**, auctore Ioanne Gualthero Del-Bruggen, continens tractatum de Principalium matrimoniorum commodis & incommodis, citra Michaelis Cnobbari Topographi Antverpiensis voluntatem, ullo modo in Belgio, intra novem annos proximos, imprimat, aut alibi terrarum impressum in has infestis Germaniæ ditiones importet, venalemve habeat. Qui secus fuerit, confiscatione librorum, & pro singulis exemplaribus peregrinis illatis, triginta florenorum pensione multabitur: uti latius patet in literis datis Bruxellæ, die x Septembris, anno M.DC.LXXXVIII.

Signat

LOYENS.

V N I O

D I V I N Æ E T H V M A N Æ

D O M V S.

Aius Iulius Cæsar, occupatâ quondam Republicâ Romanâ, vt partæ inuidiam dominationis leniret, specioso ab armis ad togam transitu, primus consilium cepit, quo pacto ius ciuile ex diffusâ legum copiâ posset ad modum redigi. Iustiniani prouidentia illustrior, quæ salutarem consilio effectum iunxit: animaduertens quippe optimus Princeps, nullum amplius æuo suo finem æqui & iuris superesse, sed vt flagitijs, ita legibus passim in orbe laborari; summâ industriâ superfluas, adnitente in primis Theodorâ Augustâ, tanquam venenata forensis hydræ capita præscidit. Cætera autem inter iuris monumenta, quæ ad posteros transmisit, extat nobilissimum

A

mum

mum illud Gordiani Imperatoris, qui
 consulatu Attici & Prætextati in hæc ve
 rescripsit, CONIVX SVSCIPITVR SOCIA HV
 NÆ REI ET DIVINÆ DOMVS. Effatum
 ni tam elegantia, quàm pietate plenum,
 potiori iure aureo dignum caractere,
 olim ambitiosa illa Senatusconsulta,
 Haterius Senator Romanus aureis in C
 literis figenda censere non erubuit. Si
 orationis nitorem intueamur, nihil pol
 si mentem, nihil excelsius proferri potest
 ne vt oraculi instar ab Imperiali id solùm
 mine rescribi fas fuerit. Magni est art
 paucis multa, maioris omnia modico
 plecti; & pulcherrimâ vnione coniugal
 lami virtutes, velut in lucidissimâ cry
 repræsentare.

Quamuis autem DIVINA DOMVS, in
 uersis Imperatorum legibus, pro Augusti
 Imperiali sumatur; in hoc tamen Gord
 rescripto Diuinam Domum propriè Hu
 næ opponi arbitror, nihilque per eam
 designari, quàm sacrorum curam, cui Ro
 ni olim Principes impensè addicti erant;

certè simulabant. Cùm enim ius rerum sacrarum Maieſtatis ac reuerentiæ plenum foret, omnino exiſtimabant è re eſſe idipſum Principatui vnire: vt ſacrorum curâ profanis imperij ſolicitudinibus permixtâ, tanto venerabiliores fierent, eâque viâ ſibi dominationem firmarent. Nam hic honor in firmamentum potentiæ aſſumebatur: idcirco ſacrorum Præſides erant, & Pontificis dignitate fungebantur, ſolo miniſterio cæteris flaminibus relicto, vt ſcirent, quibus hoſtijs, quibus diebus, ad quæ templa ſacra facienda eſſent, Quare meritò Senatus Populusque Romanus ſui

Riſit ludibria trunci,

dum Cæſar Vitellius Pontificatum adeptus neglecto more conſulendi, ipſe omnis humani diuiniſque iuris expers, de cerimonijs publicis quintâ decimâ Kal. Auguſti edixiſſet, antiquitus infauſto die Cremeteniſi Allieniſque cladibus. Quid mirum? Pontifex erat, at ſacrorum potius, Bacchi ſeu temulentia, cuius ceremonias indies paterâ libando, cyathosque ſorbillando probè didicerat; in cæteris tantâ

A 2

torpedine

torpedine offundebatur, vt si Pontificem esse alij non meminissent, ipse obliuiscetur.

Attentior Tiberius, qui nec vetera templa instaurare, nec defunctorum quidem Principum honori noua erigere se inconsulto permisit, & demum petentibus Hispanis concessit vt templum in Coloniâ Tarraconensi strueretur Augusto; quod dein Hadrianus Tarracone hyemans sumptu suo restituit: nam Tiberius cunctas cerimonias templaque Numinum simulacra iuris atque imperij Romani fecerat. Ita sacrorum iura sibi seruandam maiestatem Principatus mirè auxit: & vt speciosiori scenâ singula adornaret, palàm diuinam hanc iuris curam profiteri voluit, dum in frequenti Senatu sic prolocutum Tacitus refert *Deos & Deas ipsas precor, vt mihi ad finem vite quietam & intelligentem Humani Diuinæ iuris mentem diuint.* Piè sanè, si absque simulatione, quam vnice ex virtutibus suis amabat hæc vota protulisset.

Et adeò tenaces erant Romani Imperatores diuini eius iuris, vt sub auspicijs noui Principatus

cipatus inter alia imperij iura id ipsum renouaretur, vti liquet ex æneâ tabulâ in Laterani Basilicâ asseruatâ, cui, Vespasiano ad imperij clauum admoto, incisum est his verbis: *Vtique quacunque ex usu, Reipublica Maiestate, diuinarum humanarumque, publicarum priuatarumq; rerum esse censebit, ei agere, facere, ius potestasq; sit ita, vti Iulio Cæsari Augusto, Diuo Augusto, Tiberio, Claudioque Cæsari Augusto fuit.* quamobrem Domitianus Imperium adeptus Ioui Custodi templum ingens, seque in sinu DEI sacrauit. Sed hæc obtinebant, cum fidei Christianæ nomen adhuc incognitum aut certè inuisum esset. Nam licet Constantinus, Constantius, Valentinianus & Valens Romani Imperatores, Christianam amplexi fidem, se Pontifices maximos adhuc appellari suerint; tamen postea Cæsar Gratianus id, proposito edicto, teste Zosimo, vetuit, atque ita eius Sacerdotij dignitas in Cæsaribus defecit.

Eâdem Principum Romanorum prouidentia olim cautum erat, nemini ciuium noua aut priuata sacra habere liceret, *separatim ne-*

mo sit habens Deos: novos seu aduenas, nisi pri-
cè adscitos, pruatim colunto: Diuos, qui cale-
semper habiti, colunto: constructa à Patri-
delubra habento. Id enim videbatur Principi-
 bus formidolosum, & ad coniurationem pri-
 tiùs quàm Religionem pertinere. Nec im-
 ritò, quia superstitioni vicina res erat, cau-
 adhibebatur. Facilius quippe est superstitio-
 nem non admittere, quàm admissam mo-
 rari: cùm labes sit talis, vt si semel irrup-
 per omnium animos facilè serpat, nec
 dein, nec excludi possit. Est autè eò pernici-
 sior, quòd specie pietatis animis illabatur,
 reuera colendo violat, quem violando co-
 Quæ autem speranda Regnorum securitas
 nec Deo parcitur? Summum igitur Principi-
 tui à superstitione periculum imminet: quod
 Deum infestat. Imperij spheræ turbatur
 primo mobili turbato; & motus mutatur
 motorem mutas. Innoua Deum, innoua
 Principem; quia à DEO principatum tenent
 Idcirco Principes summâ vigilantia iuris
 uini tutelam moderabantur: noua & priu-
 sacra arcebant, vt seditiones arcerent.

Erga ceteros id erat cura Dominationis, erga coniugem amor Religionis, vt arcano olim in nuptijs symbolo venustè Romani expressere: nam ita tum mos ferebat, vt coniuges aquâ & igni acciperentur:

Iunxerunt elementa Patres, aptumque putarunt

Ignibus & sparsâ tingere corpus aquâ.

Hoc pacto sociabantur elementa, vt sociarent: ignis aquæ, aqua igni iungebatur, velut Humana res Diuinæ: his elementis, tanquam fœdere, coniugia sanciebantur: nec vlli sine ijs iusti amores erant. Sol coniugij Religio est: tolle hunc solem, coniugium vmbra erit: & hoc nomine tantum felix, quod vmbra etiam sine sole manet. Enimvero cum eorumdem socia sacrorum coniux adsciscitur, consortium initur omnis vitæ, Diuinum Humanumque ius communicatur. Et sane probè vniuntur, quæ separata nec robur nec vires habent. Humana domus Diuinâ stabilitur: hoc nobili fulcro subnixa, tam finem nescit quàm fulcrum ipsum: perennis igitur; quia perenni stabilimento secura, ex Diuinâ domo
immor-

immortalitatem mutuatur.

Id causæ est, cur Austriaci Romanorum Imperatores, & eos inter Augustissimus Cæsar Leopoldus, nunc feliciter imperans, in pinguâ semper Regiarum sollicitudinum te duxerit, non aliam Humanæ Domus ciam adsciscere, quàm quæ Diuinæ etiam gloria foret. Sic Pater Ferdinandus III gloriæ memoriæ, celsissimam Infantem Mariam Hispanam primam delegit coniugem: cuius uentis animus, uti sublime Christianarum tutum domicilium, vniuersis Europæ Regni enituit, ita defunctæ gloriæ virtus cælo præpta perennem fecit. Viuere voluit optime Princeps, sed cum Cæsare: mori, sed ante Cæsarem; ut amorem etiam moriendo testetur. Dein Cæsarij thalami fecit consortem renissimam Principem Oenipontanam, & Mum Mantuanam, vtrasque Diuinæ Domus cias. Postquam autem pietissimus Cæsar est functus, erepto prius ex orbis huius cellis Ferdinando filio Romanorum Regni paternorum destinato Regnorum herede aliud moestissimo Fratri Leopoldo magis

di fuit, quàm vt solatia caperet fortiora ex
 complexu Regnorum, ijsq̄ue augustam ad-
 sciscendo coniugem, Humanæ Diuinæq̄; do-
 mus sociam, de bono successore maturè pro-
 spiceret: in Principe enim vna itemq̄ue cer-
 tissima beatitudinis spes est BONVS SVCCESOR.
 Optimo sanè inter pietatem & Regium decus
 temperamento, sentire doloris acrimoniam
 & mitigare: nouo consilio nouum summę he-
 redem potentiæ Regiam intra Domum quæ-
 rendo. Nam firma demum Principatus mu-
 nimenta haud sunt legiones, haud classes, sed
 liberi: his regnum stabilitur, vt nauis in mari
 anchoris. Vnde verè Tragicus,

τύραννοι παῖδες ἐρημα δώμασι.

Munimen aula Regij sunt liberi.

quippe ab his regno est columen, Patri maie-
 stas. Quod in animum inducens Alexander
 Macedo, in tantâ Dominationis amplitudine,
 detectis Parmenionis insidijs exercitui con-
 questus, inquit: *Orbitas mea, quod sine liberis*

sum, spernitur; quippe faciebat

Trunco non frondibus umbram.

Planè Romani Principes, vt in veneratione

B Augusti

Augusti nominis & obsequio socios subditos
 que contineret, ac obtentam dominatorem
 nem tot inter coniuratorum procellas ser-
 rent, & ad posteros securè transmittere-
 summâ prouidentiâ eò sunt adnisi, vt exi-
 ret Augusta in Domo successor, qui Prin-
 patum tuendo, famam nomenque Cæsaris
 tueretur. Hunc si natura Domum intra-
 gabat, aut datum fata ademerant, trahebat
 in remedium adoptio, vt ea fulciretur de-
 Domus. Ita naturam æmulati filium, &
 aliàs fortuito generatus non ultra æstimat
 pleno iudicio & consilio cooptabant, he-
 demque faciebant sacrorum nominis bo-
 rum omnisque iuris.

Quæ licet passim obtinerent, euentus
 men non semel palam fecit, filios, vt mu-
 dæ, ita frequenter concutiendæ Dominatorem
 causam præbuisse. Quid enim si nascebatur
 filius Patri annis graui? is magnæ haud du-
 tranquillitatis pignus, magnum præsidium
 erat. At natus iuueni, ancipitem potius, quæ-
 firmum Patris reddebat statum: quippe
 lescebat vt filius, & mox adultus, non in-
 scribere

sed fratris se loco haberi volebat; in principibus enim ambitiosis non tam ortus quàm ætas à fratre filium secernit: haud Patrem colebat, quòd multa adepturus; sed oderat, quod non adipisceretur: graues Patris annos, quantumque ijs additur, tantum sibi decedere ratus

Filius ante diem patrios inquirat in annos.

Proinde cum mellitissimi sit saporis Dominationis, eueniebat, vt eam detineri ægrè ferret, & solus rerum potiri, summumque illud purpurae decus præcerptum præfloratumque ad se transmitti cuperet; malens cibum sedandæ Dominationis fami è flammâ capere, quàm in securâ Patris morte, suetâ viâ, Ordinum obsequijs & votiuo populi applausu nanciſcendi Principatus culmen expectare. Cùm enim pietatem prostrauerat ambitio, nullum ultra facinus graue videbatur: & ideo Dominantibus inuisus plerumque erat, quisquis proximus destinaretur: nemo enim alteri libens Imperij habenas permittebat, quin potius semetipsum potentia & Dominationis scribebat hæredem. Idcirco Tiberius identi-

dem felicem vocabat Priamum Troiæ
gem, quod superstes omnium suorum exi-
set. Et ante Tiberium Augustus Cæsar, ce-
roquin moderatoris ingenij Princeps,
lãm incurrit in hanc Dominationis cupi-
nem: cùm enim circa Imperij initia tam
culoso conflictaretur morbo, vt de eius
sim vitâ medici desperarent, quamprimò
Magistratus & vrbis primores acciri iu-
vt cum iis de rebus Imperij supremùm co-
municaret: & licet spes omnium eò diri-
rentur fore, vt Claudium Marcellum, ex
rore nepotem, Imperij successorem num-
paret: ipse tamen, in præsentis frustra-
nibus, neminem designavit: dumtaxat P.
Cõsuli in manum dedit breuiarium reditu
Imperij, quantum etiam pecuniæ in aera-
fiscis & vectigalium residuis esset: annu-
autem obsignandis litteris adhiberi solis
genero Agrippæ, fido militiæ & victo-
rum comiti tradidit. Tam arctè fixus
Dominationem erat animus eius clauo-
bitionis; vt nequidem supremum præ-
lis diem cernens, æstum dominandi, mo-

ratione animi mitigare posset.

At bonos Principes filiosque ambitio huiusmodi non vrit : procul tales ab ijs spinæ sentesque morum. Nam Pater filium affectu, hic Patrem obsequio colit. Huius illustrissimum orbi dedit exemplum Carolus V gloriosissimus Romanorum Imperator, qui Dei ac æternitatis, cui vixerat, memor, post partas tot inclytas victorias se ipsum extremò vicit. Enimuerò toties triumphum egerat, vt haud amplius, nisi de semetipso triumphare posset: quippè norat vbi vera Principis, vbi sempiterna gloria esset. Et idcirco sacrum Romani Imperij Diadema augusto detrahens vertici, Germano id fratri Ferdinando, & Hispaniæ Regnorum coronam vnico Gnato Philippo, Hispanorum Monarcharum Progenitori, imposuit : angustum augusto reputans animo, quidquid æternum haud esset, quidquid humanæ meta potentia terminaret. Deinde optimus Pater prudentem filium monuit his verbis, *La cosa que mas entretiene a los vasallos y subditos, de qualquier nacion que sean, en la fidelidad de sus Señores, es ver que tienen*

B 3

hijos

hijos en que consiste la firmeza de los Estados
 nam ita cum humanis agitur rebus, ut ne
 prius agnatorum aut ambitiosa Procerum
 subsidant vota, quàm sit destinatus Regis
 successor: tum enim infringuntur prauæ alie
 rum spes, & subsidunt æmulantium animi
 qui inuicem ante conflictabantur.

Quamobrem Augustissimus Imperator
 Leopoldus, Imperij, Regnorum Hungariæ
 Bohemiæ ac Archiducatus Austriæ inco
 mitatem sollicitè perpendens, ut eorum
 securitati & Augustæ Domus tot sceptris
 nixæ firmamento consulere, salutari consilio
 velut optimo principalis matrimonij insti
 tamento & æternante in Hispano Austriacæ
 stirpem affectu, Serenissimam Infantem Ma
 garitam, Catholici Hispaniarum Monarchæ
 Philippi quarti, gloriosæ memoriæ, & Seren
 nissimæ Reginae Mariæ Annæ filiam, sple
 dens regiarum virtutum & gratiarum decore
 Augustam sibi dilegit Coniugem: Cæsar
 striacus Infantem Austriacam, Princeps sac
 Principem sacram, pleno amore in stabili
 mentum sceptri adsciuit: socia Humanæ

mus suscepta, quia Diuinæ erat. Ara Cæsaris
 venusta quidem: at venustior hac nouâ Mar-
 garitâ, in quâ potentissima Germaniæ, Hun-
 gariæ, Bohemiæque Regna & Austria, fide æ-
 ternâ,

Iam viam speciem magna virtutis adorant:
 Virtutis, inquam, cuius decora magnitudinis,
 nō nisi Germani orbis Coronâ cingi potuisse
 palam est: quæ enim alia, tot Serenissimæ In-
 fantis dotibus; tot gratiis cælitus augustoque
 Parentum sanguine infusis pro dignitate &
 merito decorandis, par fuisset? Vna, vna Ger-
 mani orbis Corona, Maiestate æternâ, supremi
 numinis prouidentiâ, tam excelso fuit destina-
 ta fini. Solum optima Princeps digna, cuius
 in castissimo sinu Cæsar Romanus orbis cu-
 ras tranquillet: solum dignus, qui tanti Patris
 vnicam ex secundâ coniuge gnatam, Hispani
 genij delictum, spirans Regiæ Maiestatis si-
 mulacrum, Cæsareo foueat amplexu.

Diuino sic visum Numini, vt Serenissima
 Princeps Austriacam indolem, quam à Ger-
 manâ matre infans hausit, pubes Germano
 Cæsari dono ferret. Quod autem augustius
 doni

doni genus, quàm cum ipsa Cæsari præmiserit
 est Princeps, Cæsar principi. Datum optime
 Cæsari inclytum munus, non quidem ferre
 at paulò tardius, quàm tanta curarum mole
 & indefessa Cæsarei animi virtus exigere
 parum interest quando cœperit, quod
 quam desinet: quippè auspiciatissimo
 coniugio

*Nec metas rerum Numen, nec tempora præ
 Imperium sine fine dedit.*

Arcana cæli prouidentia orbi palam fecit
 petito in Patre & filio illustri exemplo prop
 gandæ Cæsareæ stirpi, Hispanæ Domus
 destinata, ex quâ auitum solium prole
 metur: prole quæ patrisset ac matrisset,
 in fronte ac pectore sacram parentum ma
 statem gerat. Dabit, dabit porrò Sereniss
 Infans Austriacæ fœcunditatis experient
 tum, vt Augusti Cæsaris nunc coniug
 futura dicant sæcula Augustam matrem
 num herclè omnium nostrum est votum
 lus Cæsaris, Augustæ, Regnorum, & Her
 Vnum hoc datum olim Cæsari Claudio or
 namur oraculum,

inob

Regnabunt etenim tui minores,

Et Reges facient suos minores.

Hæc spes Populi est Germani, spes publica, spes Augusta. Audiet Deus, audiet Sacra Virgo, audiet Diuus Leopoldus, Austriæ tutor post DEVM fidissimus, tam pia, tam æqua animi vota. Non nostræ tantum mentis hæc sensa, hæc preces sunt: sed publicæ salutis, publici boni. Non illud optamus, vt nostris annuant votis Principes: sed vt DEVS, quemadmodum Principes. Annuit, & annuet. Cæsar enim Infantem candidè amat: Infans Cæsarem. Ita pulcherrimo pacto sub amore virtus, sub virtute amor fouetur: qui Humanæ Diuinæque Domus communionē, tanquam adamantino nixus fulcro, occasum haud nouit.

Quippe inita est societas coniugij, non Imperij; religionis, non Dominationis. Candidissimum coniugis animum nulla vnquam ambitio subijt. Haud ea coronam ambijt, sed eam corona; prius diadema meruit, quam sumpsit. Excelsa virtus, non blanda conciliatrix fortuna, Germano eam folio destinauit. Augustæ fastigium ambijt, non vim Principatus:

C

patus:

patus: hæc lubrica & anceps, illud securum
 & perenne; eaque ambitio ad virtutem
 gis, quam vitium inclinabit: optimi quique
 mortalium altissima expetunt, ijsque gloria
 cupido nouissima adimitur. *Quinimo* Infans Catholica, si candidum
 eius animum propius intuemur, nec Angeli
 stæ culmen, nec potentiam ambit: & virtutem
 quæ tam sponte eam sequitur, vt dies lucis
 Nobismet dominationis arcanis, sed ipsi
 ei insinuant. Lunæ instar, quæ longius ab
 recedens, clarius orbi lumen exhibet: cum
 propinquans, minorem lucem diffundit. *Quæ*
 mortalium desideria excessum non
 lus amor vt plurimum ignorat. Regni
 tentiam Principi parem ambiens excedit
 morem nequaquam. Angelus dum solium
 tissimi solio æquare conaretur, corruit:
 lapsus foret, si ad Diuini amoris paritatem
 rasset, summæ exemplum virtutis æmulari
 Quod pulchrius cæli munus quam Imperatrix,
 ad Cæsaream amoris, non potentiam
 litatem aspirans? Ea in summo amore
 mam quærens potentiam, maximam reperi-

enim uerò lumen suo refundens Soli poten-
 tiam obtinet, quam non ambit. Augusta Prin-
 cept excelsæ Maiestatis gloriâ, velut reposito
 fruitur thesauro: omnia agit ut imperium me-
 reatur, nihil tamen agit ut imperet: nihil op-
 tima Princeps ex sublimi imperantis fastigio
 aliud vindicat, quàm sibi gaudium, Regnis
 heredem; prouidenter iter ad gloriam instru-
 ens, ut mater in liberis æterna sit. Ita dum
 nullo ambitionis confinio virtutes suas con-
 taminari finit, nunquam ex gratiarum domi-
 cilio prodit, quin gratiam promat; dum Cæ-
 sar Serenissimam eius faciem amore purpura-
 tam, non cupiditate purpurissatam colit; &
 in Regiâ illius mente, sui ipsius mentem con-
 templatur, quàm in ea amor decorè sculpsit.
 Proinde nihil aliud candidissimis coniugum
 animis proprium relinquitur, quàm nuda vir-
 tus: hæc satagit, ut omnia facta Augusta Cæ-
 sari, Cæsar Augustæ sanctissimis moribus pro-
 bet, & amorem hoc in honoris amphiteatro
 perennet. Ita euenit ut in Diuina Humanaq;
 Domo Augusti coniuges ambo consilium cor-
 dis vnus habeant, & yterq; mentem duorum.

At societas coniugalis, non ob amorem
 dominationem inita, eundem simulati am
 ris & obtentæ dominationis finem habet
 cultus Reginae aut Matri exhibitus, si Reg
 Maiestatem auget, Regem delectat: si im
 nuit, grauat. Honores & obsequia facile
 lerantur, & plerumque vt inania transmitt
 tur, modò dominationi imperantis non
 trahant: hanc si delibent, vix vllius dom
 nantium animus ita amore coniugali aut
 terno inescatur, quin idipsum persentiscat

Quamobrem Tiberius ægrè ferebat par
 tem Liuiam, æquas sibi potentia partes
 dicantem, eamq; dominationis sociam asp
 nabatur, licet ipsa dominatio donum
 esset. Quamuis enim in matrimonio habet
 Iuliam, vnicam Augusti filiam; tamen quia
 eâ priuigni Lucius & Caius supererant,
 Iulia Tiberium vt imparem sperneret, certè
 adipiscendi imperij instrumentum matr
 vitrico Augusto nuptam, quàm coniug
 ratus, Rhodum secesserat: nec inde Roma
 redijt, quàm gnarus priuignos Liuiæ dolo
 medio tollendos. Congressum etiam

duum & longiores secretioresque matris sermones datâ operâ vitauit, ne consilijs eius regi videretur, indeque Populus ansam capta-
 ret se regendo imparem ex matris societate arguere. Tulit etiâ perindignè actum à Senatu, vt titulis suis, quasi Augusti, ita & Liuiæ filius adijceretur: quare non parentem patriæ appellari, non vllum insignem honorem recipere publicè passus est. Sed & frequenter admonuit, maioribus nec fœminę conuenientibus, negotijs abstineret; præcipuè vt animaduertit incendio iuxta Ædem Vestæ & ipsam interuenisse, populumque & milites, quò enixius opem ferrent adhortatam, sicut sub marito solita esset: rebatur enim imminutionem fore Maiestatis per ius Imperij communicatum. Et altius sensit Tiberius, cùm audijset Agrippinam Germanici coniugem munia Ducis obire, vestem & fomenta saucijs largiri, laudes & grates reuersis legionibus è falso rumore perlatâ clade habere, non enim simplices eæ curæ.

Quò incautior Claudius Cæsar, flagranti Agrippinæ coniugis ambitione non parum à

scopo tuendæ dominationis aberravit, de
 eam, auratâ chlamide conspicuam, prælio
 uali inter lacum Fucinum amnemque Lynceum
 adornato simul præsidere, dein nouo & in
 lito more signis etiam Romanis præsidere
 à Caractaco Britannorum regulo incolumi
 te donato, iisdem, quibus se, laudibus grati
 que venerari sineret. Exinde enim ma
 paulatim Agrippina struere animo cepit
 & omni industriâ adnisa Neronem Britan
 co, Claudij ex Messallinâ filio, iam per ad
 tionem equatum, in adipiscendo imperio
 ferre: idcirco tandem maritum patrum
 to tabidoque veneno soporatum, miserè
 stinxit.

At Nero, Tiberij insistsens vestigiis, eam
 minationis auidissimam, perpetuò in
 habuit, cum parti à maioribus regni se
 ciam ferret. Acerbum ei, quòd matrem
 etis dominationis cupidinibus æstuarè
 & coram viderat, legatis Armeniorum
 sam gentis apud se orantibus, ascendere
 gestum & præsidere simul eam parasse,
 fetque, nisi cæteris rei insolentiâ percussis

neca Nerōnem admonuisset, vt venienti ma-
tri honoris specie obuiam procederet. Ita
ascititia pietas immoderatae ambitioni tum
medela fuit. Quare ne huiusmodi Senecæ sa-
gacitate ipsa aliàs circumueniretur, satis pro
imperio, è Senatu Patres in Palatium vocari
iussit, vt eorum consilijs illic adstaret: velo
tamen discreta, quod visum arceret, aditus
non adimeret. Eo pacto corpus velabat, ani-
mum ambitionis plenum nudabat: praesens
esse volens & absens haberi, ne libertatem de-
cernentium, quam re ipsâ labefactabat, labe-
factare videretur. Quæ licet Nerōnis animum
altè penetrarent; hactenus tamen dissimula-
bantur: quippe vnicum ad eum diem exem-
plum erat Agrippina, quæ Imperatoris Ro-
mani filia, soror, coniux, denique mater exti-
terat. Dissimulationem huic malo Nero ad-
hibebat; non obliuionem: quia accipere à
matre imperium, tolerare sociam non po-
tuit. Ita quæ sunt apud priuatos femina cha-
ritatis, sæpe fomenta sunt odiorum apud do-
minantes. Eo passim nati ingenio Principes,
vt iniurias marmorì, beneficia arenæ inscri-
bant:

bant: eò vsque læta sunt, dum videntur beneficiis posse librari: vbi non ampliùs suipertium admittunt, transit in rancorem benevolentia, in odium gratia. Proinde cùm in gloriam existiment non reddere beneficium malunt non esse cui reddant: quasi grauius futurus esset violati pudor beneficij, quàm benefactoris: quod in primis tamen in partibus generosi animi principibus locum habet. sanè si beneficium tanti est ponderis, vt compensari haud aliter possit, quàm cum accepti beneficij iacturâ, aut fastigij principalis diminutione, quid ager Princeps vt ingrati tam effugiat? & quo pacto id compensari quod compensari nequit? An quidpiam maiestatem suam & coronæ decus admittit haud quaquam. Nam famæ, liberrimæ principum iudici, præ cæteris consulendum, que præcipua rerum attentè dirigenda, semper illibata, semper incolumis maiestas perennet. Flexu igitur hic quodam operis prudentiæ erit paululum iustitiæ tramitem flectere, licet quampiam iniqui speciem præferat, modò publicâ vtilitate rependatur.

Verum si accuratius Romanorū Principum
 statum ponderamus, non temerè plus æquo
 animum in curam dominationis intendisse
 videntur; dum matris, coniugis, imo & filio-
 rum facta suspecta reputarunt, cum proprio
 velut sanguine diuicantes: cum enim se pas-
 sim tyrannide contaminarent; in nemine fi-
 dem sperabant, quam ipsi violarant; successo-
 rem timebant quisquis esset dignior, cumque
 nemo non dignior foret, omnes timebantur.
 More autem fit vt formido & timor scandat
 eodem, quò tyrannus: quippe,

Vile sui pretium norit cum sanguinis esse,
 etiam ab intimis se peti arbitratur, & animo
 semper velut arcu intento omnium ora
 manusque obseruat: adeò vt non propinquos
 tantum, sed (quod malignissimum est sollici-
 tudinis genus) ipse se custodiat, suamque um-
 bram metuat. Vbi enim clementia in vinculis
 est, metus dominatur: & tela quæ in aliorum
 vitam fortunamque tyrannus librat, in se retor-
 tum iri timet. Et idcirco Romani Principes,
 nondum iactis solidis dominationis suæ fun-
 damentis, potentiae anxij; suspitionibus assi-
 due

D

duè

duè infestabantur, quæ in consilijs eorum
primum semper locum tenebant; aut ce
velut in insidijs succenturiatæ erant. Ita
berius, nondum potentia securus, & in
Monarchiâ, vbi sensus Maiestatis teneret
Augustæ celsitudinem in diminutionem
accipiens; ne licetorem quidem ei decerni
sus est, aramque adoptionis & alia huius
vetuit: præterquam quòd Augustæ adorati
mos nullus erat. Egregijs etiam filiorum
stis inuidebat: quia nimiâ ciuilitate, aut be
câ eorundem gloriâ angebatur. Germanicus
sanè ex fratre Druso Nepoti vsque adeo
tractauit, vt & præclara facta eius pro sup
uacuis eleuaret, & gloriosissimas victori
ceu damnosas Populo Romano increparet
quòd verò Alexandriam Ægypti adueniens
contra instituta Augusti, spontè non in
Principis, grauitè in Senatu questus est.
tamen id minùs Tiberio vitio vertendum
sola trimi filioli pulchritudo & in loquen
audacia, quodque nihil eorum metueret
ceteri pueri solent, anxerit Carolum
Galliarum Regem: qui ex venustissimi

sub

decore, indolem & mores; ex moribus, famam filij potentiamque auguratus, verebatur maiestatem suam per eum aliquando obumbratum iri, eoque leuius mortem illius tulit: velut Tiberius Drusi, quem statim à funere ad negotiorum consuetudinem redijisse, iustitio longiore inhibito, refert Tacitus.

Id præcipuum esse solet anxietatis alimentum in domibus Principum, plus æquo ambitiosorum: adeò vt præfati Caroli Pater Lo- doicus XI, morbo correptus, se Plessiacæ arci munitissimæ & vnà secum perpetem insidiarum metum includens, Annam filiam, quæ virtutibus suis omnem facile elidebat suspicionem, suspectam habuerit: & Petrum Borbonium, dein Boiorum Regulum, Annæ virum, prudentem ac moderatum Principem, à deductione Legatorum Burgundicorum reducem, inter amplexus per stipatorum Præfectum scrutari iusserit, num veste arma tegeret: Filium autem Carolum Delphinum, à procerum frequentiam pridem remotum, Ambasiam velut deportarat, ne eo ad res novas contra se moliendas abuterentur. Probè enim

minerat, anno se ætatis septimo decimo, com-
 municato cum Borbonio alijsque nonnulli
 consilio, regni gubernationem Carolo Pa-
 eripere tentasse: dein Carlottam Ludouici Sa-
 baudia Ducis filiam sine patris consensu du-
 xisse vxorem, mortuâ priore coniuge Scoti
 Regis filiâ. Idēne sibi eueniret metuens, nul-
 pene procerum ad filium permisit aditū, qui
 ex industria Ambasiæ inter infimæ sortis ho-
 mines educari curabat; donec tãdem yrge-
 valetudine ac supremâ adductus necessita-
 ne morte preuentus vnici gnati conspectu
 perpetuum priuaretur, sub Octobrem an-
 nū millefimi quadringentesimi octogesimali
 cum ad se accersiuit, & præclaris documentis
 teste Belcario supremum affatus est.

Quanquam verò nimiam illam de filio
 fidentiam, Christianissimo Rege indignam
 fuisse, prudentiorum nonnulli existimant
 haud tamen omninò improbandum, qui
 odiosum se nobilitati & populo cernens, lib-
 rum proceribus ad filium aditum præcluse-
 vt eo pacto exulceratis ac seditiosis nonnulli-
 rum animis ducem caputque intestine

ctioni regendæ auferret. Probè sciens, cessante licet subditorum odio, hanc esse aulæ conditionem, vt orientem libentiùs solem, quàm occidentem intueatur: velut Tiberius Neroni exprobrauit, occidētem ab eo deseri, orientem spectari: quod tamen ijs passim est proceribus familiare, qui supremis dignitatum honoribus nondum adeptis sperant fore, vt cum oriente & ipsi magis oriantur. Quippe affectu & beneficijs irrorari à iuvene Principe, suaue putant; nec animaduertunt frequenter eiusmodi beneficia, vt rorem, oriente sensim sole, absumi; beneuolentiæ radijs eò transmissis, vnde liberior gratiorque cupidini eorum aura spirat.

Sed nec in vicariâ dominatione tuendâ hi mentis æstus cessant. Qui moderante Belgium Alexandro Parmæ & Placentiæ Duce illic vixere, memoriæ proditum reliquerunt, quàm profundè magni illius Herois animum sauciauerit, cum prudentissimi Regis Philippi secundi arbitrio, Margarita, Caroli V naturâ filia, iterum Belgij moderamen capessitura, ei socia; & quia mater, plusquàm socia adiungeretur.

geretur. Nam licet eo semper amore obsequantiâq; Serenissimam parentem vnicus in complexus fuerit, vt arctius complecti haud posset, dum eam præsentem in oculis, absentem semper in corde ferret; ipseque vicissim optimæ matris in se affectum & benignitatem nunquam claudi senserit: præterquam quòd ab Hispaniâ ita moderata res erat, mater ciuili, filius bellico regimini præcellens, eoque pacto sua cuique auctoritas constaret. Attamen quia facilè præuidebat Margaritam, vti Gubernatricis titulo nouissimè insignitam, primas sibi in Præfecturâ vindicaturus, seque debitæ venerationis ergo, matris Regiis mandatis venienti non posse non obseques submittere: maluit è Belgio discessurum eidem vniuersum; quàm illic mansurum, partem cedere. Quippe Regi vtile, sibi decoratus, nihil retinere ex eo, cuius omnino in partem se mallet; aut si Belgio excedendum pia non fieret, se potius vt gregarium & statum sub matre militem; quàm vt armorum ducem sub Rege, stante bipartiti imperij decreto, meriturum. Quæ vbi in Hispaniâ

sunt nuntiata, tam obturatis auribus percepta fuere, vt Rex primâ fronte ne transfuersum quidem vnguem à decreto semel consilio decedere velle videretur, hac animi firmitate pondus consilio additurus: donec ablegato in Lusitaniam (vbi tum Rex agebat) Adriano Gomicortio, vt discedendi è Belgio facultatem Alexandro procuraret; submissisque ipsiusmet matris litteris, Regem enixè precantis, dignaretur Belgij præfecturam, se oneri exemptâ, in pristino relinquere statu: immobilis tamen Philippi animus, si non expugnari, saltem eò pedetentim molliri coeptus est, vt mutato speciosè Gubernatricis titulo, Margaritam ab alienatis subditis, quibus sanior mens reditura esset, in Belgio vicinam clementiæ aram subsistere iusserit, ne ad serendos rumores vanaque iudiciâ, vulgus, spontè ad talia, pronum, proniorem faceret præfestinato Margaritæ discessu, quem passim omnes matris filijque mutuis dissidijs haud dubiè adscripturi essent. Verùm cum supplices nulli aut rarissimi inuenirentur, infectis vtique semel seditionis veneno

neno

neno animis, & idcirco in arma intentis
 nulli propè aut raro vsui fuit tam piè de-
 nata clementiæ ara. Quare Margarita, hæc
 operæ pretium rata diutius in Belgio moræ
 exacto illic triennio, Gubernatricis ven-
 nomine, quàm re potita, in Italiam redi-
 vacuo Belgij theatro gloriosæ Alexandri vi-
 tuti relicto; in quo fortissimi prudentissimi
 que dein Imperatoris munia egregiè fun-
 orbi palàm fecit, non propriam solum
 minationem, sed & vicariam seu deman-
 tam, penitùs riualem fastidire; eamque
 tri instar, quod naturâ est indiuiduum) di-
 nequaquam ferre.

Ex præfatâ etiam Romanorum Principum
 sagacitate procedere autumo, quod scrip-
 Vlpianus lib. xiii ad legem Iuliam & Papi-
*Princeps legibus solutus est: Augusta autem
 cet legibus soluta non est, Principes tamen eas
 illi priuilegia tribuunt, quæ ipsi habent.* Infirmi
 quippe Iurisconsultus, priuilegia quæ
 Augustæ concessa, non tamen ea quæ ad
 imperii pertinent, ne vis Principatus resolu-
 retur, dum pluribus communicatur. Hinc

quod Augusta non habeat ius vitæ & necis, aut potestatem condendæ vel abrogandæ legis; nec comitia indicere, monetam cudere, sententiam ferre, legatos mittere aut recipere; nec bella decernere aut pacem inire possit. Imò nec sibi testamento relictum, si mortem oppetat antequam dies legati cedat, ad successorem transmittit: quod tamen in Augusto secus. Nam quod Principi relictum, si antequam dies legati cedat ab hominibus eripiatur, successori eius debetur, vt constitutione Antonini cautum testatur idem Vlpianus. Decidendi rationem existimo, quòd cum Princeps in Principatu viâ hereditariâ aut electionis directè successorem habeat; legatum Principi debeat videri relictum, non tam intuitu sui quàm dignitatis, quæ nunquam emoritur: Principes enim mortales, Principatus æternus. Cessat hæc ratio in Augustâ: non enim Augusta succedit directò Augustæ, vt Princeps Principi, vel Augustus Augusto; sed proxenetâ amore in thalamum imperialem adscitur, vt socia fiat Humanæ & Diuinæ Domus; proinde demum

E dignitas

dignitas Augustæ per thalamum initiata, per
 coronationem consummata, eam consequitur.
 Ceterum diuersis fruitur priuilegijs à Principe concessis: quippe Augusta Romanorum Imperatrix gaudet titulo Maiestatis & reliquis Augusti; Cancellarium habet perpetuum, Præsulem Fuldensem Imperij Principem; liberat reum à poenâ mortis, si tuitò obuiam fiat, vt olim Vestales Romæ & hodie Cardinalis Nepos Pontificis; adhibetur nonnumquam in consilium; ex omnibus contractibus tacitam habet hypothecam & priuilegium prælationis in concursu creditorum. Donare Augusta potest Augusto constante matrimonio: cum aliàs huiusmodi donationes inter coniuges lege Solonis, & moribus dein Imperatorum constitutionibusque confirmata, prohibitæ sint: ne profusâ erga se liberalitate & donationibus contentes, amorem conjugalem, quasi de conciliare viderentur; & pretio æstimatum quod vendi nequit, aut certè vendere non potest. Donationem etiam, licet excedat quantitatem iure præfixitam, non inueniatur:

gignas

F

res aliena, ab Augusta vendita aut donata, vendicari nequit à donatario vel emptore, sed actio personalis intra quadriennium contra Augustam dirigenda, vti Cæsareâ constitutione, ad Macedonium aliosque Augustæ Domus Curatores post Consulatum Lampri- dij & Orestis directâ, continetur. Regina Galliæ fundos suos priuatos, si alienati fue- rint, eadem redhibitoriâ lege, quâ publicum Regis Patrimonium recuperanti nomina sua, eodem quo regia iure priuilegioque, exigunt: pro litibus suis forenses habent dies suum- que peculiare litium volumen, perinde ac Pares Franciæ: earum ditiones sacro inter- dicto subijci non possunt, nisi ex speciali mandato Romanæ Sedis, vt refert Chopi- nus de Domino Franciæ.

Sed si Romani Principes parentum & coniugum priuilegia ac honores olim fræ- narint, lubricis adhuc Imperij firmamentis, nondumque coalitis: haud tamen ad hodie- na id tempora transferri fas est. Nam pleri- que orbis Christiani Principes, à longissimâ annorum serie, secura potentiae fundamenta

iecerunt ; vt superuacuum sit suspitione
irritamentis indulgere , & matrum con-
gumque affectus animumque speculari. P-
ctius Principalis Maiestas suos etiam rade-
in matre & coniuge conspiciet, manebit
communicatus honor fiduciaris.

At Principe vitâ functo filioque relicto
impubere, utilitas Regni exposcit, vt, si
gina Tutrix secunda ambit vota, Ordine
supremi in eius consilia animum intenden-
ne rebus nouis implicentur, & impliciti ha-
eluctari queant. Idcirco ordines Lusitanici
imprudenter permisere, quòd Terasia, He-
rici Lotharingi Lusitanici Regni conditrix
vidua, Alfonso filio superinduxerit vitricum
Ferdinandum Trastameræ Comitem, ac-
cem accenderit labefactando Regno, quod
uis infelici rerum successu. Quò laudabile
Maria, Ferdinandi IV Castellæ Regis ma-
vndique à vicinis Regibus, Dionysio Lusitanici
no Aragoniæ & à patruo Regis Ioanne, Prin-
gem Legionis Galliciæ & Hispalis se ferentem
militari manu inuasa, consilium patruo He-
rici, regni administratoris, vt nempe

tro Aragoniæ Regi nuberet, respuit, dicens non deesse exempla, cælibes etiam reginas filiorum impuberum statum promouisse. Et iure merito Alphonsus I Rex Castellæ iniquissimè tulit, cum proceres filia Vrracæ, vnica Regni heredi (quæ iam ex Reymundo, Burgundiæ Ducis fratre, Alphonsum susceperat) defuncto Reymundo Gometium, Candespina Comitem, inter Regulos Castellæ præcipuum, destinarent: attamen non parum à prudentiâ politicâ deflexit, quòd nato iam ex filia Vrracæ Alphonso nepote, eam regi Aragoniæ secundis nuptijs iunxerit: inde enim eo vitâ functo Castella armis & direptioni Aragonij fuit exposita, Rege minorrenni; & Vrracæ diuortio suo & impotenti libidine Aragonium exasperante.

Romanis etiam principibus olim suspecti erant, qui, fæminam ex Augustâ Domo coniugem petendo, nitebantur eo pacto Principalis splendorem domus in suam transferre familiam: inde enim factionum potius quàm tranquillitatis cõsilia manabant. Quippe ita se res habet, vt fæmina Regiæ stirpis, prius

prius amorem concipiat dominandi quam
foetum: eò quòd malit prius marito parere
dominatum, quam prolem. Idcirco Seianus
se audiuisset ferens, in elocandâ filiâ Augu-
stum nonnihil etiam de equitibus Romano-
consultauisse; cùm Principem obtestaretur
si maritus Liuiæ Germanici sorori quæ-
ritus, haberet in animo amicum sola neces-
situdinis gloriâ vsurum, nec vnquam vene-
tionis & obsequij principalis exuturum tra-
nna: Tiberius, quamuis pro more mentis
regens, haud tamen id obscure Seiano ne-
gavit: quippe falli eum, si existimaret in eodem
se mansurum ordine, & Liuiam (quæ Cæ-
sari, mox Druso filio suo nupta fuerit)
mente acturam, vt cum equite Romano
nescat: ipsa vt sineret, an credibile id
passuros, qui fratrem eius, qui patrem ma-
resque in summis imperijs viderunt, teste
cito? Prudenter sanè: præsensit enim sag-
cissimus Princeps gliscentem Seiani am-
tionem eiusque mentem, hoc quasi symbo-
lo insignitam.

*Norunt cui seruiant Leones,
Aut in quem finem scena subseruiant.*

Nec alia in promptu est ratio, quare Augustus Lucium Vinicium illustrem iuuenem reprehenderit, parum modestè fecisse, cum, quòd filiam suam Iuliam Baias salutatum venisset. Nouerat scilicet

Littus beata Veneris aureum Baias,

Baias superba blanda dona Natura.

nouerat pater libidinem, blandissimam dominam, filiae imperare; eamque in lustris quam pudicitiae castris vitam malle agere. Cùm autem hãc viã possent insidiæ dominationi strui, cautus senex, libidinem cum eâ commissam, religionis ac violatæ maiestatis nomine appellauit: & Iulio Antonio, cum alijs adulteris vltimo affectis supplicio, filiam in Insulam Pandateriam relegauit, mox oppido Rheginorum, qui siculum fretum accollunt, clausit: relegatæ etiam omnem delictiorem cultum ademit, neque adiri à quocumque libero seruoque (nisi se consulto) permisit, & ita vt certior fieret, quâ is ætate, quâ staturâ, quo colore esset, quibus etiam corporis

ris

ris notis vel cicatricibus. Tantâ autem animi
exasperatione Principalis flagitia domus pri
palauit Augustus, vt nunquam ei culpæ gra
tiam facere, ac testamentum condens, ne
alio quàm donationis titulo, filiæ quidpiam
relinquere in animum induxerit. Imò ne
præteritione contentus (vt causamiracund
si hæc perennis esset, iustiozem reddere
etiam iuribus sepulchri eam priuauit, expres
sè vetans ne in monumentum suum inferretur.
Et tamen plurimis alijs nobilissimis
minis eiusdem flagitij reis gratiam inperu
rat, in cupidinis impotentiam culpam re
rendo: acrius quippe in filiâ puniendum re
adulterium, quod velut scorpionis, occup
dæ dominationi intenti, alimentum erat. Ne
in filiâ solùm hæc suspicio stetit, sed &
neptem Iuliam se extendit: quam matris
degenerem vnâ cum eâ relegauit, & infan
tem ex eâ natum agnosci aliq̄ue vetuit: qu
& Prætorium profusè ab eâ exstructum
ruit ad solum. Quare ne Agrippina,
Germanici, ex Augustâ domo nata, alij
beret, & imperio Claudij patruï insidias stru

ret, ipfemet Claudius eam ex Pallantis confilio vxorem duxit ; idque iure dominationis, nondum fucto neptium coniugio, quia trahebat fecum Neronem Germanici Nepotem, & verebatur ne eum aliam in domum inferret, vnde periculum fibi creari poffet.

Et fanè ea femper dominantibus à fæminis iniecta fuit follicitudo, vt facrà Hiftoriâ teſte, Rex Salomon iniquiffimo tulerit animo, poſt patris exceſſum, Abiſag Sunamitidem, olim Dauidis confortem, Adoniæ fra- tri confanguineo coniugem peti ; ideoque, velut exprobrans facilitatem matri Bethſabæ, prudenter reſpondit : Quare poſtulas Abiſag Sunamitidem Adoniæ ? poſtula ei & Regnum : & mox miſſo ſpiculatore eum, firmandi ſceptri cauſâ, cædi imperauit. Iam quippe Adonias in partes traxerat Abiathar Sacerdotem & Ioab filium Saruiæ, ſummum militiæ Ducem ; vt Regnum, velut maior natu, ſpretâ paternâ diſpoſitione vindicaret.

Ac licèt Gallus Afinius, ſenator olim Romanus, exaſperati Tiberij mentem ob im-

F prou-

prouisam interrogationem, quam parte
reipublicæ sibi mandari vellet, placare ad
tèretur, eum victoriarum suarum, quæ
in togâ per tot annos egregiè fecisset, adm
nendo: non tamen Principis iram leni
pridem inuisus, tanquam, ductâ in matrim
nium Vipsaniâ, Marci Agrippæ ex Pompo
filiâ (quam Tiberius olim sibi nuptam co
ctus fuerat dimittere & Augusti filiam
cere) plusquam ciuilia agitare, maiora
uato concupiscens, Pollionisque Asinij
ciam retineret. Detectâ etiam conspira
ne in Nerone, pulsus Vrbe Rufus C
nus, quasi conscius; sed reuera Neroni
sus, quod Poppæa (quam Princeps, repud
Octauîa Claudij Cæsaris filiâ, ex pellice
rem fecerat) quondam maritus fuisset. Qu
& parens Agrippina nouo hinc accusatio
turbine inuoluta est, quasi destinasset Ru
lium Plautum, per matrem ex stirpe
pari ac Nero gradu à Diuo Augusto, ad
nouas extollere, coniugioque eius imperi
rursus inuadere. Nec minus periculum C
nelio Sullæ impendebat, quasi consilio Pe
lot

lantis ac Burhij ad imperium vocaretur, ob claritudinem generis & affinitatem Claudij, cui per nuptias Antonia gener erat. Et ideo etiam Alphonfus Castus, Oueti Rex, Sanctium Saldania comitem maiestatis postulauit, quod sororem Ximenam clandestinè sibi iunxisset.

Par ferme causa superiori æuo Carolum IX Gallia Regem fratremque eius Henricum Andium Ducem eò commouit, vt Henricum Lotharingum Guisium, in pergulâ palatij ambulans, aut in venatione subitâ, oblatâ rixâ per Henricum Engolismensem, fratrem nothum, magnum Francia Priorem, confodere destinarint; dum Margaritæ Regiæ sororis (quæ dein Henrico Borbonio, Bearnæ Principi, nupta) amorem ambiret, quæ gratiose eum vicissim oculo dignabatur. Vnde tam profunda Valesios indignatio accendit (rebantur quippe iuuenem nobilissimum, dignitate formæ, iuuentâ ac bellicâ laude illustrem, ad spem maiorum accingi) vt nec propinquitas, quâ stemmati regio per Lotharingia domum Guisus, innexus erat;

nec sanguis & virtutum heroicarum deco-
quo cæteros inter Galliæ proceres eminebat
eos mitigârit: aded vt haud dubiè tunc con-
fossus foret, (quippe cui iam infortunij balneum
intenta erat, nisi Engolismensi notho in-
sâ cæde patrandâ, vt plerumque contingit
animus defuisset) solaque dein illustri
meritorum erga Valesiam domum illustri
memoria flagrantem Regis affectum non
hil leniuisset: præsertim cum Guisus, vt
potenti Regis animo omnem prorsus susci-
pionem euelleret, ex Annæ Atestinæ pro-
dentissimæ matris consilio, festinatis nuptiis
Catharinam Cliuiam, Antonij Croy
ciani viduam, vxorem duxit. Ita Regis
Guisio parta securitas, quæ tamen idcirco
non tam auertit quàm distulit, & luctuosum
fimo eum Blossiensi fato reseruauit. Verum
in Guisio, cui regium fere nihil, præter
ignum deerat, excessisset medicina modum.
Cautè etiam Fredericus Rex Neapolis pro-
sensit astum Alexandri sexti Pontificis,
tentis vt Carlotam filiam Cæsari Borgiæ Do-
ci Valentino desponderet, & Principatum
Tarc

Tarentinum doti diceret : quippe metuens se à focero & genero , per regiæ filiaë matrimonium , Regno exturbatum iri , Pontificis postulatis locum haud dedit , dicens sibi à genero spoliari grauius,quàm Gallicæ virtuti cedere ; incertam Borgiæ fidem esse: quamuis ab Insubrum Duce hoc eius consilium, vt parum tempori & rebus suis congruens, reprehensum fuerit.

Ob eiusmodi quoque causam præcisa sunt à Philippo II & Granuellano , Atrebatensi tum Antistite , consilia Guilelmi Nassouij Principis Auraici , qui , defunctâ vxore Annâ Egmondanâ,Christierne Viduę Lotharingiæ,natæ ex Isabellâ Caroli V sorore Christierno II Daniæ Regi nuptâ , minoris natu filiaë Dorotheæ nuptias ambibat. Nolebat quippe Philippus , Nassouium Dominatrici Austriæ domui affinitate inferi ; multò minus, quòd eodem tempore , cùm matrimonium id ambiret, Christiernam clauo Belgij, post Philippi in Hispanias discessum , admo- uendam allaboraret. Philippo autem minimè probabatur Christiernæ Belgium demanda-

ri, cui gener futurus esset Nassouius : ne
quod de amitinæ fide dubitaret, sed ne
fouius rerum Belgicarum sub futurâ soc
se faceret arbitrum, maioraque moliret.
Nec prædictis obstat, quòd Augustus, ma
tuo Claudio Marcello, ex sorore Octaviã
pote, Iuliam filiam in Baiano Agrippæ
locârit: nam Agrippa inuitus coniugem Oc
uiam, Marcelli sororem, ex quâ liberos
ceperat, rogante & sic iubente Augusto
pudauit; vt morem Principi gereret, &
eum summæ rerum, præsertim defuncti
Marcello, destinabat. Cognitam quippe
bebat Augustus præstantem Agrippæ viri
tem, & coram maximarum victoriarum
primis supremæ apud Actium, participem
adiutorem viderat: & erat incipiens domi
natus, cui præsidio talis viri opus, vt
operâ consilijque vteretur. Accedebat
lidum Mæcenatis consilium, qui è profun
prudentiæ rationibus Principi in aurem
stillabat, teste Dione Cassio, adeò euectus
Agrippam, vt necessè esset aut generum
cipere, aut occidere. Ad hæc sperabat

gustus, Agrippæ auctoritate faciliùs lasciuientis Iuliæ cupiditates cohibendas, & fomitem rebus turbandis sensim extinctum iri. Nec ignobilitas Agrippæ tanti apud Augustum fuit ponderis, vt idcirco pollui stirpem suam existimârit: quinimo censuit cautus Princeps, nouo Principatui id esse conueniens, & hâc sanguinis sociatione comprobendam morum ciuilitatem; quam noui Principatus firmandi causâ præ se ferebat, posito Triumviri nomine Consulem se ferens, & ad tuendam plebem Tribunitio iure contentus. Rebus domi tranquillis, eisdem Magistratum vocabulis; munia Senatus, Magistratum, legum in se traxit, nullo aduersante; pelliciendoque militem donis, populum annonâ, cunctos dulcedine otij, paulatim insurrexit. Et quamuis Tiberius Seiano Liuiam neptem ex Druso fratre coniugem negauit, id temporum ductus diuersitate & status publici conditione fecit: nam Augustus non æquè securè possidebat imperium, vt priuignus Tiberius: qui postquàm proneptem Agrippinam, Germanico fratris Drusi filio

filio genitã, Cneo Domitio Ænobarbo
 locasset, ob propinquũ Cæsaribus sanguine
 (quippe is auiam Octauiam, & per eam
 gusti auunculum præferebat) diu quæsi-
 quos ceteris proneptibus ex Germanico
 nitis maritos destinaret; postquã autem
 stabat virginum ætas, Lucium Cassium &
 Vinicium legit. Vinicio opidanum gen-
 Calibus ortus, patre atque auo consulari
 ceterum equestri familiã erat; mitis ingu-
 & comtæ facundiæ: Cassius plebeij Ro-
 generis, verum antiqui honoratiq̃ue; &
 uerã Patris disciplinã eductus, facilitate
 pius quàm industriã commendabatur. H-
 Drusillam, Vinicio Iuliam coniunxit.
 perque eã re senatui scripsit leui cum ho-
 iuuenum: à neutro dominationi pericu-
 imminere ratus: quippe mitis vterque in-
 nio, nec arduis tentandis pares, com-
 fortunã quam Principis benignitas indu-
 rat. Ad hæc Vinicius stirpe peregrinã,
 sius plebeiã ortus erat: illi propinquus,
 Patricij, rebus innouandis idonea manus
 erant.

Ex quibus palam est Theodosium Cæsarem parum prudenter filiam Gallam Placidiam collocasse Eucherio Stiliconis Vandali, exercitum Cæsareanorum Præfecti, filio: quippe diuiso post Theodosij decessum inter fratres Arcadium & Honorium imperio, quorum ille orientis, hic occidentis sceptrum tenebat; Stilico prauâ ambitione Barbaros contra Honorium subdolè armauit, sperans istâ irruptione & motibus imperium occidentis ad filium pertracturum: & postquam grauisimo discrimini imperij statum obiecerat, ab Honorio præuentus, sceleratæ ambitionis poenas morte luit vnâ cum filio.

Cæterum, quamuis matrimonium diuersos in nanciscendâ & conseruandâ dominatione effectus sortiatur; haud ijs tamen adstupulor, qui id pacis firmandæ optimum esse instrumentum censent; & specioso nomine sua velantes commoda, sæpè magnis Principibus id suadent; asserentes plerumque Dominantium simultates in comicos transire exitus, etiam Marti Venerem dominari iuxta illud Poetæ;

G

Quid

Quid me galeata laceſſis?

Vincere ſi poſſum nuda, quid arma gerens?
Et frequenter in filiæ aut neptis Principis
inimici ſinum bellum depositum: nec enim
deſtinatum,

gladio permittere mundum

Discrimen.

Semper odiorum occaſum honeſtum
præfertim vbi, ex hoſtili penè concurſu
guntur in affinitatem manus; belli que
lia abſque ferro diſcinduntur. Amorem
cum gerere & ſagittam: cuius aurea
aureæ pacis eſt ſymbolum: ferrum autem
non habere. Sunt hæc, fateor, ſpecioſa
vana. Quasi verò in vnus Veneris manu
ſera pacis & belli foret, aut pax omni
proſtigata prouincijs in ſolius demum ſpo
læ ſinu iaceret. Haud ſponſa eſt columba
quæ oliuæ ramum virentibus adferat foliis

Non Mars modò ſeuit in armis:

Et Puer alatus ſeuit, & ipſa Venus.

Iuuenula mater, vt decerpti ſaltem virginitatis
floris vmbra conſeruet, ſæpe prolem
clandeſtino natam coitu in compitis

fericiordiae causâ exponit, quam ipsa non
 habet: ita nonnulli laxioris fidei dominan-
 tes, frequenter filias aut cognatas despondent,
 specie ineundæ aut firmandæ pacis; cuius
 tamen ipsi causas procul habent: scilicet vt
 æmulos, affinitatis specie blandè illectos, in
 soporem collocent, & incautos sui que secu-
 ros reddant; aut dein omnino velut natan-
 tes per iocum submergant. Quid autem dam-
 ni est, induere amicitiam, vt per eam assur-
 gas? simulare pacis amorem, vt propinquam
 Reginam facias? Delphinus nonne terram
 subit? in arena siccatur? vbi incaluit ad mare
 reuoluitur? Duabus sedetur sellis; & aliud
 agitur, aliud simulatur. In melle ora, in felle
 corda sunt sita. Quippe est antiquior Domi-
 nantium æmulatio, quàm vt nouo beneficio
 obumbrari possit. Inest hæc macula Princi-
 pibus in pectore, quæ elui ægre potest: *quam
 diu amuli, tam diu inimici.* Adhæc, si in vllis
 cum loricato hoste pactionibus ineundis
 principalis domus quæritur utilitas; tum ea
 certè in matrimonijs primum tenet locum.
 Priuati eligunt matrimonia ex amoris affectu

vel morum concordia: familiae Principum
 se inter dissidentium hanc exuunt suavitatem; & dum nubunt, non suis sed dominationis reguntur oculis. Ea est dominante conditio, ut nunc inuisos, affinitatis favore sibi coniungant; mox coniunctos, pro dominandi artes exigunt, infestent. Is optimus sponsus, ea optima sponsa; quae praeputium stabiliendo scepro fomentum praebet & dominationem alit.

Lex alia folio est, alia privato thoro.

Nubentium etiam feminarum mutantur affectus; & in paternam domo sui tantum amorem relinquunt, suum transferunt & in maritum effundunt: quippe amor prius amantis cor vulnerat, quam amati. Enimvero diuina sapientia his verbis affirmare adiungit *Relinquet homo patrem & matrem, & adhaerit uxori suae*; quanto magis asserendum datur, relinquet femina patrem & matrem & adhaerit marito suo. Nam potior praesumptionis ratio in coniuge, quod transferat amorem domus paternae ad matrem, propter cupidinem dominationis, quam liber

liberos, suauissima coniugij pignora; quàm quòd præsumi possit adedò mariti amorem ad coniugem transire, vt paternæ eum domus obliuio capiat. Cuius sanè tragicum exemplum posteritati consecrauit Tullia, maior natu filia Seruij Tullij, tertij Romanorum Regis: in quo expendendo si paullò sim prolixior, ignoscat velim beneuolus Lector. Hic cum cæso Tarquinio Prisco, locero Rege, callidæ locrus Tanaquil consilio Regnum adeptus esset; nihil prius habuit, quàm vt iuuenes regios cæsi Tarquinij liberos (aut secundùm Dionysium Halicarnasseum nepotes) superstites, filiarum desponsatione, sibi conciliaret; eorumque mentem à Regni vindicatione auertendo, hoc affinitatis nexu, velut sopiferâ potione, tranquillaret. Itaque duas filias, indole moribusque omnino dispares, duobus Tarquinij fratribus, (quorum alter Lucius, ferocis animi; alter Aruns, mitissimi erat ingenij adolescens) quasi ambo ad sponsarum naturam facti essent, matrimonio iunxit. Et fortè fortuna ita res ceciderat, vt Tarquinius ferox, Tulliaë miti; è contra Tul-

lia ferox, Tarquinio miti desponderet.
 Haud secus ac si Hymenæus prudentiam
 consilio habuerit, frequenti doctam expe-
 rientiâ, alterutrius coniugis mansuetudin-
 morumque suauitate, alterius, quamvis in-
 domitum & præferocem animum, posse
 bonum verti: sed profectò tam irritò con-
 tu, vt paullo post, Tullia feroce facinor-
 consilia & manum ministrante, ipsa maritus
 & Lucius coniugem veneno nefandè per-
 merit. Namque mitia ista ingenia amolli-
 ferocia matrimonio iungi consilium erat,
 ignis ab igne flammam hauriens, ardens
 flagraret. Itaque confestim inter superficiem
 coniugium initum, incautè Seruio Rege
 præsens dissimulante, & in illustri fortuna
 suæ splendore cæcutiente. Quippe inter-
 bari & omninè id matrimonium imper-
 sua maximi intererat; vtpotè in quo eius
 curitas & vnica Regni salus vertebatur.
 Enimuerò Tullia, noctu diuque nouis stimu-
 lis noui mariti ferociam incessens, eò Tar-
 quinium impulit, vt nonnullis Patrum pro-
 hensatis, & allectis iuuenum animis, ma-

præsidio armatus in forum processerit, & illic in regio solio pro curiâ sedens, coram Patribus ad Tarquinium per Præconem accitis, Seruium, tempestati turbisq̄ue interuenientem suisq̄ue conatibus reluctantem, medium complexus; miserum senem supernè per gradus curiæ deiecerit, immisissis properè qui semianimem trucidarent. Quo peracto, Tullia, immane illud ambitionis sæuitiæq̄ue monstrum, manibus sororis viriq̄ue agitata, carpentum per patris corpus egisse fertur, vt detestabili parricidio velut trophæum appenderet: quasi non satura cruentatâ mente, nisi oculos etiam corpusq̄ue cruentaret, ac paterno sanguine fœdè contaminata domum tendens, Dijs Penatibus ob inauspicatum Regni auspiciū impiè litaret. Vidit hæc singula Tarquinius, & re ipsâ comprobari sensit, fæminas nubentes, quò corpus transferunt, eò & animum transferre; & ambitioni suæ alimoniam ex patris ruinâ quærere, omnin eum arte potentiam mariti armantes. Idcirco ne filiam suam Romæ maritando in eandem laberetur specum, in quam ipse gener

ner

ner socerum præcipitarat, eoque pacto pa
 pari referretur; satiùs ei visum extra Roman
 filiæ maritum quærere, cuius potentia op
 busque subnixus securior inter ciues esse
 Etenim Patrum inuidiâ, populi maleuolen
 tiâ flagrabat, tanquam ius Imperij violan
 dictantis, *Neminem nisi iussu Populi & aucto
 ribus Patribus Romæ posse regnare.* Quare
 bitratus, facillimè eodem ense Dominatio
 nem, quo parta, retineri posse; non animo
 uertens, frequenter, quæ tantum armis præ
 cepstuetur, armis amitti: adhibito in part
 metu regnum tueri statuit. Lubrico sanè co
 filio, domi terrore, foris beneuolentiâ gra
 sari; quasi plus foret præsidij in peregr
 amici fide, quàm periculi in domestico
 ste: qui eo formidabilior, quò magis in
 exasperabatur; Nobilitas quidem, honore
 priuatione, plebs autem grauamine sordid
 simorum operum, ad quæ ex templo Tarpe
 iouis miseri traducebantur. Miserior Tar
 quinius, duos inter intentos arcus utrimo
 se petitum iri sagittis cernens, haud dubie
 periculum vidit, sed contempsit: terrore
 velut
 At q
 stabil
 tus &
 foedu
 dissol
 in ter
 mina
 suam
 rum
 renda
 quàm
 secto
 non t
 se vo
 delect
 ri, ni
 Sa
 plor,
 tinos
 tius p
 in vit
 curat
 de, in
 velut

velut impenetrabili, vt rebatur, parmâ, tectus.
 At quàm stolidè? quæ enim infirmiora sunt
 stabiliendæ dominationis fulcra, quàm me-
 tus & terror? Non his vinculis in mansurum
 foedus constringuntur hominum mores, sed
 dissoluuntur; ruinam minante imperio, quod
 in temperatum benignitate, vereri facit do-
 minantem, non reuereri. Si autem filiam
 suam Octauio Mamilio Tuscuculano Latino-
 rum nobilissimo despondit, cupidus acqui-
 rendæ magis dominationis inter Latinos,
 quàm anxius perdendæ inter Romanos, pro-
 fectò cor non habuit, aut certè ostendit sibi
 non fuisse cordi securitatem tyrannidis, fuis-
 se voluptatem. Non enim sagacitatis, sed
 delectationis est, alienæ dominationi insidia-
 ri, nisi propriâ firmatâ.

Sanè si penitiùs acta Tarquinij contem-
 plor, non reperio affinitatis nexu eum in La-
 tinos aucupatum dominationem; quin pot-
 tius pari terrore, quo ciuium animos Romæ
 in vinclis habebat, eosdem aggressum, pro-
 curatâ callidè Turni Heridonij insontis cæ-
 de, indictâ causâ in aquam Ferentinam crate

H faxisque

faxisq̄ue supernè iniectis merfi : cum q̄
 acerrimo libertatis propugnatorè ipsa
 mul perierunt , quæ diuidi haud poterant
 neque enim Turnus post libertatem viua
 neque libertas post Turnum. Quippe Tar
 quinius efficaci viâ Latinos adortus ,
 re foederis , quo sub Tullo Albani eorum
 progenitores cum Colonijs suis imperatores
 Romanorum vniti fuerunt , sibi in eos
 ipsâ dominationem asseruit : quamuis
 tiori nomine , pristini tantum foederis re
 uatione propositâ ; ne scilicet ad seruitutem
 se priùs sollicitatos intelligerent , quàm
 essent. Enimuerò Latini pedibus , quodam
 in sententiam euntes , in ipsam penè seruitu
 tem ibant ; primoribus à Rege stantibus
 certè simulantibus ; non tam gratiâ affec
 tis , quàm quod Turnus in oculis erat ,
 cuique periculi , vt scriptor Romanus
 aduersatus esset , recens documentum. Is
 cuneus , acriùs nodum findens fragili illa
 nitate ; quæ fictâ tantum benevolentia
 focero lenocinabatur.

Idcirco Tarquinius , cædendam ratus

uam, dum cædua esset; Latinos, ex edicto ad lacum Ferentinum armatos venientes, Romanorum manipulis pari vtriusque numero miscuit, ne proprium Ducem & signa haberent: hoc eos pacto disparando, ut vires dispararet; quamvis non semper separatis corporibus, animi separentur; & opportuna sapius detur occasio simulatam fidem vsuris etiam maritimis foenerandi, in ipsâ præsertim acie arma ab hoste in socios vertendo: cui ancipiti aleæ Dux belli obnoxius erit, si adscitus miles domesticum numero æquet, cum plùs sui roboris suarumque semper virium in exercitu habere expediat, ad frænandam exterorum fidem. At forte Tarquinius, non plùs fidei in milite Romano, quàm in Latino ponens, vtriusque etiam pares esse vires satius duxit; nimirum ut alterum altero vinceret, & mutuâ vtriusque diffidentiâ ab vtriusque, velut bilancis examen, in perenni æquilibrio teneretur; eoque pacto ipse mediùs vtriusque vtriusque potentia radijs fascinaret: sed euentus docuit quàm fragili cuncta consilio, flagrantibus in eum Romæ

H 2 nobilium

nobilium plebisque animis. Brutus enim
 haftenus callidè fatuum se ferens, mox occu-
 sione compressæ à Tarquinio Lucretiæ ve-
 diuinâ tactus virgulâ (adactis ante in Col-
 tinâ domo iureiurando propinquis in Tar-
 quiniorem necem) properè Collatiâ in
 urbem pergens, rei atrocitatem pro concilio
 Populo exposuit, tantâ facundiâ, vt cruentum
 dein Lucretiæ corpore in forum delato-
 rum dictis suis fide conciliatâ, omnium
 animos in vindictam pronos acuerit, et
 horum ostentato tam atroci facinore. Ita
 factum vt stuprum, & inde secuta Lucreti-
 cædes, populo visa passim sit causa abole-
 re regiam dominationem; cum reuera non
 fuerit occasio nati iam pridem in tyranni-
 odij euibrandi, & blandâ libertatis in-
 mentione Tarquinos solio vrbeque pel-
 lerent.

Illustre etiam huius documentum,
 humanius, præbuit Michol filia Saulis,
 Dauidis coniux: quæ licet nondum mater
 haberet, tamen ob spem liberorum imper-
 perit, quàm patrem amauit, dum am-
 mari & obsequio conjugali morem gerens,

ternis eum insidijs eripuit (quippe Rex filiam
 Dauidi collocârat, quo promptiùs ipsum
 euerteret) & in Dauidis locum ingeniosâ
 fraude statuat subornauit. Id mirum Sauli
 videbatur, cùm his verbis filiam percon-
 taretur: *Quare sic illusisti mihi & dimisisti ini-
 micum meum vt fugeret.* Sed Micholam pa-
 ter vt filiam considerabat, non vt coniugem
 Dauidis: proinde si mori Dauidem voluit,
 filia adhibenda erat: si viuere, coniux. Gla-
 dius inter duos fortioris est, quidni & amor?
 amabat vt filia patrem, vt coniux maritum:
 at propinquiore hunc lineâ, quia propin-
 quius ad felicitatem instrumentum. Enim-
 uero quod filia viuat, patri debet, vt causâ
 secundâ: quod beatè, marito. Feminam
 DEVS ad generationis finem creauit: genera-
 tionis autem propinquior est causâ maritus,
 remota pater: quare meritò etiam propin-
 quior est amor mariti, quàm patris; adeo-
 que arctiùs stringit amor coniugalis, quàm
 paternus. Hinc rectè notat Augustæ histo-
 riæ Scriptor, Segestis filiam eandemque Ar-
 minij Germanorum nobilissimi coniugem,
 H 3 postquam

postquam cum patre in Romanorum potestatem venisset, mariti magis quam patris anxiam, compressis intra sinum manibus gravidum uterum intuitam: quippe prælebat, quòd ex Arminio conceperat, quòd ex Segeste genita esset. Matrimonii principales inter domos vinculum quidem arctioris est necessitudinis, quamdiu perniciosa ambitionis & cupiditatis profectus dominationis aurâ non afflatur: ubi inspirat, parum in æmulatione potentiaetur affinitatis propinquitas: sed neglectis sanguinis pignoribus, pax & bella ex temporibus & fortunæ æstimantur conditione; & accera passim insurgunt odia, maloque qualifera inimicitia infestius exercetur inter eos, quopotissimum aut cognatus sanguis & necessitudo ab omni similitate deterrere aut commemorari deberet. Sic plerumque acerba sunt proximorum dissidia, quia acerrima menta.

Et sanè matrimonia rarò instrumenta firmiter pacis firmandæ: frigidâ plerumque ipsa pacis consilia in sponsæ sinum conuocantur.

gratiâ relatâ. Exemplo est Carolus, Caroli Andegauensis filius. Is Neapolim tenens, cum mortuo Alphonso Aragoniæ Rege animaduerneret, Iacobum eius fratrum Sicilia regem bello continuo fessum, & potiundi Aragoniæ regni percupidum, facile ad Sicilia cessionem induci posse; ei filiam Adelam matrimonio iunxit, paciscens ut Sicilia possessionem in se transferret. Hac affinitate, velut mutuæ pacis pignore, omnia firmatum iri sperans, Iacobum in Aragoniam abeuntem fausto omine votoque prosequitur. Quid Siculi? Portibus Regni vndeque probè munitis Gallos arcent, & interim Fredericum Iacobi fratrem, ex Hispaniâ numerosâ classe in Siciliam venientem, gratanter passim excipiunt, Regemque salutant: attonito rei nouitate Carolo, & obolum sibi faucibus ereptum indignante: dein è longinquo, velut è speculâ Friderici fortunam agris intuebatur oculis, præuentum se ab eo cernens, quem præuenisse putabat. Ita primæ affinitatis sterilem prorsus frugem messuit, mox varijs mari illatis acceptisque

ceptisq̄ue cladibus, capto etiam Philippo
 lio, Siciliam incautius aggrediente, ad nouam
 affinitatis consilia prolapsus, solennem curam
 Frederico pacem inuit, eiq̄ue alteram filiam
 Eleonoram nuptui collocat; additâ tamen
 lege, vt tantisper dum socijs Caroli armis
 Sardinia regnum Fridericus obtineret, Siciliam
 dotis profectitiæ nomine se possidendum
 profiteretur. Sed omnes hi affinitatis nexi
 pacis gratiâ inuiti, in vanum abierunt: ne
 binæ nuptiæ tranquillitati stabiliendæ quæ
 quam profuere: ita haud dubiè disponere
 Deo, ob atrocem illam Neapolitani Regis
 apprehensionem, per cruentam Conuulsæ
 postremi Sueuiæ Ducis cædem, à Carolo
 Andegauensi iniquissimè imperatam.

Porro quàm parum in tranquillandis Principum
 æmulantium animis coniugia opor-
 rentur, documento olim fuit affinitas Car-
 faris cum Antonio. Huic enim post pacem
 nem Brundesinam sororem Octauiam collo-
 cauit, tanquam pignus mansuræ necessitudi-
 dinis; attamen deuieto Pompeio arma
 Antonium vertit; eumq̄ue ad mortem ad-

ceptisq̄ue

ita magno sui malo didicit, quæ esset leu-
ritas affinitatis.

Enimuerò vbi propagandi imperij spes
affulget, nulla minus quam vincula affinita-
tis stringunt: quippe affinitas sine amore esse
potest: amicitia non potest. Id autem eò
magis obtinet, si Regna aut Principatus
vtriusque Regis sint confines: nam affinitas
inter huiusmodi contracta Principes, nec
amicitiæ semina iacit, nec odiorum fomenta
extirpat.

*Inter finitimos vetus atque antiqua simulas,
Immortale odium & nunquam sanabile vul-
nus.*

Nihil magis infidum, quam æmulus vicinus:
alter alterius inuidet potentiæ: & quia in-
uidendo minorem se agnoscit, æquâ lance
potentiam vicini cum suâ librare contendit;
ne eo neglecto, inde sibi fortè iugum acce-
dat. Æmuli verò potentiâ ad æquilibrium
reductâ, confestim quem antea vt superio-
rem odit, mox vt parem fastidit: nescia cu-
pido dominandi suo stare loco, monet vrgen-
dos successus, instandum fortunæ: proxi-
mam

mam quamque victoriam instrumentum
 quentis : sua tueri , priuatæ domus ; impe
 fines gladio metiri , regium esse : in sum
 fortunâ id æquius , quod validius : vana
 lapidis terminalis iureiurando sacrati
 gionem :

Nil actum est bellis, si nondum comperit

Posse tuas iam cuncta manus.

partiri non potes orbem,

Solus habere potes:

quippe es vnicus Atlas , cuius humeris
 possit inniti : nec ante ab armis tempta
 dum , quàm res tua eò amplitudine Dom
 nationis gloriæque fit prouecta , vt plura
 tuæ protectionis vmbra fruantur , om
 ambiant : vt pacis belli que gentibus sis
 biter : quali quisque fortunâ vtatur , in
 fit manu : quos Principes in ordinem red
 quos serenitatis radio illustrari , potentia
 augeri ; qui purpurâ insigniendi , qui ad
 ad eam prohibendi ; quibus prouincijs ha
 næ laxari , quibus adduci ; quæ vrbes exi
 gant , quæ solo æquentur , tui sit arbitri
 tuæ potestatis. Sat habe erepto finitimis

mō, animam relinquere : quinimō tantā
subnixus potentiā non ad regiæ manus of-
culum eos deinceps admitte, sed sinistrum
cum Caio & Diocletiano pedem osculandum
præbe : haud tamen nudum, vt procul om-
nis sit insolentiæ species, sed socco aut san-
daliō aurato gemmis margaritisque splendi-
dè distincto insignem ; in quo velut speculo
tuarum in eos victoriarum magnifica sym-
bola repræsentari cernant. Osculentur pur-
puram suo sanguine tinctam, & reuerentur
scorpionem, à quo icti. Pax herclè nul-
laineatur, nisi quando externis quoque gen-
tibus quietem dari tibi conducat : tum de-
mum ensē conde, at nunquam pone : in-
terim oneribus attere, specie tuendæ liber-
tatis ; sed reuera, vt seruitutem suam quoti-
die emant, quotidie pascant.

Sic foue amicos, calces vt omnes;

Perdasq; aliquos, nullumq; leues.

Hæc aliaque vesanus dominandi amor Prin-
cipum auribus insusurrat ; eorumque men-
tem, suâ sponte ad optima sæpè exsurgen-
tem, velut pestilenti quodam sidere afflat,

quò fit vt dein animus , his illicibus incatus, hostile putet , quidquid non possidet & damnum, quidquid non acquirit. Amplius rem in acquirendi , quàm possidendi dulcedine felicitatem ponit ; quippè blandius dominantis titillat animum , dùm noua acquirit , quàm cùm adquisita tenet. Ita cupienti ampliandi ea , quæ habet , cruciatur, & timentate famem parat , vt quò plura enscidit, ardentius quæ non dedit, cupiat.

At hi tales perrarò alium , quàm vultum DEVM nòrunt: ex quo proindè fonte dimanauit, quod pauciora inter Christianos contra infideles , quàm propinqua foedera inita fuerint Summo Christianis detrimento ; quæ in sua pugnans vulnertam promptâ manu multis retro annis inestino Marti faces accendit, quasi ipsi Byzantij tyranno ad litandum se pararet. Quatenim is nostris potiùs disensionibus, inuisque lanienis , quàm suâ virtute potentiam auxerit, haud vlli dubium est: sed quod dolor adeò religionis amor amorì dominandi concedit, vt eam contaminari sibi queat

extero quoque Dominatore amicitiae specie fræna indi nonnulli Principum maluerint; quàm alicui, præsertim propinquorum, cōcedere. Et hinc illæ in Hungariã & Oriente lachrymæ. Quid autem causæ? Quia propinquior sanguis & affinitas non est cognatio, nō coniugium: sed amor dominandi & sua cuique utilitas, præsentissimum necessitudinis venenum. Tendit quidem cognatus sanguis naturã suã ad amorem, vt cæli ab occidente ad orientem: at propria eum utilitas rapit ab amore ad odium, vt primum mobile cælos ab oriente in occidentem. Dominatur itaque priuatum commodum cognato sanguini, vt motus primi mobilis motui cælorum.

Quamuis autem matrimonia Principum pacem haud firment, tamen ijs nonnumquam priori hostilitati cicatrix congruè obducitur, & idcirco operæ pretium, vt pacis conditionibus quoddam nuptiarum pactum misceatur, eoque victor adnitatur, cuius est conditiones pacis dare. Regnante in Gallijs Philippo Pulchro, atrox post obitum Reginaldi Lucemburgi Comitis bellum exarsit

inter filios tres fratres, & Ioannem Brabantia Ducem. Hic cum nosset nouis conatibus peropportunum esse tempus, quo ditionis possessor diem suum obierit; veterem cognitionis controuersiam resumens, auctore potentissimum Franco, consilia & socias viro offerente, acerrimo proelio cum filijs Reginaldi confligit; qui forti manu dimicantes patrijque iuris assertores, velut in completibus eius expirarunt. Victoriâ Dux potitus, confestim etiam Lucenburgensi Comitatu potitur velut certâ victoriâ sequelâ: & licet cognata acies cum cognato sanguine non exigente tempore prælia conseruissent, tantum tamen apud Ioannem potuit propinquitate sanguinis memoria, vt partam Marte prouocantiam in beneficio, quàm fructu reponere potius duxerit; ipsam victoriam donum amplius ratus, quàm victoriâ lucrum. Quocirca belli tempestate subitâ pacis serenitas discussâ, Henrico superstiti Reginaldi comitis filio filiam suam despondit, & Comitatum Lucenburgensem dotis titulo ei restituit: hoc indè solùm commodi ob bellum

pendia auferens, quòd dotis nomine nihil ex Ducatu Brabantino demere necesse fuerit. Ludoicus Sanctus Gallix Rex, cùm per matrem Blancam, filiam natu maiorem Alfonsi IX Regis Castellæ, mortuo Henrico I Rege fratre sine liberis, ius successionis in Castellam acquisiuisset; & Berengaria natu minor, nupta Alfonso Regi Leonis, Castellam sorori præripuisset; vt regnorum dissidia componeret, & successionis iura in vtrâque stirpe coalescerent, filiam suam Blancam collocauit Ferdinando dicto Cerdæ, pronepoti in lineâ rectâ prædicti Alfonsi & Berengariæ, Castellæ & Legionis Principi: quamuis mortuo dein Ferdinando Cerdâ ante patrem Alphonsum X, frater Sanctius regnum filijs Ferdinandi iniuste eripuerit. Prudenti etiam consilio Ioannes Castellæ Rex, Henrici Nothi Regis filius, vt ius in Castellæ regna, Constantiæ, Petri Regis, post defunctam sine liberis Beatricem, filix natu maiori, & per eam marito Ioanni Lancastrix Duci Eduardi tertij Anglorum Regis filio, eiusque liberis competens armis que prætensum, Veneris

ris ancili elideret; in ita pace, filio Henrico
 Principi Castellæ Catharinam, Lancastriæ
 æmuli sui filiam natu maiorem è Constantino
 natam, collocauit: quibus nuptijs Lancastriæ
 est adeptus, quod vi nunquam potuerat
 liam, (cùm è Constantiâ filium non suscep-
 set) & stirpem Petri rursus Coronæ admi-
 tam videns: quippe socero defuncto fuerat
 erat Regina Castellæ, filia Catharina. E
 pacto sopita est ingens de Regno Castellæ
 controuersia; restitutâ Coronâ stirpi, quæ
 Henrico Notho exclusâ fuerat. Cæsar Rodol-
 dolphus I Habsburgensis, vt hostilitatis
 belli, cum Odoacro, potenti tum Bohemorum
 Rege gesti, memoriam aboleret, & Austria
 Ducatum, quem Otocarus per ductam Mar-
 garitam, postremi Austriæ Ducis Frederici
 sine liberis mortui sororem, natu maiorem
 velut dotalem occupârat; positis armis,
 etis actum est, vt datis acceptisque inuicem
 filiabus affinitas iungeretur, & prouinciæ
 quibus lis esset, dotales fierent: ita Iu-
 Rodolphi filiâ collocata VVenceflao Otocari
 ri filio; & Agnes filia Otocari Rodolphi

filio Rodolphi, Austriâ doti dictâ : quam tamen dein Rodolphus senior filio Alberto in Imperio successorî, sub titulo Archiducatus contulit, dato Rodolpho fratri Ducatu Sueuiæ. Imperator Carolus V Guilelmo Cliuiæ Duci, postquam rebellionem supplex deprecatus esset, Mariam Austriacam Ferdinandi fratris filiam vxorem dedit : nec constantior deinceps vllus in fide erga Cæsarem Austriacamq; familiam fuit. Differentiæ etiam inter Archiducem Maximilianum, fratrem Imperatoris Rodolphi secundi, & Sigismundum Sueciæ Principem de Regno Poloniae, post debellatum Maximilianum sopitæ sunt, adiuncto matrimonio Annæ, filiæ primogenitæ Archiducis Caroli, cum Sigismundo Rege Poloniae. Georgius Podiebradius Bohemiæ Rex, sublato per venenum Ladislao Bohemiæ & Hungariæ Rege, Mathiam Coruinum è carcere ad Regnum Hungariæ dimisit, elocata prius ipsi filiâ suâ in vxorem.

Præterea vt saluâ vtrîmque existimatione ab armis discedatur, perhonestè se Principes scenæ subducunt matrimonij specie. Ea enim

K

nequa.

nequaquam ad formidinis trahi notam
 test, utroque adhuc in acie stante, & arma
 manus in foedus porrigente: quo conf
 Augustus Cæsar, defuncto Marcello, Ob
 uiam sororem Antonio uxorem dedit, arm
 utrimque positis: & cum dein uterque ap
 Pompeium iuniorem in triremi coenare
 desponderunt eius filiam Marcello, Anto
 primogenito, Cæsaris consobriño. Pari
 filio Eduardus Angliæ Rex, ceteras inter
 cis ineundæ conditiones, Ludoico vnde
 mo proposuit, ut Carolus Delphinus filius
 eius daceret: quamuis vicissim Ludoico
 dotem, aut potius puellæ mundum, tribu
 quitaniam petierit, quæ tum Anglo par
 Et Ludoicus duodecimus Gallia Rex, p
 Annæ Reginae obitum; ut bello, terrâ m
 que minùs ex animi sententiâ gesto, Ga
 decorâ pace prospiceret; consulto ante
 natu & Regni Proceribus, Mariam Angli
 Henrici VIII Angliæ Regis sororem, in
 iugem petijt. Quamquam offenso clam Fr
 cisco Valesio Engolismensium Comite,
 cautè dissimulante: quòd sibi primo sang

nis Principi & Regis genero (nupta quippe ei erat Claudia filia natu maior) spes successionis Regni, quæ sibi vni certò incumberebat, nullo hæcenus filio Regi nato, anceps, imò inanis, fieret, si ex Anglâ mascula proles nasceretur. Et Regum animi eò inclinabant pronius, quòd animaduerneret Ludovicus, illecto ad pacem Anglo, haud dubiè fore, vt reliqui hostes & confœderati, tam potenti socio se destitui cernentes, languidius belli consilia alituri forent; fractis viribus, quia diuisis. Henricus etiam quòd fidem sociorum, nempe Cæsaris & Ferdinandi Catholici, suspectam haberet; nec honestiori viâ sopiri bellum, nec sororem splendidius collocari posse cerneret; matrimonio assensus est: præsertim communi populi voto sensa regis comitante; quasi in rem Angliæ futurum esset, ex Angla matre Galliæ Regno heredem destinari, qui dein vtriusque gentis ingenium habens, vtriusque etiam incolumitati maiori affectu consulturus foret. Sed angebantur animis eam ob causam Imperator & Ferdinandus Catholicus: quamquam iste hoc commodi prævidebat,

bat, quòd Ludoico ex iuencula vxore filii
 generante, Francisci Engolismensis Ducis
 successio euanesceret : hunc enim odere
 quod propendere eum sciret ad Regnum
 uarræ pristino statui restituendum. At
 doico in iuenculæ vxoris amplexibus
 tincto, Franciscus viduam in Angliam re-
 sit, quam dein Dux Suffolcus Carolus Be-
 donus vxorem duxit.

Nec temerè dixi matrimonium honore
 cum ab armis discedendi modum esse,
 que adhuc in acie stante & armatas
 in fœdus porrigente. Nam si alterum
 Principem iam ita fortuna attriuerit, ut
 armatas ampliùs, sed supplices penè
 porrigat ; nã is inani conatu inanem
 rem ceperit, si matrimonij præsidio, qua-
 tinuit vires, stabilire præsumat. Quid
 Darius, numerosissimo Persarum exercitu
 primâ clade profligato, in quo robur Imp-
 fitum erat, ab Alexandro responsi tulit,
 ei per literas filia matrimonium & regnum
 tem etiam vsque ad flumen Euphratem
 ret? Nimirum, non aliena, sed sua sibi
 respicienda.

rescripsit Alexander; iussitque supplicem venire, & regni arbitrium victori permittere. Vxorem & captas filias humaniter habitas: non in hostis adulationem, nec quod in dubios belli exitus aut in leges pacis sibi lenocinia quæreret: sed animi magnitudine, quia didicerit aduersus vires hostium non aduersus calamitates contendere: bellum se cum captiuis & feminis gerere non solere: armatum esse oportere, quem oderit. Irent nunciarentque regi suo, & quæ amisit & quæ adhuc haberet præmia esse belli: pollicitus tamen præstiturum se petita Dario, si secundus sibi, non par, haberi velit. Ceterum neque mundum duobus solibus regi, neque orbem summa duo regna saluo statu terrarum posse habere: proinde aut deditiōem eâ die, aut in posterum aciem pararet: nec polliceretur sibi aliam quàm esset expertus victoriam. Enimuerò tardum erat ad tam mollia abire consilia, vbi iam animus victoris ita fortunæ chalybe erat infectus, vt non nisi à magnate fortiori velut magnete attrahi posse videretur: ipse autem, cum eo nemo

armis maior esset, omnium facile magnatum
primus erat.

Porro matrimonij principalis contrahendi spes instrumentum est plurimum benevolentiam Principum conciliandi, dum filii proci ambiunt; qui si eam potiri velint, patris amicitiam ut prius ambiant necesse est. Johannes intrepidus Burgundiae Dux interstantes civilis in Gallia belli faces, omnium proci ac in primis Anglo pro filio spe nuptiarum filiae Catharinae elusis, amicitiarum contra Aurelianos utebatur; donec astu intellecto alias uxores quaerent; ac infelix Catharina ludibrium se tantum patris simulationis extitisse videns, moerore anno Gandavi in nupta obiret. Et Carolus Bellifusus Dux Burgundus, Ioannis est filio nepotem ex Valesijs ultimus, sagaci consilio eodem plane tempore Nicolaum Calabriae Ducem Philibertum Sabaudum, & Fridericum Comitem sarem nomine Maximiliani filij, spe nuptiarum cum filia Maria, unica Burgundiae Regis, & huiusmodi herede, lactavit; quemlibet eorum blandis semper ductando verbis, promissa

quidem spes ostentans, at interim filiam seruās; ita ut nec Princeps Tarentinus Fridericus Aragonius, Ferdinandi Regis Neapolitani filius, ipsemet in Burgundiam spe obtinendi coniugij splendidissimo cum comitatu veniens, alium præsens fructum, quàm spem meram retulerit. Quo ipso mustea beneficia sua procis callidè foenerabatur: quippe Carolus, quasi flexu quodam, permultis annis suspensos tenuit eorum animos; qui æmulatione aut inueteratis ducti odijs hostilia aliquin moliti fuisset. Sanè Calabriae Dux, magnis at vanis à Burgundo illectus promissionibus, è manibus dimisit Annam maiorem Ludoici vndecimi filiam, iam sibi desponsam: rem certam spe incertâ commutans. Ac licet Carolus Aquitaniae Dux, præfati Ludoici frater, impensè ambiret filiam Burgundi (ut ita eum foederi contra fratrem Regem illigaret, qui ei post ademptam Normanniam etiam Aquitaniam adimere nitebatur) nihil obtinuit; quippe nolebat Burgundus generum tam potentem, cuiusmodi futurus erat vnicus Francia Regis frater; & ipse Rex

id

id matrimonium impediuit, metu futuro
 fratris potentia, coniuncti Britanno & iun-
 gendi Burgundo. Quinimò & Angliæ Regem
 omni conatu Gallia, Burgundia Belgijque
 vnionem est auersatus; affirmans Rege Gal-
 liae sine liberis moriente, eique fratre
 Prouincijs aucto succedente, Angliæ statu
 duobus ab interitu abfuturum digitis. Quam
 etiam ob causam Elisabethæ Angliæ Reginae
 mirè suspectum fuit matrimonium Mariae
 Stuardæ cum Francisco Gallia Delphinus
 hunc enim è Scotia sensim in Angliam
 aditum paraturum metuebat. Sed Aquila
 no paulò post vitâ functo, & Burgundo
 Nancæum cæso, tandem præmium laborum
 procando impensi, tulit Archidux Maximilianus:
 cui in pace, Nouesij inter Fridericum
 Maximiliani Patrem & Carolum in ita, pro
 dem promissa fuerat.

Et cautè olim Octavianus Cæsar, postquam
 Antonium Lepidumque pacto cum
 Triumviratu reconciliasset, specie Domini-
 tionis & Imperij communis, vt eorum
 Brutum & Cassium non mediocri potentia
 submisit.

subnixos profligaret, dein autem Antonium Lepidumque aggredere; oblatam sibi in coniugem ab Antonij exercitu eiusdem priuignam nequaquam recusauit; sed blandâ studuit fronte Antonij priuignæque animum mulcere, & nuptias in spe relinquere, velut obsidem in ita pacis. Et præfatus Carolus Burgundus, vt principio belli contra Ludouicum vndecimum moti, etiam trans mare sibi amicum pararet, misit Legatum ad Eduardum Angliæ Regem Eboracensis familiaræ, quam semper oderat (quippe natus ex matre Anglâ Lancastræ familiaræ, quæ cum Eboracensi immortales exercuerat inimicitias) deditque ei in mandatis, vt Margaritam Regis sororem sibi coniugem peteret; non tamen descenderet ad pacta, minùs ad conclusionem. Erat enim Burgundo in animo Regem distinere, vt si auxilia non præberet, saltem interim hostile nihil contra se moliretur: sed pluribus post annis præfata Margaritam duxit coniugem, & Perisclidis etiam Anglicanæ insigni se ornari est passus. Nec alio consilio Carolus V. Cæsar Cosmo

L

Mediceo,

Mediceo, primo magno Hetruriæ Ducis, affe
 gavit coniugem Margaritam, filiam natu eâ
 lem, Alexandri Medicei viduam. Cùm eni fer.
 Cosmum satis amplo beneficio sibi ob Sc
 ctum existimaret, quippe redditâ ei Florem
 tiâ; præfatam Margaritam, magno pot ext
 tiæ in Italia firmandæ præsidio futuram, tuli
 ctauio Farnesio, Pontificis Pauli tertij pin
 poti, prouidus pater referuauit, & Cos crit
 Eleonoram, Petri Toletani Proregis Nea tutu
 litani filiam, nubere passus est: quem tam Ang
 dein Philippus II Neapoli; astu Principis rita
 riæ, in triremem specie conuiuij illectum E
 Hispaniam auehi curauit, metu affini ado
 cum Cosmo initæ. ria

Ob parem ferè caussam Guisiani, Me
 Stuardæ auunculi, eidem suaserunt, ut huc
 tuo Francisco Gallix Delphino, cui mac
 fuerat, in Scotiam rediret: rebantur enim mat
 sentem Reginam magis in suâ fore potest
 & eius matrimonij spe vicinis ostentatâ inij
 cipibus, multorum se amicitias comple Post
 ros, intereaque vnum rebus in regno ad
 nistrandis præfuturum. Cui consilio Me
 affe

affensit, prouidens si in Galliâ maneret, in
 eâ se aulâ, in quâ Principem locum tenuis-
 set, viliorem deinceps futura m. Dein vbi in
 Scotiam redijt, Elisabetha Angliæ Regina
 semper ei suavit, præfato ducta consilio, ne
 extra Angliam maritum quæreret. Nec ægrè
 tulit eam nubere Henrico Darlæo, vt pro-
 pinquæ suæ potentia hac conditionis medio-
 critate coerceretur, ne magis quàm vicinis
 tutum esset augesceret: Darlæus adhæc in
 Angliâ sua habebat bona, quæ pignus secu-
 ritatis erant Elisabethæ.

Eodem pacto ipsamet etiam Elisabetha
 adornatam nuptiarum scenam calliditatis va-
 riæ spirijs velauit: quippè secretâ pensans
 æstimatione, se velut in regni positam cunis,
 huc illuc æmulorum hostiumque artibus &
 machinationibus facilè impellendam, nisi
 maturis consilijs, tanquam in serperastris in-
 cessum formaret. Sanè eam consilij viam
 iniijt, quam inijsse dein nunquam poenituit.
 Postquam enim procum Philippum secun-
 dum, Hispaniæ tunc Principem (qui cùm ad-
 huc nuptus esset Mariæ Anglæ, semper ocu-

los in Elisabetham coniecerat, eamque
Carolo, haud natis ex Mariâ liberis, ut
quadragenariâ, exsuccâ & valetudinariâ
stinârat, & post Mariâ obitum ipse
uxorem Elisabetham petierat, sperans
pacto Angliæ & Hiberniæ Regna sibi firm
turum, impediturumque ne Galliæ per
torum Reginam Mariam Stuardam, pro
mam ab Elisabethâ heredem, Francisco
liæ Delphino nuptam, Scotiæ Angliæ &
berniæ Regna coalescerent: modestissim
honesto responso amolita esset) itemque
dinandum I Cæsarem, alteri ex filijs
norum, suadente Philippo sedulò depol
tem; paucis post annis mutatâ velificati
ipsa iam specie tenus proca, primos in
nam eodem tempore spe connubij pro
Carolus Sudermanniæ Ducem, occu
Sueciæ Regni Coronâ tum insignitum
Archiducem Austriæ Carolum, Cæsaris
ximiliani secundi fratrem: quo durante
ctatu, Sanctæ Romanæ Sedis contra
litiones, & Philippi II Hispaniarum
conatus retardavit aut elusit. His

iunxit Leicestrium Comitem, & demum
 Franciscum Herculem Andium Ducem, vul-
 gò Alenzonium; moliente id in primis Ca-
 tharinâ Medicæa matre, vt vt res caderet,
 non sterilem inde sibi sementem pollicente.
 Nam si matrimonij tractatus effectum sorti-
 retur, rebatur Medicæa hoc pacto crescen-
 tem Philippi Regis potentiam nuperâ Lusitania,
 Indiæ orientalis & plurium insularum
 accessione longe lateque auctam, & plus
 æquo se diffundentem, intra cancellos cohi-
 beri posse: sin minùs, saltem sperabat, du-
 rante hoc coniugij tractatu, Anglam à fo-
 uendis acatholicorum in Galliâ turbis re-
 frigeratum iri: quocirca honorificentissima
 in Angliam legatio est missa & illic futuri ma-
 trimonij pacta conscripta. Elisabetha, vt
 ferè oblati vltro matrimonij vilior est mer-
 ces, parui reuera Andinum faciens, in spe-
 ciem tamen legatos exquisitissimis affecit ho-
 noribus & summâ comitate spe turgidos di-
 misit; sperans se mutuæ defensionis & offen-
 sionis inter Angliam & Galliam foedus à
 Gallo, durante coniugij spe, promptiùs ob-
 tenturam:

tenturam : ad quod procurandum Burghleius & Suffexius, intimi Reginæ consilarij eam impensè hortabantur : imò suaserant, ut Duci Andium nuberet : offensionis enim fœdus alioquin à Gallo sperari haud posse : eam verò solam Hispaniarum Regis potentiaè imparem, qui filia Scotorum Regi in nuptiis oblatâ, omnes in Anglia Catholicæ Religionis addictos, profugos, exules, & rerum novandarum cupidos, quorum magnus ubique numerus, in Scoti partes facillè pertracturus esset. Verùm illa, secum reputans gloriam & Regni maiestatem, quæ sibi in nuptiis integra & indelibata maneret, marito nuptijs communicandam : præterea obuersantibus assiduè animo periculis ex conceptione & partu, quæ à medicis & obstetricibus abditis causis ei prædicta erant; decrevit cælibatu perseverare, & quotannis sponte nunquam nupta esse. Quamquam & alias cælibatus causas adferunt : nimirum Regni Angliæ viros Principes nuptiarum sibi semper obnoxios retineret; vel ne, si nuberet, mariti æmulis de iure Regni disceptaret.

tandi occasionem daret. At postquàm com-
 perit, agitatis consiliis Andium Ducem In-
 fanti Hispaniæ despondendum; mutatâ ve-
 lificatione, vt eiusmodi nuptias ob spem
 Regni Galliæ, in quod Andium Dux mor-
 tuo Henrico fratre iure sanguinis vocabatur,
 innexâ Hispanâ affinitate Angliæ summè per-
 niciosas interturbaret; missis properè Lega-
 tis, Regi Galliarum eiusque matri Mediceæ
 iussit renuntiare, se in nuptias Andium Du-
 cis toto animo propendere: quò factum, vt
 confestim Hispanæ affinitatis consilia cœpe-
 rint fluctuare. Sic callida Regina pilam, pro-
 priæ utilitatis filo glomeratam, lepido simu-
 lationis reticulo vtrisque repellebat. Ita-
 que hoc nuntio audito Regina mater Medi-
 cea, femina votorum nimia, (sive vt Regna
 filiis quæreret; sive vt Angliam à cogitatio-
 ne nuptiarum cum Nauarræ Principe Hen-
 rico, de quibus agi inaudierat, reuocaret)
 per oratores missos conditiones proposuit,
 & paulò post Andium Ducem citiùs penè
 spes vana, quàm ventus in Angliam intulit,
 vt Reginam opinione suâ sponsam prociret,
 matrimo-

matrimoniumque coram conficeret, gnarum
 non tam facile Reginarum, quam Regum
 connubia conciliari: hi enim pictis tabulis
 sæpissimè falluntur, illæ spirantes homines
 contueri, alloqui, tentare diu volunt. Quare
 uis autem, ipsismet Principibus haud ob-
 eunda coram huiusmodi munia, si ea, quæ
 prociunt dignitate sit par, aut maior: sed per
 internuntios viros idoneos tractanda: quippe
 multa temerè incidere posse, quæ feminarum
 animos, alioquin naturâ suâ nutantes, mu-
 bilesque, viso & allocuto coram proco in-
 uersa trahant; aut formam aut mores
 denique sermonem culpantes. Præterquam
 quòd ambitiosæ earundem mentes non
 rum inflantur, dùm eò se proci demissum
 vident, vt penè supplex summi beneficii
 loco matrimonium coram expetat. Enim
 uerò delectat tum eas ambitionis suæ
 (gum spectaculum, minusque se autem
 regiae dignitatis fastigio consuluisse, nisi
 quenter diuque pluribus, quod habent, ostē-
 tent. Ideirco Andium Dux, cum in Regi
 animum nec forma nec mores eius imago

-OVIDIUS

rent; velut per nebulam imaginariæ sponſæ affectu irroratus, re infectâ in Galliam redijt, matrimonij tractatione in ſpeciem ad Angliæ Concilium remiſſâ. Nec hæc ſcenæ coronis erat; nam audiens dein Eliſabetha, Andinum fœderatorum Ordinum decreto Brabantia Ducem & ſupremum militiæ Caput declaratum, ad ſolitas conuerſa artes, vt reuiſcenti per Belgium Gallorum potentia natiuum detraheret humorem (maluit enim Andinum per ſimulatum matrimonium in poteſtate habere, quàm Belgas per eundem Gallorum imperio teneri) ruruſus iuuenem in Angliam accerſiuit, quaſi iam conditis dotalibus instrumentis, nihil præter conſummationem matrimonij reliquum foret. Etis quidem promptè in Angliam reuerſus, promptum ad thorum Reginae delibandum animum adferebat: ſed incautus nullum eius guſtum hauriens, interim ad ſatietatem uſque vanis ſpectaculis & oblectamentis, quaſi Hymenæi prodromis, blandè focillabatur: accedente etiam ipſiuſmet Reginae ulteriori aſtu, velut animam ludicro inſpi-

M rantis;

rantis; quippe in frequenti Procerum con- amo
 nâ, hæctenus egregiè simulatum amore erat
 nouo etiam pignore firmatura, annulo si- lerat
 detracto Andiniq̃ue digito inserto, sum- retro
 ambitiosi iuuenis cupiditatem inflammar And
 Tum enim voti se compotem & in ma- taliu
 prædam habere ratus, priùs penè triu- tatio
 phum egit quàm victor esset: nec tam- rum
 nanciscendo quàm nactò dotali Angliæ bitri
 gno sibimet gratulatus, consilia sua lo partu
 giùs iecit. At Elisabetha anulum sibi de- omni
 xerat, non simulationem, quâ hæctenus p- mè r
 gnans erat: nec enitendo foetui, quia eam- diffin
 num embryo, tempus aduenerat; vt inter- moec
 cum foederatis Belgij Ordinibus consilia- etam
 ciare, & specioso Religionis velamento- fasci
 tra imminentem à Gallicâ potentiâ pro- præla
 lam innexis foederatorum animis, e- gici i
 mari periclitandis, commodiùs sibi ca- teress
 posset; Andinum quidem Belgio non in- nomi
 dens, sed accuratâ eum vigilantia oblat- Regi
 volens, & freno moderari, vbi opus f- men
 Itaque prouisis, quæ ad sui facerent sep- affidu
 tatem, Andinum Angliâ dein honori- dum
 am-

amoliri statuit : quod eò magis in difficili
 erat, quò ipsamet longiùs in ludum proces-
 serat, vt non nisi cum aliquâ nominis labe
 retrocedere se posse cerneret. Verum ipsa
 Andino præsentè, suorum nimis anxiam do-
 talium pactorum quotidianam inculans mu-
 tationem, præcisâ omni eâ super re inposte-
 rum disceptandi copiâ, supremi Senatus ar-
 bitrio negotij summam, vnâque clam nouæ
 partum moræ sedulò commisit; adeo vt dum
 omnia maximè accelerare videretur, maxi-
 mè retardaret. Interim præbitis iuueni blan-
 dissimis moræ delinimentis, quotidiano co-
 mœdiarum, venationum epularumque oble-
 ctamento, haud quaquam tamen ita eum
 fascinare potuit, quin animus, quid rei foret,
 prælagiret. Cùm autem, ad capeffendi Bel-
 gici imperij auspiciũ, permagna sua in-
 teresse existimaret, integro regalis sponsi
 nomine foederatas adire Prouincias; enixè ab
 Regina petijt facultatem discedendi ad regi-
 men Belgarum; quorum recentibus litteris
 assiduè interpellaretur, tandem suscipien-
 dum: vt peractâ solenni in Belgio inaugura-
 tione

tione, noui accessione honoris decorato
 maiorem dignationem ad tantæ Regine
 tias referret: tum demum cautè sentire
 dissimulans, quæ reuera sentiebat; ne si in
 gere videretur, palam rueret: quâ cau
 hactenus sibi consuluit, vt præter saluam
 ninò existimationem magnum auri pondus
 quo à Reginâ donabatur, in Belgium attri
 rit. Ita velut dotem Regina dabat, dum
 tias negaret; sat lepidè, contra Vlpiani
 sponsum afferentis, Dotem sine matrimo
 nio esse non posse: matrimonium sine
 posse. Quippe allicere, morari, ducere
 falsâ iuuenem, atque vbi eum animo re
 diârat, vti sponsum dimittere, artis erac
 sa enim coelibatus amans & à nuptijs ab
 rens, quamuis in speciem Colinio Car
 Castellionæo, plurimis ante annis matrimo
 nium Henrici Andium Ducis, Caroli
 & Alenzonij fratris tractanti, assenserit,
 tamen è campo Veheris in coelibatus ingre
 nemus, obdormiuit, præbitum confensu
 vento permittens: & cæso dein Th
 Howardo Norfolcij Duce (ob cuius ma

monij metum cum Mariâ Stuartâ Scotâ in-
eundi, seque Regno Angliæ exturbandi, ha-
ctenus factiosos per simulatum cum Andium
Duce matrimonium deliniuerat) omninò
spes coniugij ex animo generosæ feminæ est
dissipata. Quippe amoto per fatum Norfolcij
Ducis factionis periculo (ipsa enim si nube-
ret, non alium quàm Anglum sibi iungere
statuerat: idque tum ex Regni publicâ salu-
te, tum ex pacto conuento, quo Regni Or-
dines eandem obligârant obtestando, vt nun-
quam cum Principe extraneo matrimonium
iniret) ea res plurimum Angliæ Procerum ani-
mos in spe ponebat obtinendi honorem con-
iugij & per hoc Regiæ coronæ decus: sed ir-
rito effectu, vt euentus planum fecit. Nam
quamuis illa nonnumquam metu orbitatis de
nuptiis cogitaret, attamen præuidit, si subdito
nuberet, ex disparitate se decus contractu-
ram, & ad domesticas simultates & turbas
faces accensuram.

Porro matrimonia sunt modus legitimè
Regna & ditiones ampliandi. Quid enim
honestius, quàm nancisci dominium suc-
cessio-

cessionis & dotis titulo, quem tot Romano-
 rum iura firmant? Eleganter ait Paulus Iu-
 risconsultus libro xiv. ad Sabinum: *Dotis*
caussa perpetua est, quia perpetua sunt mat-
rimonij onera, quibus dos inseruit: nisi enim
 his inseruiat, dos nulla est. Quare non so-
 lius coniugis gratia, (vt nonnulli perperam
 arbitrati) sed etiam mariti tam ampla dos
 concessa sunt priuilegia, vt æquâ penè lan-
 æquitatis ratio in vtroque coniugum serua-
 retur. Quid enim si res sponso eâ conditione
 traditæ, vt nuptijs secutis dotis fiant; & tra-
 dens ante impletam nuptiarum conditionem
 decesserit, incipientne eæ secutis nuptijs do-
 tis esse? Equidem vix est, vt possint in do-
 minio eius effici, cui data sunt: quia post
 mortem inceptum dominium discedere ab eo
 qui dedit & transire in heredem. Pendens
 enim donatio in diem nuptiarum; & cum
 sequitur conditio, scilicet nuptiæ, iam heredi
 dominium est, à quo discedere non
 posse inuito eo fatendum. Tamen fauore
 dotis receptum est, vt necessitas imponatur
 heredi consentire ei quod defunctus fecerit

aut si distulerit vel absit, etiam nolente vel
 absente eo dominium ad maritum ipso iure
 transfertur, teste Vlpiano xxxi ad Sabinum
 libro. Iustinianus etiam marito reciprocā
 hypothecam in bonis vxoris pro dote sibi
 præstandā concessit, cuius vi prælationem
 habet in concursu creditorum, qui non nisi
 actione personali sunt muniti. Imo dote ob
 delictum vxoris publicatā, maritus saluas
 habet actiones in res dotales contra fiscum,
 vt ait Papinianus libro ii de adulterijs: ex-
 cepto casu quo mulier læsæ maiestatis rea,
 dotis patitur publicationem, vti Gaudentio
 rescripserunt Imperatores Diocletianus &
 Maximilianus: tunc enim perpetuo iure dos
 fisci manet, vt pœna etiam ad propinquos
 transeat. Adhæc titulo dotis honori datum,
 vt si diremptum forte matrimonium fuerit,
 quantumuis nullo intercedente pacto, mari-
 tus solum quatenus facere possit condemne-
 tur; ita modestinus lib. ii differentiarum. Vn-
 de quærit Pomponius lib. xv ad Sabinum, si
 paciscatur maritus, ne in id quod facere pos-
 sit condemnetur, sed in solidum; an hoc pa-
 ctum

etum seruandum sit : & negat seruari oportere : quippe initum contra bonos mores & reuerentiam maritalem. Ex quo perspicuum est quam prouidè Romanorum iura maritima consulendo dotis titulum probent, tanquam honestissimum adipiscendi dominij modum. Proinde rectè Principes matrimonia, ut instrumenta augendi ditiones & regna, acceperunt; nec ulli vitio vertendum, hac si suam satagant ampliare potentiam: ut patenti annis consilio Carolus Magnus, postquam Romanorum Imperator auspice sanctæ Sedis Apostolicæ est creatus; Irene Imperatricem Constantinopolitanam Legatis sibi matrimonio iungere destinavit, ut imperium vniuersale acquireret: nec tenuisset effectum, nisi Irene per Nicephorum rannum aliosque Græcorum Proceres uiculis mancipata, in Lesbum Insulam deportata, ne suis nuptijs Græcorum imperium in Franciam deferret. Henricus VI Imperator, ductâ Constantiâ, Guilielmi secundi vtriusque Siciliae Regis filiâ, unicâ post mortem sine liberis defunctum herede, Sicilia

acquisiuit: cuius filius Fredericus, post Constantiæ Regine obitum ducta Violante Ioannis Brenni Regis filiâ, regni Hierosolymitani herede, præfatum Regnum aut saltem eius titulum Siciliae vniuit. Hedwigis, Poloniae Regina & Heres, Lituaniam sub nomine Magni Ducatus Poloniae iunxit, ducto Iagellone Lituaniæ Duce dicto post Vladislao secundo Rege Poloniae. Philippus Valesius Dux Burgundiæ, dictus Audax, duxit Margaritam vnicam Ludouici secundi Malani Flandriæ Comitum filiam, Comitatum Burgundiæ ac Artesiæ heredem; qui Comitatus dein omnes titulo dotis Domui Burgundicæ sunt vniti. Sed omissis vetustioribus, Archidux Austriae Maximilianus primus, Mariam vnicam Caroli Pugnacis filiam & heredem duxit coniugem: & hac via Burgundiæ Belgijque ditiones Augustæ Domui Austriacæ non modicum potentiae firmamentum adiunxit. Quo etiam consilio rectè eas Ludouicus XI Gallia Regno iungere potuisset, si initi consilij memor, Mariam Carolo filio, aut (si ob tenerani eius ætatem matrimonium

N iniri

iniri non potuisset) Carolo Engolismensi sanguinis Principi, Francisci primi patrem collocasset. Fratri enim Carolo Aquitano Duci ut Maria iungeretur, palam se Ludovicus Rex opposuerat: nam eo matrimonio valde fratris aucta fuisset potentia, cum bello civili conflictabatur: & praeuidebat eum Duci Britanniae coniunctum in maximas difficultates se ac liberos adducturum. Sed pro Burgundum prope Nancæum casum suas armatas iam ambitione donans, compositum descivit à proposito iungendi Galliarum matrimonij amplissimas illas ditiones; & statim duxit ruptis nouennalibus inducijs, Martis quàm Veneris cassibus Belgicum irretit Leonem. Quam in re Princeps alioquin sagacissimus parum sana cepit consilia; dum eorum ex voto fluentium prosperitate elatus & implacabili aduersus Burgundicam Dominum odio cæcus, quam filio sponsam Archiduci nubere passus est. Dominabat Regi violentum illud ingenium, nullis secretis & conuentionibus ad id adipiscendum adstrig

adstringi sinens, quod armis nancisci posset: accedebat vindictæ studium, tum etiamnum pullulantis ex cæde Ludouici Ducis Aurelianensis aui sui, Caroli VI Gallia Regis Germani fratris, Parisijs anno mccccvii à Ioanne Burgundia Duce adornatæ, quasi regnum Rege mentis impote affectâsset, & à magis eius rei conficiendæ causâ binos gladios annulumque accepisset: quò se ad scopulum è tranquillo inferri Rex passus. Vt vt enim Carolus Delphinus, Caroli VI filius, par pari retulerat Ioanni Burgundo socero Montigero anno mccccxix; tamen tam profundam memoria cædis præfati Ducis Aurelianensis radicem egerat, vt fibris suis atræ humorem bilis ministrando, alendis inter Domum Francicam & Burgundicam odijs, ad tempora Ludouici XI Caroli sexti nepotis suffecerit: qui exitiale bellum, non tam orsus quàm renouans, ad posteros velut hereditarium transmisit. Enimuerò, quod specie Legis Salicæ Mariam Burgundiâ excludere tentaret, omnino friuolum fuit: cùm Burgundia nunquam Legi Salicæ fuerit subiecta, vt antecessores

cessores sui manifestârunt. Nam Ioannes
 Galliaë Rex successit ex personâ matris
 annæ Burgundæ, sorore Odeti seu Otho
 Burgundiæ Ducis, quam repræsentavit
 clarans in præfato Ducatu, non existente ma
 culo, posse succedere feminam, & ita se
 cedere ex capite feminæ. Et quamvis filius
 Ioannis, Carolus Rex Galliaë eius nomi
 quintus, dictus Sapiens, fratri Philippo
 daci Burgundiæ Ducatum contulit ad
 conditione, si masculam prolem non sus
 pisset, Francorum regno Burgundiæ Du
 tus redderetur, filiabus omni successione
 clusis: tamen cum dein Margaritam Lud
 Malani Comitis Flandriæ filiam herede
 vnicam fratri coniugem procuraret, vrgen
 bus Flandris Burgundiæ ducatum eo iure
 cessionis Audaci reliquit, quo eius pater
 Ioannes in Burgundiâ Duci Philippo ex
 sonâ matris successerat, admissis feminis
 defectum masculæ prolis. Franciscus I
 liaë Rex in Hispanijs Carolo V Imperator
 Burgundiæ Ducatum se restitutorum obtulit
 si sororem Eleonoram sibi vxorem daret

Burgundiam in dotem, eo pacto, vt in eâ succederet filius natu maior; & si sine liberis moreretur, succederet filius secundus Cæsaris: ac si Cæsar non haberet filios, sed tantum filias, eo casu filius secundus Regis duceret filiam Cæsaris. Verum Carolus induci haud potuit, vt assentiretur: quia prospiciebat eâ ratione semper Burgundiam penes Regem mansuram, & per matrimonium ab Augusta Domo Austriacâ auellendam, cui per coniugium vnita fuerat. Et ante Ludouicum prudentius fecisset Carolus V Galliarum Rex dictus sapiens, si Burgundiâ Galliarum limitaneam vt vt à Patre Ioanne Philippo fratri in Anglicâ custodiâ promissam, Coronæ seruasset; & vnicam filiam & heredem prædicti Ludouici Flandriæ Comitis Margaritam duxisset coniugem, eumque Comitatum amplissimum via coniugij & annexas ditiones Regno vnisset. Sed existimabat, ad excludendum pro filio Edmundo competitorem Eduardum Angliæ Regem satis prouidisse, iungendo Margaritam fratri Philippo Audaci, dato ei pro se & heredibus Burgundiæ Ducatu: cum

reuerà & ipsiusmet fratris nimis crescentem
 hoc matrimonio potentiam, & plurimum
 mitem malorum, vereri debuisset. Quam
 sapientia Regis desiderata est: qui cum pe
 sèpè cognomen suum rebus gestis æquan
 illi impar in Flandricis nuptijs fuit. Nam
 initio optionem habuisset, vtrum filiam Du
 cis Borbonij formosissimam, an Flandria
 pulchram quidem, sed multò minoris ven
 statis, vxorem duceret; amores affectu
 suos, communi vtilitati prætulit: cum Fla
 dra nobilissimis Comitibus dotalibus
 adauxerit maritum Ducem, vt soboles
 formidolosa Regibus ac propè exitio ex
 rit: æmulatione rerum administrandarum
 ingenio mortalium ita ferente, vt pro op
 quisque spiritus gerat animosque. Sed
 ceteris maximum in hac materia error
 commisit Ludovicus septimus Gallia Rex
 ctus iunior, qui Eleonoram, prostituti
 ris feminam, Comitatus Pictonum & Du
 tus Aquitaniae heredem, duabus ex eâ
 tis filiabus repudiavit, restitutâ ei dote, qu
 intuitu earum retinere poterat: quo ipso

didit in furibundæ inimicæ manus facem,
 quæ totum postea Regnum incendit. Adhæc
 permisit vt eam duceret Henricus Andega-
 uensis, filius Mathildis filia Henrici Regis
 Angliæ; quo sine liberis mortuo, delata est
 successio Angliæ Mathildi, & per hanc filio
 Henrico Andegauensi. Is ergo materno iure
 factus est Rex Anglorum, & vxorio Comes
 Pictonum & Dux Aquitaniæ: ex quo sum-
 mum in Galliam periculum redundauit, quod
 in ea esset Princeps extraneus tam potens, cu-
 ius deinde posteri Regnum summis cladibus
 affligerunt. Posterioribus seculis cautiores
 fuere Principes tam in contrahendis matri-
 monijs, quàm filiabus elocandis: quippe
 cum filiam nuptui dant cum prouincijs in
 dotem assignatis, cauent pactis dotalibus, &
 prouidentia Regibus passim agnatâ, vt certis
 casibus ad coronam redeant. Ita cum Isabel-
 la, Philippi secundi Hispaniarum Regis filia,
 Archiduci Alberto cum Belgij Prouincijs de-
 sponderetur; cautum fuit articulo sexto, vt
 ea quæ fuerit Princeps seu heres dictarum
 Prouinciarum nubat Regi Hispaniæ aut
 Principi

Principi eius filio, qui tum erit in viuis: & is non habuerit voluntatem ducendi vxorem aut ætatem coniugio idoneam; non poterit dicta Princeps nubere marito, nec ei in partem ferre vllam partem dictarum Prouinciarum, nisi ex consilio & consensu heredum & successorum in Regnis Hispaniæ: & in casu contrauentionis, omne id quod donatum & concessum fuerit, redibit ad eos, quales illis donatio & concessio facta non fuisset. Et in tabulis matrimonij Philippi secundi cum Mariâ Anglâ conuentum est, quod si filii nati tum nascerentur, maior natu succedat in omnibus Belgii ditionibus, hac lege, vt confessorum Caroli fratris, nati ex Lusitanâ matre, matrem in Belgio aut Angliâ quærat, alias in Angliâ successione priuetur, iuribus omnium in Belgio Caroli saluis manentibus. Ceterum quæritur si filius Regum aut Principum citra dotem in ius quodpiam successionis in Principatibus Belgii & in Regna competere potest, magnâ in his considerandis vtendum prouidentia. Si enim publici boni intersit stirpem Principis, qui in Belgiam ambit, procul à successione arceretur.

erit eam non collocari, quantumuis parata sit, accedente etiam iuramento, omnibus renuntiare iuribus in fauorem paternæ seu regnatricis familiæ: modicum enim in eiusmodi renuntiatione erit præsidium. Quippe si nascatur heres, & eueniat casus, quo matri successio aperiatur, renuntiationem impugnet, nec eam in sui præiudicium seu iuris sanguinis fieri potuisse asseret; præsertim ubi agitur de Successione Principatum & feudorum illustrium. Satius ergo fuerit non misceri sanguinem, ubi non expedit misceri Principatum.

Maximiliani patris fortunam filius Philippus Pulcher æquauit, imò superauit: is enim occasione matrimonij cum Ioannâ, Ferdinandi & Isabellæ Aragoniæque regum filiâ, ex personâ coniugis in amplissima Hispaniarum Regna ius successionis acquisiuit, illudque in Carolum filium transmisit: quo pacto ad summum fortunæ potentiaque fastigium familiam euexit. Quanquam hæc Hispaniæ Belgijque Prouinciarum vniõ, non tam consilio Philippi, quàm fortuito acciderit, DEO
 O rebus

rebus consilia attemperante : quippe
 coniugem duceret Ioannam, adhuc in
 erat Ioannes, vnicus Ferdinandi & Isabellæ
 filius, Ioannæ frater, cuius coniux Margareta
 Philippi Archiducis soror: viuebat etiam
 ior natu soror Isabella, tunc filio Ioannis
 cundi Regis Lusitaniæ Alphonso Princeps
 nupta, quæ deinde in mortui sine liberis
 tris Ioannis locum ingressa, regnorum Hispa-
 niæ successionem in filium Michaelē,
 nomine Pacificum, natum ex Emanuele Rege
 Lusitaniæ (cui nupsit post Principem Alphon-
 sum) transmisit : quem infantem Lusitania
 & vniuersa Hispania, exceptâ Nauarra,
 Principem auis superstitibus, omnium
 sensu fide ipsi iuratâ mox declarauit, &
 successionis tot Regnorum prono obsecra-
 coluit. Verùm diuina prouidentia non
 sitaniæ, sed Augustæ Domui Austriacæ
 spaniarum Regna destinauit: matre enim
 bellâ in partu extinctâ, & infante Michaele
 vix bimo ex his terris erepto, omne ius
 cessionis in Regna Castellæ & Aragoniæ
 materteram ipsius Ioannam, Philippi Ar-

ducis coniugem, defunctâ iam Isabellâ sororem natu maiorem superstitem, peruenit; quæ illud (exclusâ Mariâ sorore natu minore, præfato Regi Lusitaniæ Emanueli secundo matrimonio nuptâ, eiusque liberis) hereditariâ dein seriè in filium Carolum posterisque transmisit: quod tamen veterator quidam astutissimus, durantibus in regno Valentiaë motibus plebis contra nobilitatem, turbare constituit; se pro filio Principis Ioannis & Margaritæ Austriacæ venditando, palam dicens, Carolum Hispaniæ fore Regem cum DEVS vellet; se legitimum esse Regem, idque orbi manifestaturum. Imposuerat autem factiosis, Principem Ioannem coniugem reliquisse grauidam, eamque Cardinali Petro Mendozaë commendatam, peperisse filium: Cardinalem autem ex arcano, quod ipsi cum Philippo Austriaco intercedebat, vt in Regna Hispaniarum succederet, egisse cum obstetrice, vt diceret natam filiam, sed mox vitâ functam: deinde traditum se vxori Pastoris cuiusdam educandum prope fretum Gaditanum, sed dedit poenas detecta fraude.

Quin & ipse Philippi Socer Ferdinandus
Rex Catholicus, Aragoniæ tum Princeps, per
consilij viâ vsus, ductâ in matrimoniû for-
Henrici Castellæ Regis Isabellâ, quæ fratri
liberis decedenti pro more & legibus Castellæ
Regni, quod maiorem sanguinis quàm
rationem habet, successit: quâ vitâ functâ
dinandus non solùm dotis nomine, quippe
perstite filiâ Ioannâ; sed etiam magnationis
velut pronepos Ioannis primi Castellæ Regis
cuius proneptis erat Isabella, & sic in æquâ
gradu cum Ferdinando, Castellæ dominus
ctus; saluo iure filiæ, ad secunda transiit
sibi que Germanam Foisseam, Ludouici
Galliarum Regis amitinam, ex Isabellâ
Eleonoræ Ferdinandi Catholici sorore
sanguinea & Ioanne Foisseo natam; &
Aragonæ Infantem matrimonio iunxit:
Rex Galliæ in dotem dedit ius seu actionem
in eam Regni Neapolitani partem, quæ
Regi Ferdinandus contra pactum diuisi-
eripuerat, eâ lege, vt si filij nascerentur
eo matrimonio, illa pars Regni cum alia
vniretur; si verò non nascerentur, & C.

mana ante Ferdinandum decederet, etiam hoc casu vniretur: at si Ferdinandus ante Germanam moreretur, ius præfatæ partis ad Ludoicum rediret. Sed Ferdinandus parui ius hoc dotale pendens, constante matrimonio Regni Neapolitani successionem sibi asseruit ex personâ Alphonſi V Aragoniæ & primi Neapolis Regis: Alphonſus enim Ferdinandum filium illegitimum fratri Ioanni, qui Pater erat Ferdinandi Catholici, in Regno Neapolitano prætulit; Ioanne tantum in Aragoniæ Regnum succedente: quod is agrè, vti & filius Ferdinandus, tulit; licet hic mirè texerit, quia soror eius Ioanna Ferdinando Regi Neapolis nupta erat, & idcirco gentilibus suis aduersum Gallos semper auxilia præbuit: sed demum prætextu illegitimæ natiuitatis Regnum Neapolis, Aragoniæ impensis & viribus ab Alphonſo V Aragoniæ Rege acquisitum, Ferdinandi posteris ademit.

Nec minus Angli ad augendum Coronæ robur summo studio enisi sunt, vt Eduardo Angliæ Principi Mariam Stuardam Regni Scotiæ

Scotiæ heredem conciliarent coniugem, et
quæ pacto finitima Regna coniungerent. Verum
Scotis in regnorum unionem non pro-
pendentibus, cruenta orta sunt bella, quæ
tandem hac pacis conditione sopita: *Ne Ma-
ria ulli extraneo desponderetur.* Quare etiam
Galliam auertâ & collocatâ Francisco Du-
phino, bellum contra Scotiam recrudes-
cit, quod cum graui demum subditorum vitio
que clade cessauit. Quamuis non solum Sco-
tis, sed etiam Philippo secundo Hispaniarum
Regi istud matrimonium summè inuolun-
tari fuerit: verebatur enim Angliæ & Scotiæ
iunctura per Stuardam Coronæ Galliæ iunctura
iri. Erat quippe Maria Stuarda etiam heredi-
taria Angliæ per Margaritam auiam paternam
sororem Henrici octauæ Angli, si contingere
mori improlem Mariam præfati Henrici
filiam. Et idcirco Philippus Elisabetham, He-
nrici octauæ ex Annâ Bolena filiam, mortuæ
Mariam sororem seditionis ream supplicio
exemit; quippe cogitabat eam post Mariam
improlem mortem, aut sibi aut filio uxorem
iungere, utpote Angliæ destinatum heredi-
tarium.

dem, eoq̄ue pacto impedire, quò minùs Anglia Gallia iungeretur.

Et sanè Bohemiæ Regnum non aliâ viâ, quàm per connubium ad Ioannem Regem ex Lucemburgicâ Domo ortum peruenit: in quâ dein centum & viginti septem annos stetit. Postquàm enim Henricus septimus Lucemburgensis, Romanorum Imperator, Ioannis Pater, Henricum Carinthiæ Ducem specie rebellionis, & quod inuestituram Regni petere contempserit, iure quod per coniugem Annam, seniore[m] defuncti sine liberis VVenceslai Othocari nepotis sororem, in Regnum habebat, priuasset; alteram sororem Elisabetham, ad se Spiram accersitam, filio suo Ioanni matrimonio iunxit: qui pulso Henrico, per coniugem Regnum acquisiuit. Successit Ioanni Carolus quartus filius: huic VVenceslaus: VVenceslao frater Sigismundus: Sigismundo absque filijs mortuo successit gener Albertus Dux Austriæ, quem Sigismundus Regni Proceribus commendauit, vtpote nuptum filia[e] Elisabethæ Regni heredi, quæ nata erat Sigismundo ex secunda

dâ

dâ coniuge Barbarâ Ciliæ Comitissæ filiâ præterquam quòd inter Bohemiæ Reges & Austriae Duces pactis conuentum erat, pro eorum consensu & imperiali auctoritate factis, ut deficientibus in alterâ domo masculis heredibus, altera Regnum acciperet, ut si sorore aut filiâ defuncti Regis natum non haberet, iure in alterâ domo Bohemiæ, igitur successor ex Austria vocandus, si que alius Regno magis idoneus, quam Albertus, qui & vxoris & suo iure soceris iudicio præferendus. Alberto defuncto, Regnum oblatum Alberto Duci Bauariæ, in quo is eâ virtute atque animi moderatissimo usus est, quæ postquam Reges esse coeperunt, rarissimè comperta fuit. Nam venientibus se Bohemorum Legatis, amplum & nobilitate Regnum offerentibus, gratias egit, qui Regnum ex omnibus elegerant, cui parere non voluerunt, dignumque tanto imperio iudicauerunt, multa se idcirco debere Bohemis, neque vnquam beneficij obliuioni daturum: atque Regis Alberti soboles Ladislaus superstitis, decorum esse cum alterius iniuria regnum

quærere : paternam hereditatem nulli aufe-
 rendam : qui pupillos suo iure dispolient,
 Dijs atque hominibus inuisos pœnas aliquan-
 do patrati sceleris dare : cognouisse se non
 vano rumore foedus antiquum inter Bohe-
 mos & Austriacos extare, deficiente masculâ
 sobole Principem ne foris sumant. Fidem
 seruare pulchrum, ne cui temerè noceatur:
 cauendum scelestam execrabilemque vocem
 illorum, qui regnandi causâ ius violandum
 astruunt. Atque ita maiorem se regno mon-
 strauit, & si verum fateri licet, clarissimum
 egit Regem: nam regnum apud eos qui sper-
 nunt, non qui cupiunt. Itaque successit La-
 dislaus, Alberti Austriaci Regis Bohemiæ fi-
 lius posthumus. Hoc sine liberis mortuo, li-
 cet Georgius Podiebradius Guilielmo, fratri
 Eriderici secundi Electoris Saxoniae, cui Anna
 soror Ladislai maior natu nupserat; & Casimi-
 ro Poloniae Regi, qui Elisabetham minorem
 Ladislai sororem coniugem duxerat, per fa-
 ctiones regnum eripuerit: eo tamen mortuo,
 Vladislaus, Casimiri Poloni filius primoge-
 nitus ex Elisabethâ Ladislai sorore, ad regni

P fuccessio-

successionem, inquit cum Saxoniam Duce
 tis quoad successionem pactis, collocatam
 Guilielmi Saxonis filio, vocatus fuit: qui
 Ludovicum Regem Bohemiam & Hungariam
 ronari fecit; renouato priuilegio, ut eo
 riante Anna soror Ferdinando primo
 in regnum succederet. Cæso dein Ludovicus
 Solimanno Turcorum tyranno anno
 Anna & per hanc maritus Ferdinandus
 mus ex Augustâ domo Austriae, aditus
 etiam iure antiqui pacti reciprocae succe
 nis, successit; cui dein filius Maximilianus
 secundus, & nepotes ex filio Rudolpho
 Mathias & Ferdinandus secundus, ex alio
 Ferdinandi primi filio nempe Carolo
 Ferdinandus tertius filius & demum nepos
 Ferdinandus quartus, & frater Leopoldus
 nunc Imperator Augustus successerunt
 de manifestè liquet, quàm vanus fuerit
 textus nonnullorum Bohemiam Ordinum
 auspiciò Electorem Palatinum nostrum
 culo eligentium, asserendo Regnum Bo
 hemiam esse electiuum: quod tum demum
 nebat, vbi nullus ex stirpe regia neque

culus neque femina erant superstites. Quod
 non vulgare est priuilegium : nam reliqui
 Imperij Principatus extinctâ Principum pro-
 sapiâ iure feudali ad Imperatorem recidunt,
 & pro eius arbitrio conferri possunt : at re-
 gno Bohemię indulgetur, vt deficiente quam-
 uis Regio sanguine , eligere possit Regem
 idoneum ex quauis familiâ , eumque Cæsar
 confirmare debeat cessante legitimo impedi-
 mento. Et licet in prædictorum Regum suc-
 cessionibus verbo Electionis Bohemi passim
 sint vsi , non tamen protinus inde sequitur
 veram & propriam fuisse electionem : cum
 mariti per ius coniugis & ex iure antiqui pa-
 cti reciproca successionis , ad Regnum per-
 uenerint : & Reges iuri successionis ideo
 dumtaxat electionem adiunxerunt , vt non
 coniugum, sed suo nomine Regni clauum
 moderarentur : fuitque consensus ille in ele-
 ctione nihil aliud, nisi sigillum quoddam aut
 confirmatio naturalis prærogatiuæ , quæ le-
 gitimis Regibus debetur. Enimuero Augu-
 stæ Domus Austriacæ iura luculenter satis
 comprobauit memorabilis illa in Albo-
 monte,

monte, DEI benignitate & Cæsarei Bavaricique exercitus insigni robore, contra feracem hostem obtenta victoria, quâ sedatiore turbulenti in Bohemiæ Regno motus, omnique demum consilijs mitioribus tranquillata.

Regnum etiam Hungariæ per præfatam Annam, Ludoici Hungariæ & Bohemiæ Regis à Turcis cœsi sororem, Ferdinandi primo nuptam, vnicam heredem, suffragante iure pacti reciprocae successionis inter utramque familiam, ad Augustam domum Austriacam est translatum: & ut Ferdinandus dein proniùs Stephanum, Ioannis Sepulchri Turcâ declarati Regis filium, & matrem bellam ad cedendas prouincias moueretur, sum fuit ei filiam Ioannam cum dote centum millium aureorum collocare. Hoc facto inducta mater Isabella coronam, scutum & ensen, Regni insignia, Ferdinandi Legatis in manum dedit. Quamuis autem olim Aragonenses Petronillam, Ramiri Regis filiam & heredem, Remundo Comiti Barcinonensi collocârunt: id non tam

Etum causa iungendi Regno dictum Comi-
 tatum; quàm ne nuberet filio Regis Castel-
 læ, eaque ratione Aragonia Castellæ iunge-
 retur, à quâ vnione Aragonenses vsque ad
 tempora Ferdinandi Catholici semper ab-
 horruerunt. Et Nauarræ Regnum quos pro-
 cos non habuit? Elisabetha Regina Catholi-
 ca egit per oratores, vt Catharina, post mor-
 tem fratris Phœbi Nauarræ heres, nuberet
 Ioanni filio Principi Hispaniarum: sed fru-
 stra. Impediuit enim mater Catharinæ Mag-
 dalena Galla, filia Caroli VIII, quæ suavit,
 vt Ioanni Labreto nuberet. Et post occupa-
 tam à Rege Catholico Ferdinando Nauar-
 ram, Carolus quintus filio Philippo consi-
 lium dedit, vt matrimonium cum Ioannâ
 Henrici Labretani filiâ, vnicâ herede Na-
 uarræ, contraheret, eoque pacto honestiori
 titulo Castellæ Regnis iuncta censeretur. Sed
 sponsam tulit Regni heredem Antonius Bor-
 bonius, Dux Vendomæ: qui dein in filium
 Henricum, post Galliæ Regem eius nominis
 quartum & successores eius Regni iura, si
 quæ salua manserunt, transmisit. Domus

etiam Sabaudia Ducum ius, quod in Regno Cypri prætendit, nacta est per conjugium Carlottæ, unicæ Ioannis Cypri Regis filia & heredis Regni, quæ nupta fuit Ludovico Sabaudi filio secundo genito.

Nec solum ditionibus, sed etiam augmento familie splendori matrimonia conducunt. Sic enim Barnabas, Mediolani quondam cum fratre Galeacio secundo Princeps, stirpem suam illustrandam, filias, quas plures habuit, primis Europæ Principibus collocavit: Verdam Leopoldo Austriae Duce Thadeam Stephano, Magdalenam Fridericum Bauariae ac Vindelicorum Principibus, Antoniam & Anglesam Conrado & Fridericum VVirtenbergæ Sueviæque Ducibus, Agnetem Francisco Gonzagæ, Valentinam Ludovico Cypri Regi, & demum Luciam Edwardo mundo Regis Angliæ filio conjugem dedit, ut etiam trans mare affinitatem stirpisque famam conciliaret. Philippus Maria, strenuus Insubriae ex Vice-Comitum familia Dominus, ut stirpem suam illustraret, peremptâ Beatrice specie commissi adulterii,

re vera eius ob familiæ seu conditionis tenuitatem pertæsus, & vmbra quasi corpore minorem se hæctenus prensasse ratus; dein coniugem duxit Mariam filiam Amadei Sabaudi, illustrissimis ortam natalibus: quam vt facilius obtineret, etiam gratias Hymenæo peramicas in negotij partem adsciuit; non tamen effœtæ & ieiunæ comitatis, sed prægnantes & grauidas, quæ magnâ commendationis vi, apud manus præsertim oculatas, pollent; earumque suafu, ad Sabaudi animum sibi deuinciendum & à Venetorum amicitia abstrahendum, satiùs putans dotem dare quàm accipere, Vercellarum urbem, Mediolanensis tum Ducatus membrum, ei dono dedit. Superiori etiam sæculo Christianus eius nominis secundus, Rex Daniæ Sueciæ & Noruegiæ, coniugem duxit Isabellam filiam Philippi I Regis Hispaniarum, sororem Caroli V Cæsaris, vt Austriacâ affinitate maiorem sanguini Oldenburgico claritatem infereret. Magni quoque Hetruriæ Duces filias suas nunc Serenissimis Austriæ Archiducibus, nunc Regibus Christianissimis

mis

mis desponderunt : vicissimque illorum filias
 sorores aut agnatas duxerunt coniuges : quo
 pacto crescentis domus amplitudo non mi-
 dica sensit incrementa. Et Octavius Farne-
 sius duxit Margaritam , filiam Caroli V
 turalem : Alexander Mariam Lusitanam :
 lius Mediceam ; & demum Rainucius , qui
 hodie Dux est Parmensis , Sabaudam : Iulius
 Mediceus , Leonis decimi frater , com-
 gem duxit Philibertam , sororem Caroli Sa-
 baudi & matris Francisci primi Regis Ga-
 liae , cui pro dote fuit sanguinis claritas. Ma-
 tuana etiam Domus nobilissimis coniugi-
 illustrata , Aldæ Estensis cum Ludoico primo ;
 Barbaræ Brandenburgensis cum Frederico
 primo ; Isabellæ Estensis cum Francisco
 secundo ; Catharinæ Austriacæ , filia & soror
 ris Cæsareæ , cum Francisco tertio : Leonoræ
 Austriacæ eiusdem sororis cum Guiljelmo
 qui filiarum vnam Ferdinando Austriae
 chiduci , alteram Alphonso secundo Fer-
 ria Ducis collocavit. Et duæ filiae Du-
 Vincentij & Eleonoræ Mediceæ , collocæ
 fuerunt Duci Lotharingiæ & Cæsari Fer-
 nandus

nando secundo: ac demum Eleonora Mantuana nupsit Ferdinando tertio Rom. Imperatori. Guisiorum item Ducum familia, etsi in Lotharingis illustrissima, in Gallia per Mariam Guisiam Iacobo V Stuardo Scotiae Regi nuptam est illustrata; & magis, quando filia ex eo coniugio nata Maria Stuarda Francisco Galliae Delphino, post Regi, fuit collocata; quam tamen frustra, defuncto Francisco, Ludoico Condæo æmulo suo, ad stabilendam & ampliandam potentiam suam, dein Guisij iungere conati, ductâ Aurelianâ Longouillani Ducis sorore. Princeps etiam Auraicus Domum suam illustravit connubio Mariæ, primogenitæ filia Caroli Angliæ Regis cum filio Guilielmo; ægrè licet ferente Ludoico XIII Rege Galliae, & domum Auraici sponsâ ex filiâ Regiæ Domus Galliae natâ haud dignam asserente; non perpendens Nassouicę stirpis celsitudinem, & Auraicos Principes Electoralium Saxonie & Palatinæ Domuum, quæ regijs haud minores, imo & ipsiusmet Regiæ Borbonicę stirpis affinitatibus decoratos fuisse. Et idcirco:

Q

Princi-

Principum æquè illustrium nunquam alterius familiam, licet adprimè sibi inimicam, funditus extirpare conatur, quantumvis in manu eius sit æmuli salus aut ruina nisi forte odij affectus vtili prædominante dum eam conuellit, sibi domuique adimat occasionem adsciscendi coniugentam illustri familiâ oriundam; aut filias conatasque suas alteri nuptum collocando, splendorem Domus conseruandi; præterquam quod ipsiusmet etiam stirpis interitum ex generosissimis vtrunque parentibus generari: fortes enim creantur filii,

*Nec imbellem feroces
Progenerant aquila columbam.*

Cuius rei non solum Romanis, verum etiam Barbaris summam fuisse curam arguunt est Thalestris Amazonum Regina: quæ tam cupidine visendi, quam amplexibus liberisque ex Alexandro Magno, tanquam Heroum generosissimo, suscipiendi, finem Regni sui egressa, eum inuisit, ei que conmentem suam denudare haud dubitauit.

mirum ad amplexandum Regem venisse, dignam ex quâ ipse regni generaret heredes: feminini sexus se retenturam, marem reddituram patri; enixè petendo ne se irritam spei relinqueret. Alexander, licet perparum ad Thalestris amplexum accenderetur, tam blandis tamen femine precibus reluctari haud æquum ratus, tredecim Veneri dies in obsequium efflagitati desiderij indulgit: Regina dein in Regnum suum reuerfa, impensè duplici fructu lætata est: nempe spe fulcipiendæ ex Alexandro prolis, armisquæ tam libidinosi dominantis molli Veneris ancili à regno suo auersis.

Sanè qui regni electiui coronâ stirpem suam insignire studet, cautè faciet, si filio aut sibi coniugem iungat Regis filiam; & in Procerum gratiam, penes quos ius est eligendi, quo potest obsequij genere se insinuet; sic enim fiet, vt ipse aut filius spem adipiscendi sceptrum habere possit, dum specie affinitatis propius eidem admouetur; hac enim maritali dignitate, vti præsidio fultus in regium velut thalamum eleuatur: quâ arte

Q 2 opinor

opinor Octaviam Claudij Imperatoris filiam
 Neroni, ita rem Agrippinâ moderante, et
 sponsam, tanquam maiora patefacturum,
 licet aditū ad Imperium. Et ideò haud incre-
 pestiuè Tiberius Agrippinam Germanici
 duam, feminam potentia auidissimam
 matrimonium principale animo machina-
 tem, apprehensâ manu increpuit, aiens,
*non dominaris filiola, iniuriam te accepisse co-
 stimas.* Quippe cū ea dein animi sensa per-
 dens, maritum peteret; Tiberius, non igno-
 rus quantum ex dominatione pateretur,
 lentio rem transmisit, ne offensæ aut ma-
 ius indicia præberet: verebatur enim ab eâ,
 minationis quàm mariti auidiore, sponsam
 amore illectum iri, pactoque matrimo-
 niū vincendum eum in finem, vt res nouas
 uersus Principatum moliretur, Imperij
 coronam capiti suo adimeret.

Et quamuis in regnis electiuis via ad
 minationem per matrimonium penetra-
 licita honestaque sit, in hereditarijs tamen
 via coronam ambire, legitimoque heredi-
 tatis successionis præripere, flagitio haud ca-

cui & euentus passim luctuosus respondere solet. Exemplum perquam luculentum fuit Stilico, magni at perfidi vir animi: qui cū tutelam Honorij gessisset, ad quem Imperium Occidentis (quod eā tempestate magis successionis, quā electionis iure deferebatur) ex diuisione cum fratre Arcadio peruenerat, filiam illi despondit, vt stirpem suam Principis domui inferens, Imperio ad Eucharium filium rapiendo, principali etiam coronā insigniret. Sed in præmium tam nefandi consilij ab Honorio imperij hostis vnā cum filio declaratus est, & vtriusque cæde iusto dolori parentatum. Vladislaus tertius Jagello Rex Poloniae, dum ab Hungaris accersitus vero regni heredi Ladislao, Alberti Regis filio tum puero, regnum Hungariæ eripere anniteretur, destinatā in coniugem Alberti Viduā; in prælio apud Varnam Bulgariae oppidum à Turcis cœsus est. Etiam Ioannes Dudleyus Northumbriæ Dux propriā ambitione per cerebrum pinnā suā, quasi turturam, se suosque confecit. Is sororis Henrici octavi Mariae (quæ primum Ludoico XII

Q 3

Gallia

Galliæ Regi, dein Carolo Brandono nupti fuerat) proneptem Ianam, ex filiâ Francisâ Brandonâ & Henrico Greio Dorcestre Marchione Suffolciæque Duce natam, filio suo Gilfordo matrimonio iunxit, hoc consilio, ut Mariam Henrici octavi filiam, obdissolutum cum Catharinâ matre coniugum illegitimam pronuntiaret, eiq; Ianam in successione Regni iure præferret. Et cum Henricus testamento Mariam, ut legitimam filiam post Eduardum Regni heredem declarasset (quippe memor se, non tam iure, quam amore Annæ Bolenæ amore flagrantem, Catharinam coniugem, Ferdinandi & Isabellæ Regum Catholicorum filiam, repudiasset, matrimonij bonâ fide contracti, etiam si ista ut illegitimum dirimatur, eam vitæ ut liberi ex eo suscepti pro legitimis habentur) Dudleus procurator primus supplicavit Eduardi Somersetensis Ducis Regis auxiliari, specie ambitu regni; dein adolescenti regi Eduardo lentum præberi fecit venenamento quo paulatim velut tabe absumptus in testamento à se condito, aut veriùs a Dudleo

silla

ε ρ

pol

posito nominatim, exheredatâ Mariâ sorore
 tanquam illegitimâ, Ianam Regni heredem
 instituit. Hoc astu incundæ Dominationi ful-
 cro locato, Eduardus vi morbi obiit, aut for-
 tē à parricidis, in quorum manu erat, suffo-
 catus est, annuo diē, quo pater Thomam
 Morum, illustre Britannix decus, ante com-
 plures annos securi iusserat feriri: quasi tanti
 viri neci morte Regij filij parentaretur: mox
 Iana Dudlei iussu Regina proclamatur, licet
 ipsa animo infelicem successum præfagien-
 te, primū reniteretur; imperiosæ tamen
 vitrici & matris ambitioni morem gerens,
 tandem assensit. Ingrediendi Londinum Vr-
 bis clauēs, velut traditi Regni pignus, præ-
 sente Senatu oblata, frequenti populo ma-
 gis ob rei nouitatem quàm gratulationem
 excito, ne sibi ipsi coronatis foribus pro Re-
 ginâ tyrannum induceret: Maria vbi machi-
 namenta Dudlei rescuit, imprimis incolu-
 mitati suæ consulendum rata, in Norfolcien-
 sē ditionem properē abijt, & quacumque
 transibat Reginam se præbens, populum hu-
 manitate & alloquio conciliat: dein firmato
 animo

animo Regni proceribus per literas manda-
 vt ad se tanquam veram Regni heredem ve-
 niant, & consuetum obsequium præstent
 iam quippe vniuersam fermè Angliam legi-
 mam se Reginam agnoscere & venerari, la-
 ctis in consilio litteris, Dudleus Ianæ præ-
 dium in armis fore ratus, quippe

Quod ciuibus tenere te inuitis scias,

Strictus tuetur ensis.

præmisso Cantabrigiam Varuicensi Comite
 filio primogenito, mox ipse cum aliquot
 ditum equitumque millibus, pluribus etiam
 tormentis instructus, subsequitur. Inter
 eo Londino absente & nudatâ præsidio
 be, Henricus Arondelius, excelsi animi
 ros, tam luculentâ in consilio oratione
 fanda Dudlei cœpta perstrinxit, & im-
 nentia inde toti regno omniumque pene
 uicibus mala ostendit; vt mox, assensu
 generoso animo Pembrucij Comite, &
 singulare certamen prouocante quicumque
 Ianæ partes tueri tentaret, ceteri omnes
 Arondelij sententiam descenderint, & ceteri
 festim Mariam solenni decreto Regine

omnis

proclamari iusserint. Quod cùm à Senatu Contabrigiam Dudlæo nunciaretur, ipse velut animi æger, dolorem tamen callidè premeus, mutato velut consilio, spontè decreto, quod ampliùs impedire non posset, ad stipulans, serà at inani simulatione publicæ lætitiæ signa dedit, Mariamque salutarì Reginã iubet, decemdio postquam Ianam Londini Reginam inaugurari fecerat. Ita priusquam armis Maria Dudleum debellaret, iam Comes Arondelius ambitiosum absentis animum consilio debellarat; adeo vt victoriã prorsùs ciuili sine sanguine penes Mariam steterit, quæ dein à Prætorianis Dudleum vnà cum filijs capi, & Londinum, vnde paulò ante triumphantis in morem egressus, duci imperat; vbi summo fortunæ ludibrio, ab indomito passim populo conuicijs probrisque laceratus, lapidibus foret obrutus; nisi Arondelius, vt manum plebs abstineret, imperasset. Tandem VVestmonasterium deductus, latâ sententiã criminis læsæ Maiestatis reus damnatur, solo eligendi supplicij ei arbitrio factò. Ianæ autem, tanquam imbelli

R sexui,

sexui, & quæ non tam sua, quam vitrici
superbæ matris ambitione peccauerat, hab
nus Maria parcebat: & omninò gratiam
licti fecisset, nisi renouatâ coniuratione,
tris Suffolciæ Ducis propinquorumque
structâ, soporatus dolor recruidisset. Qu
cùm non ampliùs Mariæ in manu esset
niuere, ne ipsa suum velut sanguinem
ratae factioni largiretur; operè pretium
stimauit ius Imperij Ianæ morte sanciri.
inde publico Senatus decreto capitis dam
ta, dein pridie Idus Februarias anni M. D.
ad supplicium ducta insigni animi constan
tiâ, quasi alieni flagitij pœnas penderet,
sibi comam dissoluens, lacteam ceruicem
ctori feriendam præbuit; & regni purpuram
quam incruentam induerat, cruentam
fuit. Eadem fors maritum Gilfortium
lei filium, & demum ix. Kalend. Martii
Henricum Greium Suffolciæ Ducem
Patrem excepit. Quo pacto tranquilla
partâ, Hispaniarum Princeps Philippus
Angliâ coniugium, cum Mariâ per inter
tios initum, consummauit.

Atque ob hæc inuadendæ dominationis perniciosissima consilia pleræque affinitates, tutelæ, aliæque necessitudines Principibus aut Regni Ordinibus meritò suspectæ esse solent, præsertim si tutores matrem pupilli in matrimonium accipiant, & hoc nexu velut cassibus ad irretiendam Coronæ prædam uti nituntur. Idcirco Macedones Antigonom, Philippi Regis tutorem, affectati Regni suspectum habere, & armatâ manu eius consilia reprimere cœperunt. Nec aliâ quàm matrimonij & tutelæ specie Gothofredus Martellus, Andium Turonumque Comes, profligato Guilielmo Aquitaniæ Duce, cuius erat beneficiarius, eoque squalore carceris enecto; à se facti inuidiam amoliri statuit: quippe defuncti nouercam ducendo coniugem, se superstitem Guilielmi fratrum tutorem constituit: ijsque in potestatem redactis, ipsam dein Aquitaniam sibi in præsens firmavit. Quamuis non ignorem summam affinium tutorum integritatem fidemque sæpe numerò inania suspensionum velamenta detexisse, uti accidit in Balduino Flandriæ Co-

mite integerrimo viro. Is enim cum Hen-
 ricus I Gallia Rex ei impuberum filiorum
 tutelam demandasset, quod soror Regis ei
 matrimonio iuncta esset, suspectus habebatur
 Vasconibus, timentibus ne specie tutelæ
 regnum ambiret: quam suspicionem, post
 ministratam integerrimè tutelam, gener
 elusit, dum Philippo primo, adepta iam
 libertate, pari fide, quæ regni moderatione
 susceperat, eam restituit: ut omnes cer-
 rent, quanto magis boni pietatis iura, quam
 iniquam potentiam dominatumq; æstimant.
 Attamen cum natura passim in malum
 pronior, præsertim deuorato semel
 illo dominationis hamo, ut faciliè virtuti-
 nea transeat; haud temerè Principes
 solum tutelam affinitati innexam, sed
 quamuis talium amicitiam, qui specie
 consuetudinis possunt dominationi insidias
 liri, suspectam habent; quidquid etiam
 mulent. Facetè Ludovicus vndecimus
 Rex cum Eduardo Angliæ Rege egit in
 extremo congressu, ioco dicens: Si Lutetiam
 veneris, iucundè agēs cum eius vrbis

simis feminis : sed reuerà longè diuersum
 sentiens, verebatur ne Eduardus, conspicui
 oris Princeps, Lutetiam accederet, & illic
 bellatulae cuiusdam formâ caperetur pedem-
 que sifteret. Non enim poterat ei cum Eduar-
 do esse firma cis mare amicitia, multò minùs
 Lutetiae in regni metropoli, vbi facili nego-
 tio serendis factionibus, adiutrice Venere,
 materia præberi potuisset.

Ob parem ferè causam eæ Carolum octa-
 uum Galliarum Regem tenuerunt intempe-
 riæ, vt sibi haud vitio verterit eripere Maxi-
 miliano primo Romanorum Regi Annam,
 vnicam Francisci Ducis Britanniae defuncti
 filiam, Ducatus in Armoricis heredem, iam
 ei per internuncium desponsam : ne scilicet
 tam potentem in Galliâ haberet Ducem, qui
 hac matrimonij viâ coronæ insidiari posset:
 eamque, quod fuit indignissimum, repudia-
 tâ sponsâ Margaritâ eiusdem Maximiliani fi-
 liâ, sibi in matrimonium collocauit: fre-
 mentibus Britannis, qui nolentes Ducatum
 regno vniri, Ducem non nisi proprium ex-
 petebant. Enimuero videbant nihil aliud his

R 3

nuptijs

nuptijs quæri nisi vt ditionis libertas inter
 Dominantis manus strangularetur. Defuncti
 Carolo , tam suavis palato successoris Lu
 doici duodecimi visa est Britannia, vt Maxi
 miliani velut nomine par pari referens, Ioan
 nam Caroli sororem, quâ cum pluribus annis
 quamuis inuitus vixerat , velut deformem
 sterilem , & minis soceri Ludoici vndecim
 ductam , repudiârit ; & Annam viduam Bri
 tanniæ heredem sibi coniugem adsciuerit
 Cuius dein occasione nonnunquam iocatus
 est Maximilianus, addens fatale esse, vt quos
 somnient Aureliorum Duces, id facti Reges
 consequantur: nam Ludovicus Aurelianus
 Dux , antequàm Regno potiretur, adprimam
 Annam amârat, eamque procire tueuerat
 deinde iustis cautionibus prouiderat, vt ma
 trimonium cum Ioannâ dissolui posset; quod
 ipse nuptiarum die protestatus ante lectu
 ram publicum se non contrahere matrimo
 nium: solennitatem, quæ celebrabatur, con
 siliùm fieri vt Regi obsequeretur, qui impera
 bat; & obniti eius voluntati esse pericu
 losum: irritatum iri in se iram & impotentiam
 Dicitur

Dominantis animū. Erat enim Ludoicus vndecimus, vt de eo in Galliâ passim iactabatur, prauus filius, prauus pater, prauus focer, prauus maritus, prauus gener, & prauus frater. Præterea cūm adigeretur Ioannē concumbere, adhibuit testes secretos, qui testari possent eam non cognitam. Quibus rationibus motus Alexander sextus, matrimonium nullum declarauit. Britones tamen cupidi proprij Ducis aliquando recipiendi, pacti sunt, vt si maior natu ex eo matrimonio Galliæ Regnum adipisceretur, ad secundum Ducatus ille transiret. Sed natis tantūm ex Ludoico feminis, maiorem natu Claudiam duxit Franciscus Engolismensium Comes Coronæ heres: & quamuis ex eo nati sint filij, Ducatus Regno mansit vnitus, & præfati pacti nulla est habita ratio.

Ceterum non infimæ est prudentiæ, si nouus Princeps, adeptâ iam Regni possessione, prædecessoris filiam, sororem aut viduam, non superstite filiâ, ducat coniugem: sic enim Principatus non tam in aliam translatus familiam, quàm in eâdem mansisse censetur.

sebitur. Proinde illibatâ velut pristinâ Regni
maiestate, maiori cum auctoritate & firmi-
mento regnabit, blandiorique lenimentis
eorum sanabit animos, qui prædecessoribus
partes propugnabant. Quo nixus confusus
Otto IV Cæsar, Henrici Leonis filius, Phi-
lippi Suevi in Imperio æmuli à Comite Pa-
latino perempti filiam duxit coniugem, pro-
pter bonum pacis & concordia. Henricus
Ricemontensis, Lancastriæ familiae promi-
sus, cum ab eiusdem factionis asseclis à
regnum Angliæ euectus esset, sublati ad
uersarijs, quorum hostilitatem aut priuati-
odia aliâ viâ compescere non poterat, Eduar-
di quarti, penultimi ex Eboracensi familia
Angliæ Regis, filiam Elisabetham coniugem
duxit: ut in liberis ex eâ natis vtriusque fa-
miliae Lancastriæ & Eboracensis iura ad Co-
ronam coalescerent. Nato filio Henrico, de-
Rege eius nominis octauo, perennem illius
fomitum factionis Eboracensis & Lancastriæ
perpetuis odijs de Regno inter se contende-
tis, extinxit; sublato Eduardo, Georgij Cæ-
saris Ducis filio, & vnico familiae Eboracensis

census herede : & omnia vtriusque familiae
 iura & insignia ; rubram, quae familiae Ebo-
 racensis ; albamque rosam, quae familiae Lan-
 castriae, in filium transtulit : vt eâ vnione dis-
 sentientes factiosorum animos vniret, Re-
 gnumque sibi filioque stabiliret. Hinc post-
 modum Iacobus, pientissimae Principis Ma-
 riae Stuardae filius, Scotiae Rex, cum in Re-
 gnum Angliae succederet, monetam auream
 cudi iussit cum hoc symbolo: *Henricus Ro-
 sas: Regna Iacobus*, subaudi, iunxit. Et Gu-
 staus Erichsonius, Baro Suecus, Gustavi
 Adolphi Sueciae Regis auus, cum (post de-
 testandam à Christiano II Daniae & Sueciae
 Rege, in Patre Erico & ceteris regni proce-
 ribus perpetrata Holmiae lanienam, profu-
 gus & exul, ac demum Lubecâ Hansiatica-
 rum urbium metropoli in Sueciam redux)
 ope Dalecarlorum Praefecturam Regni esset
 nactus ; vt in eâ se stabiliret, gradumque ad
 Regnum sterneret, Stenonis, defuncti Sue-
 ciae supremi Gubernatoris & velut Regis, fi-
 liam duxit coniugem; eoque pacto non dum-
 taxat Regni Praefecturam sibi firmauit, ve-
 rum

S

rùm

rùm etiam postea Coronæ diademate citius
 Procerum inuidiam est insignitus. Quam
 præfatam Stenonis filiam rectius Fridericus
 Christiani patruus, Holsatiæ Dux & postea
 Daniæ & Sueciæ prætor Rex, Calland
 burgi in Daniâ (quo eam cum Christianâ
 tre Christianus ex Sueciâ transportarat) in
 custodia tenuisset, nec liberam abire sinisset
 aut eam cuiquam Daniæ Procerum colloca
 set: ne eius coniugij occasione, in Sueci
 Regni recuperatio sibi à sponso, Coronæ
 multo, difficilior redderetur. Et iam olim
 cipes hanc artem callebant; quippe Lyca
 Thebanus, occupato Thebarum Regno, Me
 garam ad nuptias sollicitavit, teste Seneca
 in Hercule furente, ubi introducit Lycum
 differentem.

alieno in loco

*Haud stabile Regnum est: una sed non
 potest*

Fundare vires, iunctâ regali face

Thalamisq; Megara.

Et Darius, Cambyse Persarum Rege
 filio sine liberis extincto, cum auspicio

nitus equi à se callidè procurati, ceteris Re-
 gni Coronam præripuisset; mox vt regiâ af-
 finitate sibi eam firmaret, filiam Cyri, quæ
 Cambylis soror, in matrimonium duxit; vt
 Regnum non tam in extraneum translatum,
 quam in familiam Cyri reuersum videretur:
 nouæ potentiæ dempturus inuidiam, si quod
 fortuna stirpi Cyri negasset, ipse daret; in
 regij thalami communionem eam recipien-
 do. Cumque Alexander magnus, inani du-
 ctus gloriâ, sine certi heredis nuncupatione
 decedens, tam amplum imperij corpus, velut
 noctuam auibus deplumandam, Procerum
 direptioni reliquisset: Perdiccas, cui annulum
 moriens tradiderat, vt potentiæ primatum
 sibi firmaret per stirpem defuncti Regis,
 Cleopatæ sororis Alexandri Magni matri-
 monium efflagitauit, non aspernante Olym-
 piade eius matrè: quamquam dum binas eo-
 dem tempore vxores ambiret, neutram obti-
 nuerit. Sed danda est eo casu opera Principi-
 bus, vt filiam, sororem aut viduam præde-
 cessoris sibi amore & beneuolentiâ conci-
 lient: ita Christianus I, Theodori Comitis
 S 2 Olden-

Oldenburgici filius ex tribus natu minor, & virtute & heroicis animi dotibus maior, cum mortuo sine liberis Christophoro III Daniæ & Sueciæ Rege, à Proceribus in Regem electus esset, viduam Christophori Dorotheam Ioannis Marchionis Brandenburgensis filiam quæ subditis apprimè grata erat, duxit coniugem; vt noui Regni habenas capeffens, huius pacto procerum ac subditorum beneuolentiam extraneus nancisceretur; neque nouam introducendo in Regno feminam, nouis sumptibus Prouincias grauaret. Quippe Dorothea vidua pro dignitate alenda erat: in quaque vnum eundemque & illa maritum & Prouinciæ Regem acceperunt. Et Ladislaus Casimiri Poloniæ Regis filius, mortuo Matthias Coruino Hungariæ Rege, à Proceribus in Regem vocatus, factâ spe coniugij Beatrixi Aragoniæ Coruini viduæ, Rex Vngariæ est coronatus. Et Stephanus Batorius Transsylvaniæ Princeps, cum Poloniæ Rex electus declaratus, duxit in vxorem Annam, Sigismundi Augusti prædecessoris sui sororem. Nequaquam verò Principes vi dominati-

in sibi iungendis feminis regijs vtantur :
 nam haud dubiè malè sibi consulent. Impro-
 uidè sane Imperator Maximus, Valentiniano
 per speciem vindicandæ necis Aëtij Illustris-
 simi viri perempto, coniugem eius Eudo-
 xiam summè reluctantem sibi thoro iunxit,
 vt eius maiestate prouinciarum militumque
 gratiam venaretur : quàm enim spei suæ fal-
 sus ? Dum impensius aliorum quàm coniu-
 gis animum sibi conciliare studet, incalli-
 dus haud animaduertit quibus cum ingenijs
 conflictaretur, itaque prius perijt, quàm se
 perijisse sentiret. Quippe Eudoxia, altum pre-
 mens animo dolorem, acerrimam ab eo prio-
 ris mariti sui que vindictam sumere molita,
 absque morâ Genfericum Vandalorum Re-
 gem, vnà cum trecentorum penè millium
 exercitu, in Italiam acciuit ; qui dominâ
 Vrbe, iam ante metu expugnatis ciuium ani-
 mis, facili negotio occupatâ, Maximum tru-
 cidauit : trimestri postquàm per summum
 scelus Valentinianum imperio priuari ius-
 serat.

Non parum etiam ad intestini belli semina

S 3

impe-

impedienda matrimonium conducit. Quæ enim si geminæ forte sorores Regis filiarum in hereditarijs bonis succedant, non superest filio; & earum altera Regi successore despondeatur? Satiùs erit alteram nupti collocari extra fines Regni: vt arceatur inter finem bellum, quod à filijs ex Regina sorore natis fieri posset. Hi enim potentiâ paternâ freti, auitam sibi hereditatem integram vindicare, nec familię herciscundæ iudicium stare volent; in primis si hereditas in amplis consistat Prouincijs, quas in Regni corpore redigi expediat. Idcirco prudenter Renatus Ludouici XII Galliarum Regis filia, cum Claudio soror nupta esset Francisco primo Valesio, re suâ fore existimauit, vt potiùs extra Galliam Herculi Estensi Ferrarię Ducis Alphonsi filio primogenito nuberet, quàm Galliarum Principi in Galliâ; ne post inter liberos, ex & Claudia natos, nomine Ducatus Britannię, (cuius quælibet pro femine heres ex persona matris Annę, vnica Francisci Britonum Ducis filiarum & heredis) domesticum dissidia & cruentæ lites orirentur, quas

iura, sed armata manus decisura foret. Et olim Iulius Cæsar primis annis Pompeio filiam connubio iunxit, vt æmuli affectus mitigaret; & ipse duxit Calpurniam, Lucij Pisonis futuri Consulis filiam: exclamante Catone, Rempubicam nuptiarum lenocinio corrumpi.

Nec tantum impediendis ciuilibus belli feminibus matrimonium prodest; verum etiam ad motas ciuiles turbas sopiendas virtutem suam exerit. Nam si alterutrius factionis caput prociat filiam Ducis partis contrariæ, interim tranquillandæ dissensionis spem præbebit: sed sponsâ obtentâ focerum confœderatis suspectum reddet, eoque pacto vires eius debilitabit. Ita sagaci consilio Martinus Turrianus, flagrante adhuc Mediolani ciuili bello, coniugem duxit filiam Pauli Soresini contrariæ factionis Ducis; quo hac ratione suspecto reddito, debilitatis rebellium viribus, sibi Principatum firmavit. Plurimum etiam Mediceæ familiæ profuit Lucretiam, Ioannis Medicei Cardinalis post Papæ Leonis X sororem, nuptam fuisse Iacobo Saluiato
vrbis

urbis Patricio , viro factioni aduersæ (nempe populari) pergrato : hic enim sensim animos sibi conciliauit, & dein Sodericum Dictatorem perpetuum ægrè tulit, quæ longè à popularis imperij formâ , quam præferèbat, perpetuæ illius dominationis vis & auctoritas abiret : quò factum est, dein plurium nobilium animi paulatim in Sodericum commoti, nihil penè in Senatu impensius agerent, quàm vt eius aduersarentur consilijs ; crebrisque contradictionibus fringerent, quidquid ad potentia suæ stabilitamentum & Medicæ familiæ perenne exitum cautus senex meditaretur : ita demum, obteratis pristinis dissensionibus, Medicea stirps in urbem recepta. Et Carolus nonus Galliarum Rex sororem Margaritam, tranquillandi Regni causâ , collocavit Nauarro sectariorum Principi : quamvis id consilium sanguinolentæ nuptiæ Parisijs adornatæ valde laborauerunt. Quin etiam matrimonia blandè ostendunt eorum procerum conatibus, qui uersus Regni statum quidpiam moluerant, nam innupti tales, si matrimonio vincerentur

tur, spirans antè temeritatis aura subsidet, aut certè stationem mutabit: nunquam enim tantà efferuntur temeritate ij, qui sibi liberisq̃ metuere necesse habent. Ita mittitur ambitioni sanguis sine dolore: quod Henricus IV Galliarum Rex in Bironio, impotentis animi viro, incautè neglexit, & agrè demum fortunæ saniora esse consilia reipsâ deprehendit. Ut vt enim Bironius, ex Belgicâ legatione ad Archiducem Albertum rediit, propositum à Rege matrimonium rejiceret, & præferret procire filiam Dominæ de Luce; incumbibat Regi urgere, vt sine morâ conficeretur, nec proferendę indomitæ ambitioni tempus concedere. Tunc enim Bironius, occasionem nactus alendi tractatum cum Sabaudia Duce (qui filiam natu minorem ei promiserat, cum dote quingentorum millium aureorum; insuperq̃ curaturum, vt Hispaniarum Rex ei fide clientelari Burgundiæ Ducatum concederet) in prærupta abiit, & demùm cervicem Gallicæ securi subijcere adactus est: aded, magnis imperijs nihil negligendum.

T

Et

Et idcirco etiam rectè Principes cauere nequis subditorum illustrium cum quopiam alterius ditionis sine consensu suo matrimonium contrahat : sepe enim inde vel pacis vel belli principia oriri solent , etiam perniciem Maiestatis. Ita cùm Alphonsus secundus Rex Aragoniæ Mariæ Comitatus Bearnensem iure clientelari concederet , promisit Maria nulli se nupturam , nisi cum voluntate Regis. Et cautè Henricus tertius Castellæ Rex egit , cum Friderico Duce Beneuentano patruo suo , cui Rex Lusitanus Ioannes primus vxorem obtulerat Beatricem filiam naturalem : nam cùm prospiceret de Regnorum Castellæ motus non sopitum sed potius auctum iri ; conatus est auertere Beneuentani animum à præfato matrimonio , offerens ei filiam Marchionis Villenæ cum quantitate dotis , quam obtulerat Lusitanus. Sed Beneuentano non persuasum : & respondit , sibi ob æmulos , se Regi suspectum & inuisum reddere : opus esse quærere præsidia extra Castellam. Quæ pertinacia ipsi demum malè cessit : n

ob motos dein tumultus carceri mancipatus, vitam finijt. Et perperam Ioannes secundus Castellæ Rex consensit, vt filia Archichalassi Castellæ, quem vulgò Almirantem vocant, nuberet Regi Nauarræ æmulo suo: nec debuisset consentire, vt Beatrix Comitis Beneuenti filia nuberet Infanti Henrico: ijs enim affinitatibus stabiliti, Regem opprimebant, & velut captiuum tenebant.

Prudenter Rex Galliaë Philippus quartus, dictus Pulcher, impediuit matrimonium Philippæ, filiaë Guidonis, Flandriaë Comitis, beneficiarij sui: quam, sine præscitu & consensu Regis, desponderat Eduardo, filio primogenito Angliæ Regis, Guiennæ Ducis. Nam Guidonem Parisios accersiu, gratum sibi fore dicens filiam suam Iustriacam (ab eius enim nomine Philippa vocabatur) antequam in Angliam abducatur videre. Quò postquam ventum, Philippam detinuit vnà cum patre; causans iniquè eum affinitatem cum Anglo, perpetuo Galliaë æmulo, contrahere, dato ei tam pretioso pignore. Guido demùm dimissus; at fi-

lia beneplacito Regis collocanda in Regia
 aulâ relicta est, vbi cœlebs diem obiit. Ce-
 rius loco Eduardus dein duxit Margaritam
 Philippi filiam; & hinc illæ lachrymæ,
 cruenta in Galliam arma. Nequaquam enim
 expediebat iungere filiam primogenito Re-
 gis Angliæ: quippe is pedem in Gallia
 habens ob ducatum Guiennæ, lege Salu-
 susque deque habitâ, deficiente herede ma-
 culo, Galliam haud dubiè aggressurus erat.
 vti, mortuo Carolo quarto, fecit Eduar-
 dus III, Eduardi secundi & Margarite filius.
 Et hinc etiam Valdemarus tertius Danię Re-
 appulsam tempestate in Daniam, sponsam
 Aquini Sueciæ Regis filij Elisabetham, He-
 rici Comitis Holsatiæ sororem germanam
 detinuit, & filiam suam vnicam Margari-
 tam ei despondit: quæ dein tria Regna
 tentrionalia, nempe Daniam, Sueciam
 Noruegiam vniuit, & coniunctionem præ-
 dictorum Regnorum fœdere, quod Pro-
 res iureiurando firmarunt, stabiliiuit. Quo-
 uis enim Holsatiæ Comitatus Regni Danię
 non subesset, tamen comiter Regis Maie-

tem obseruabat ; ac proinde Valdemarus, absque præscitu & consensu suo, tam amplum contrahi coniugium haud fas arbitratus, idipsum impediuit. Rex Gallia Ludouicus undecimus veneno fertur sustulisse Nicolaum Calabria Ducem, quod Caroli Burgundi filiam ambiret, ac patris sui Ioannis auique Reineri Angium Ducis ditiones iungere laboraret Burgundia, magno Francorum incommodo. Imò & fratri Carolo Aquitaniae Duci fatum accelerauit, ob Burgundi ambitam filiam; & proxenetam Ludouicum Lutzenburgium, Fani D. Pauli Comitem, Gallia Comestabilem, Parisijs Capite plecti iussit : quæ tamen bonos Principes imitari haud quaquam decet. Et hoc politico vsus prætextu Carolus octauus Gallia Rex, nuptias Maximiliani cum Annâ Britannia herede, de quo supra, impediuit, quod nempe contractus matrimonialis sine consensu suo, utpote Domini directi, iniurus esset. Dux etiam Burgundia Philippus Bonus ægerrimè tulit, Iacobam Bauaram, Hannonia, Hollandia, Zelandia & Frisia here-

heredem , auunculi sui Guilielmi Bar
 Hollandiæ & Hannoniæ Comitis filiam
 Ioanne Brabantia Duce , cui nupta era
 diuertisse ; & haud expectatâ Pontificis
 Iure matrimonij declaratione , in Ang
 cum Glocestrio, fratre Regis Angliæ Henr
 ci quinti, nuptias contraxisse. Quare Gloce
 strio , Hannoniam cum quinq; millib;
 Anglorum inuadenti , se strenuè opposuit
 & duce Philippo , Ioannis Brabantia Du
 cis fratre , totâ Hannoniâ eiecit ; ac demum
 initâ cum Iacobæ matre Margarita pac
 pacto inito cauit , vt Iacoba nulli sine con
 sensu suo nuberet. Declarato per Pontifi
 cem Martinum quintum valido priore ma
 trimonio , Glocestrius aliam duxit in Ang
 gliâ : & Iacoba elapsa Gandauensi custodia
 inito cum Ultraiectensibus , Transalpinis
 suæ factionis Hollandiæ oppidis foedere,
 uum Burgundo concitauit bellum : ac
 mum secunda initâ pace & renouatâ
 missione non nubendi sine eius consensu
 ruptâ promissi fide , nupsit nobili cui
 Belgæ Francisco Borsellio ; quem Burg

duscaptum Ripelmondanæ arci inclusit, sparsâ famâ capite puniturum, quod beneficiarius cliens se impari matrimonio patronæ dominæque, sine suo consensu, iungere esset ausus: eum tamen dein Iacobæ gratiâ, & à quo nihil timendum, dimisit, relictis in alimenta portorij & vectigalibus Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ ac Hannoniæ; datoque titulo Comitis Osteruantij in Hannoniâ, in ordinem Equitum aurei velleris adsciuit: administrationem autem prædictarum prouinciarum sibi seruauit, in ijsque inauguratus est, tanquam proximus Iacobæ heres ex personâ matris suæ, sororis Guilielmi Iacobæ patris. Parem ob causam Respublica Veneta ægrè tulit, Ferdinandum Neapolis Regem, clam tractare coniugium pro filio cum Catharinâ, Marci Cornelij Veneti Equitis filiâ, à marito Iacobo Lusignano Cypri Rege, posthumo non extituro, supremis testamenti tabulis Regni herede declaratâ sub Veneti senatûs curâ; qui eam, priusquam Iacobo nuberet, ne priuata Regi nubere videretur, prius in filiam adoptârat:

rat:

rat. Quippe cùm defuncto Iacobo, sub protectione & curâ Senatûs diademate potestatur, & per eam ad Rempubicam Venetiarum Regnum peruenturum esset; rectè Senatûs captis secretis matrimonij proxenetis Riccio Marino & Tristano, cauit, ne per hoc iugium spes Regni Reipublicæ eriperetur.

Sed perperàm Carolus sextus Galliarum Rex à factione Burgundicâ & Philippo Bonæ vinctæ in Delphinum ob patrem Ioannem trucidatum percupido, eò se induci passus, vt Henrico quinto Angliæ Regi rem daret Catharinam filiam, dotisque nomine post mortem suam Franciæ Regni filio Delphino, propter Ioannis Burgundicæ dem Montigeroli perpetratam exheredationem. Indè enim subsecutâ Caroli Regis mortis Angliæ Reges Francorum se Reges appellarunt: & cruenta belli fax contra Francos accensa, quâ plus trecenta hominum milia conflagrârunt; donec tandem Burgundicæ cùm tot Francorum sanguine parentatæ esset, vtcumque placatus, post quindecim annorum bellum pacem Carolo septimo

olim Delphino , penè supplici est largitus; rectè secum perpendens , Carolum à patre specie exheredationis Regno priuari non potuisse , cùm de eo non potuerit testari ; eò quòd Regnum Franciæ nec patrimonij nec hereditatis naturam obtineat , sed primogenito deferatur ex vi consuetudinis , non vt heredi, sed vt primogenito : & præuidebat per Anglos semetipsum suamque Domum à successione Regni , quam velut sanguinis Regij Princeps sperare poterat , exclusum iri. In pactis etiam dotalibus Isabellæ & Alberti Archiducis cautum fuit , vt liberi ex eo matrimonio procreati non collocarentur, nisi consensu Regis Hispaniæ aut successorum. Philibertus Emanuel Allobrogum Dux impediuit matrimonium, quod Colinius Galliæ Archithalassus mortuâ vxore desiderabat inire cum viduâ Antonij Baturnei , nobilissimæ & opulentæ familiæ herede in Sabaudia. Elisabetha Angliæ Regina securi percussit Thomam Houardum Norfolciæ Ducem , quòd ob tractatum cum Mariâ Stuardâ Scotâ, Angliæ post Elisabetham herede, carceri mancipatus,

V

cipatus, promiserat se inconsultâ Regiâ de
 matrimonio deinceps non cogitaturum, &
 fidei datæ immemor, rursus de eo inlicitâ Re-
 ginâ tractârit. Superioribus etiam annis Du-
 ci Guisio, ducenti viduam Comitis Bo-
 uij, relictâ sponsâ Principe Annâ Gonzagâ
 sine præscientiâ & consensu Regis Catho-
 ci, ad cuius Prouincias è Galliâ secesserit
 adempta est pensio sexaginta millium ducato-
 torum, & suprema partis exercitus Casarum
 præfectura. Rex Galliæ Ludovicus decimus
 tertius magnâ etiam cum indignatione in-
 lexit, fratrem Ducem Aurelianensem ab-
 que consensu suo duxisse Margaritam sor-
 rem Caroli Lotharingiæ Ducis: adeo ut
 cluso omni intercessionum genere, etiam
 Summi Pontificis, dixerit se malle Regni
 sturam facere, quàm coniugio consenti-
 existimans magnam dignitati Regiæ factam
 iniuriam & saluti status, quod heres præ-
 sumptiuus Regni (quippe tum nondum
 gi erant nati filij) sine præscitu suo & a-
 tre dissidens extraque regnum degens,
 xisset coniugem præfati Ducis sororem

lis infensi. Idem etiam Galliaë Rex grauitè
tulit Principem Auraicum, beneficiarium
suum ratione Ducatus Auraici, vulgo Oran-
ge, pepigisse matrimonium pro filio Guiliel-
mo cum Mariâ primogenitâ Regis Angliâ
absque præscitu suo & voluntate: & idcirco
Beureno, in Galliam missò ad edocendum
Regem de concluso hoc matrimonio, noluit
audientiam concedere. Et cum Franciscus
Nicolaus Cardinalis Lotharingus, postquàm
Dux Carolus frater ei in speciem Ducatum
iam à Gallis occupatum cesserat, relictâ
purpurâ clam duxisset coniugem Claudiam,
Nicolaaë Caroli coniugis sororem (in quam
Nicolaaë ius in Lotharingiam, quod velut
heredi Ducis Antonij patris sibi competere
assererat, renunciârat) non parùm mouit
stomachum Regi Galliaë: quippe destinârat
Francisco filiam Caroli Ducis Mantuaë con-
iugem, vt eum à factione Hispano-Austria-
câ abstraheret: sed res facta infecta fieri ne-
quijt, præsertim elapsis Nancæi è Gallorum
manu coniugibus. Et Lotharingi matrimo-
nium hoc accelerârunt, ne Galli, in quo-

rum manu erat Princeps Claudia, eam extraneo Principi collocarent, eoque patre adimerent Ducatum stirpi Lotharingicae improle Duce Carolo. Hinc etiam recte monet Septalius in aristocratiâ non permittere, ut cuius nobilitate ac diuitijs præcipue se coniungat per affinitates cum Principe extero, imprimis ne uxorem sibi adsciscat regiâ aut principali familiâ progeneratam. Et enim cum sit maxima mulierum ambitio semper coniux talis incitabit maritum, ut priuatam exuat conditionem (idque præcipuum quando in amoribus coniugalibus erit dominiumque vrbs sibi acquirat. Præterea monet non etiam concedendum, ut cuiuscumque ille sit, siue imperantium vel parentum, filiam Principi extraneo in matrimonium collocet; nam vel pater, per se maior factus, nouitatem molliorem aut magnæ diuitiæ propter datam dotem publicâ exhibunt; vel princeps ille, potens diuitijsque soceri adiutus, annitetur ad publicæ illius dominium aspirare. Cuius exemplum reliquit Aristoteles de Locrensi

quorum Respublica interiijt ac tyrannidi Dionysij Iunioris Regis Siciliae est subiecta, quòd primariam feminam Locrensem duxisset, admodum nobilem diuitemque: quâ affinitate subsidijsque inde acceptis Rempublicam inuadens, illam sibi subiecit.

At verò connubiorum communiõne integras gentes recenter victas aut rebellantes ad obsequium perducere, infirmi prorsus consilij esse arbitror. Nam licet Romani colonijs deducendis & inde secutis matrimonijs distitas sæpè prouincias stabili sibi fide obstrinxisse videantur; non tam id affinitatibus, quàm armatae manus potentiã reor assecutos: hanc exteri formidabant: sin minùs, compertum, colonias sæpiùs euertas, quàm seruatas; non rarò factioni se immiscentibus ipsismet colonis: quippe, qui, velut nouellæ plantæ, facile in ingenium soli, à quo alebantur, immigrabant, & genitalis memoriam ponebant.

Testes sunt Campani, quos Romani non quidem colonijs, sed fœdere primùm, deinde connubio atque cognationibus, postre-

mò ciuitate sibi coniunxerant : & tamen tempore aduerso primi omnium Italiæ populorum, præsidio Romano fœdè interfecto ad Annibalem defecerunt. Deinde indignati se obsideri à Romanis vindictam minantibus Annibalem ad oppugnandam Romam miserunt. Et hinc Germaniæ populi, teste Tacito, nullis aliarum nationum connubijs infectis propria & sincera & tantum sui similis gentis semper exstitit : quàm haud dubiè Romanæ Dominationum magistri mollioribus eiusmodi telis aggressi fuissent, si euentum proprio voto responsurum sperassent : non irritum bellicosissimam gente armis, ex quâ modica etiam parta victoria tanto semper ijs sanguine stetit, lancinato triumpho fructu. Ne moueor Alexandri Macedonis exemplo, qui sub eodem tentorio centum Persicis puellis totidemque Macedonibus procis ad epulum inuitatis, ipse primùm frondeam coronam redimitus, Hymenæum tanquam Pocana matricis Veneris præcinendo, centum sponsas centum illas nymphas matrimonio iunxit vnus ipse sponsus, ceterarum proxenerat

mul & patronus. Enimuerò idipsum quidem in speciem conciliandorum inuicem animorum Regniq̄ue stabiliendi, reuera autem explendæ libidinis causâ fecit; minùs iam affectibus suis moderans inter blandimenta fortunæ, quæ facile incautos fascinant. Quippe Alexander Persiam domuerat, libido Alexandrum: quæ ne turpior in se vno conspiceretur, in eam Proceres etiam suos illexit; ratus, communione flagitij per plures dispersi, leuiorem vtique culpam fore. Idcirco etiam ex matrimonijs Castellanorum cum Aragonijs, Catalaunis Nauarris & Lusitanis, quæ Philippus secundus Hispaniæ Rex cautè procurabat, non ea animorum vnio est secuta, quam sperauerat. Quanquam haud abs re fuerit, vt natio, cuius imperio alia extranea corona est annexa, velut Hispano Neapolitana, adnitatur filias opulentarũ ditionum heredes sibi desponsare: velut nostro seculo prudenter Dux Medinæ de las Torres, Illustrissimæ familiæ Gusmanæ decus, vnicam heredem Principatus Stilianii in Regno Neapolis duxit coniugem: ita enim
 dum

dum inferuntur Hispano sanguini ditione
vna inferitur magis que stabilitur affectus
ga Regnum.

Lubrico etiam consilio Principes, ad de
merendum equestrem Ordinem, cognate
subditis nobilibusque despondent: inde enim
acerrima aduersum sponfos odia nasci solent
dum ceteri vident sibi sanguine pares præ
ferri & principali cognatione decorari. Sa
tius igitur fuerit aut nulli eas subditorum
collocare: aut tali, qui ceteris non dignita
tis gradu, sed sanguine præmineat. Ita enim
dum è paribus ijs nemo præfertur, æmula
tionum & odiorum cessat fomes. Quare cetero
seo Stephanum Batorium Poloniae Regem
parum prouidè neptem suam Griseldam
locasse Ioanni Zamuschio magno Poloniae
Cancellario: vt vt enim is ceteris amplitu
dine dignitatis & Regiæ amicitia præmineret
sanguine tamen impar erat: vnde vix credibile,
quam turbulentam id coniugium in
Equestri Ordine facem accenderit: cui
stinguendæ nisi heroica Regis virtus arma
tam admouisset manum, vniuersum per
Regem

Regnum conflagrasset.

Denique non est efficacior medicina sanandi impotentes eorum affectus, qui fortunæ non sanguinis beneficio in sublimi dignitatum fastigio collocati, desiderant filios aut neptes nobilissimo inserere sanguini, quàm eorundem votis annuere, matrimonijque copiam facere. His enim reluctari, & affinitatem quam ambiunt aspernari, periculosa plenum opus est aleæ; & satius ancili Veneris auertere imminetia fulmina. Vti enim viro Principi dispar matrimonium absque grauissimâ causâ vitandum; ita promptè mos gerendus, quando ditionibus periculum imminet: tum enim sanguis securitati dominiorum posthabendus. Itaque quamuis Alphonsus Calabriae Dux, superstite adhuc Patre Rege Neapolis Ferdinando, Alexandro Sexto vnâ natarum, quas extra connubium Dux susceperat, Godofredo Borgiæ vxorem petenti primâ fronte non annuerit, in dotali fundo impedimenta simulatè iniiciendo, ne affinitatem detrectare videretur: tamen postquam se bello peti vidit, filiarum vnâ præfato

X

fato

fato Godofredo collocavit, dato ei dotis nomine Principatu Scillaceo. Et Alphonsus Estensis, primogenitus Ducis Ferrariæ antiquissimi in Italia Principis, haud dignatus est ducere Lucretiam Borgiam, ut tranquillitati ditionum suarum consulere, quibus iam Cæsaris Borgiæ flagrans ambitio hiabat. Et nostro ævo vidimus Castellæ Comestabilem Velasum eò descendisse, veliam suam filio naturali Comitis Ducis Ouares Hispaniarum rerum arbitri collocaveret; ne impotentem eius in se animum concitaret. Et Princeps Condæus, primus sanguinis in Galliâ Princeps, filio suo primo genito Ludoico Duci Anguianensi filium Mariscalli de Bresse Urbani de Maille, & Nicolæ de Plessis secundogenitæ sororis Cardinalis Richelij, licet prænobilem, haud tamen Condæo parem, iungi passus est: meliori utique consilio, quàm Ludoicus Borbonius Sueffionum Dux, Principis Carignani frater germanus, qui ob præfractè & comaciter negatum Richelio coniugium comænepte viduâ Combaleta, magni illius Gallie

rum Purpurati iram in se prouocauit: cuius fulgure demum in proelio Sedanensi lethali- ter ictus, temerè magis quàm fortiter oc- cubuit,

Stolida cupidine palma,

— In sua fata ruens.

Hi sunt potissimi matrimoniorum Principa- lium politici effectus, alijque nonnulli sed leuioris momenti, quibus porrò immorari haud operæ pretium censui. Ac ij quidem Principes solidissimam ex coniugijs utilita- tem capiunt, qui Diuinam & Humanam Domū vniunt, & secundum Gordiani Cæsa- ris rescriptum Cōiugem ducunt sociam Hu- manæ Rei & Diuinæ Domus. Tum enim per- fectissima est symmetria. Religio ad inclytas coniugij virtutes corda accendit; cui velut Reginae fasces submittūt, & dominantis solio circumfusæ eius imperia promptè exequun- tur. Imperat Religio, obtemperat Coniugalis Amor: quippe Amor Religione, non Religio Amore conciliatur. Permagni autem inter- est, an Amor in Religionis, an Religio in Amoris obsequia concedat. Electi coniuges

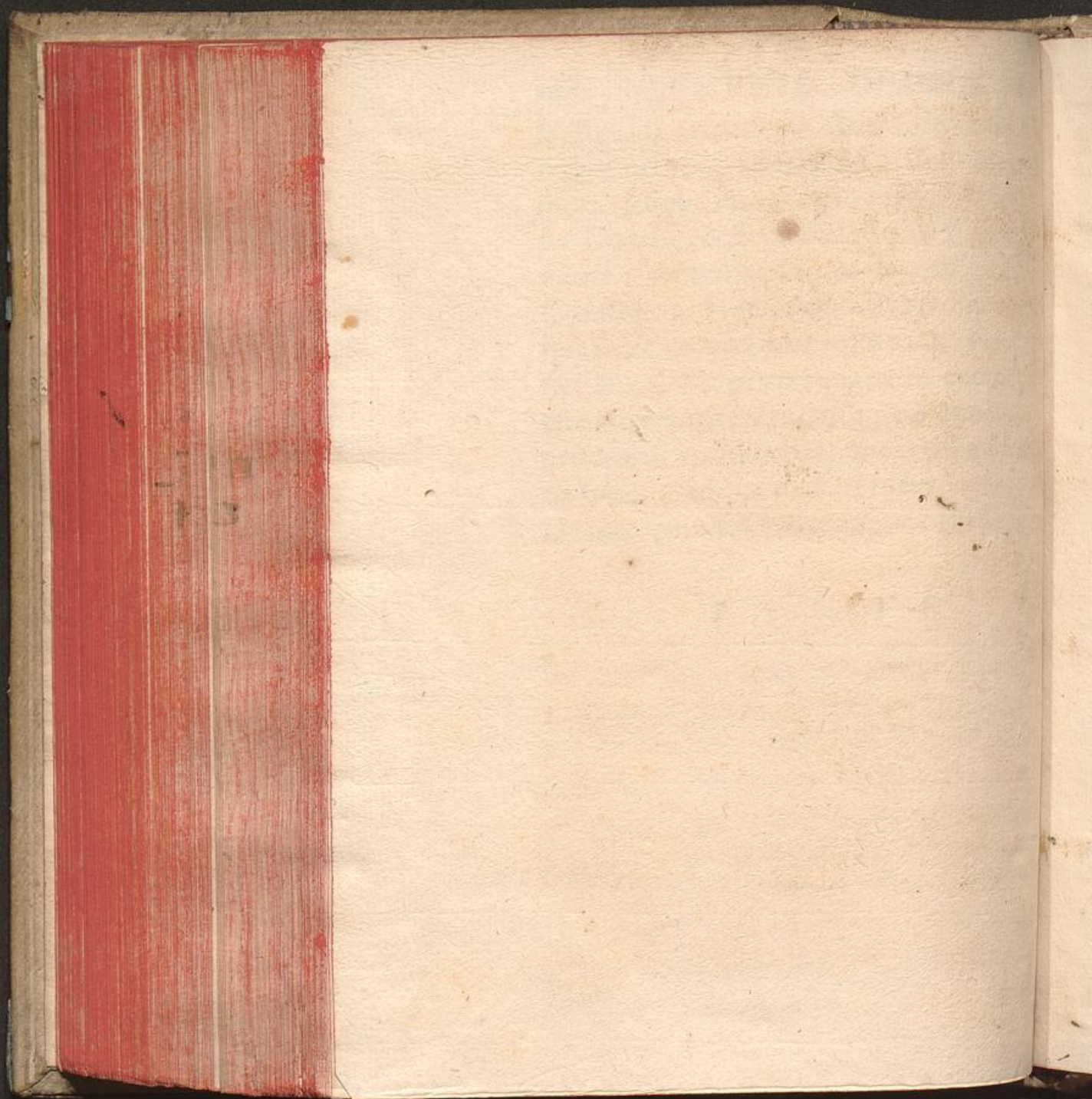
Religioni seruiunt, Amori inseruiunt: & rectorem hunc affectuum nôrunt, non dominum. Itaque iure merito primas habet Divina Domus, & in eâ Religio vt Regina dominatur: secundas Humana, in quâ Amicitia, Constantia, Fides, domicilium figunt, & ipsasmet coniugibus insinuant. Haud enim sibi bona vlla præterquam in communione esse autumant: fructum non condunt, sed promunt; vt vndequaque gratissimâ fragrantia spiret, eoque pacto Humanæ diuinæque Domus vnio æternùm inconcussa seruetur.

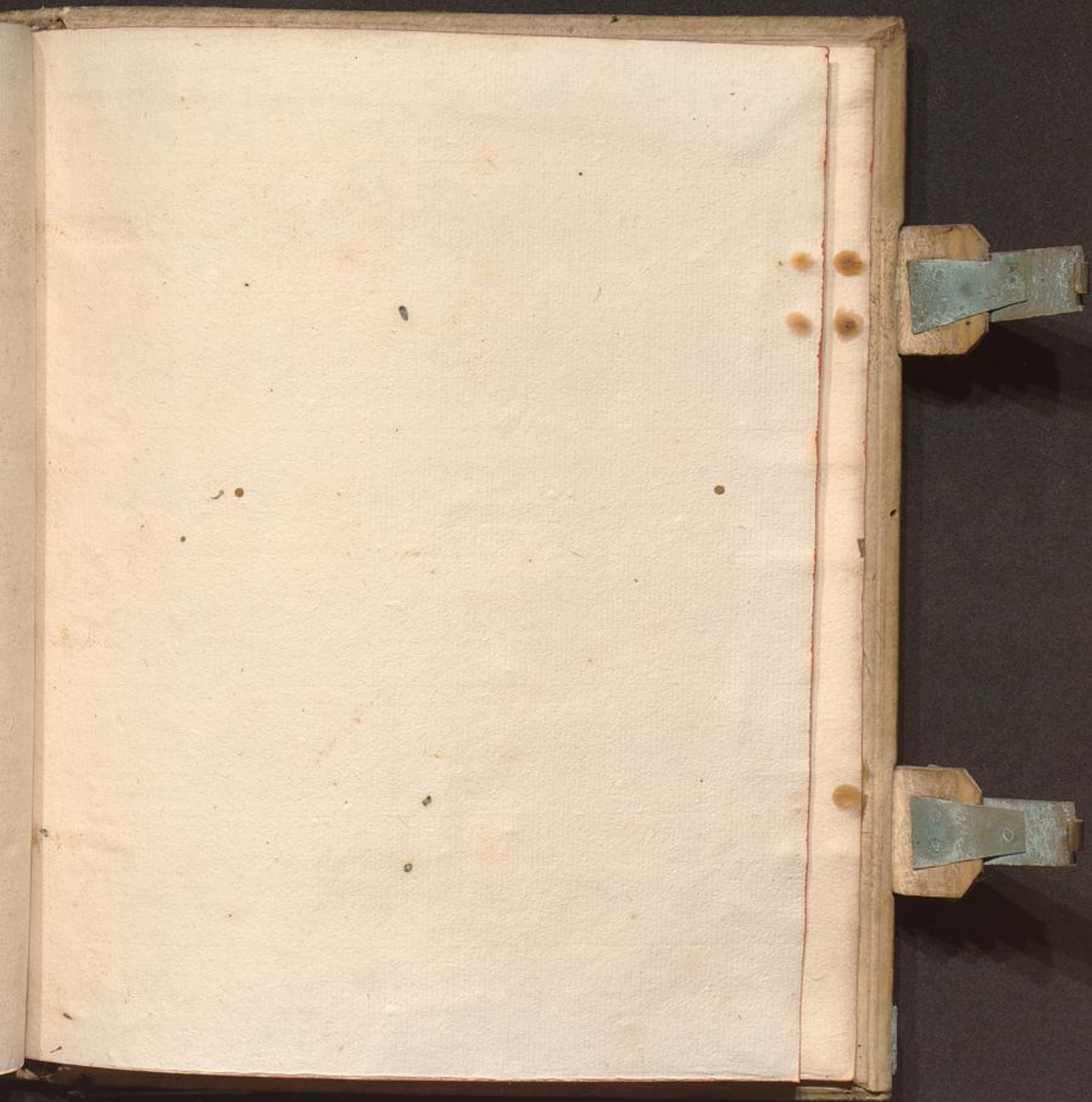
F I N I S.

*Collegio S. Petri
Paderborna
1794.*

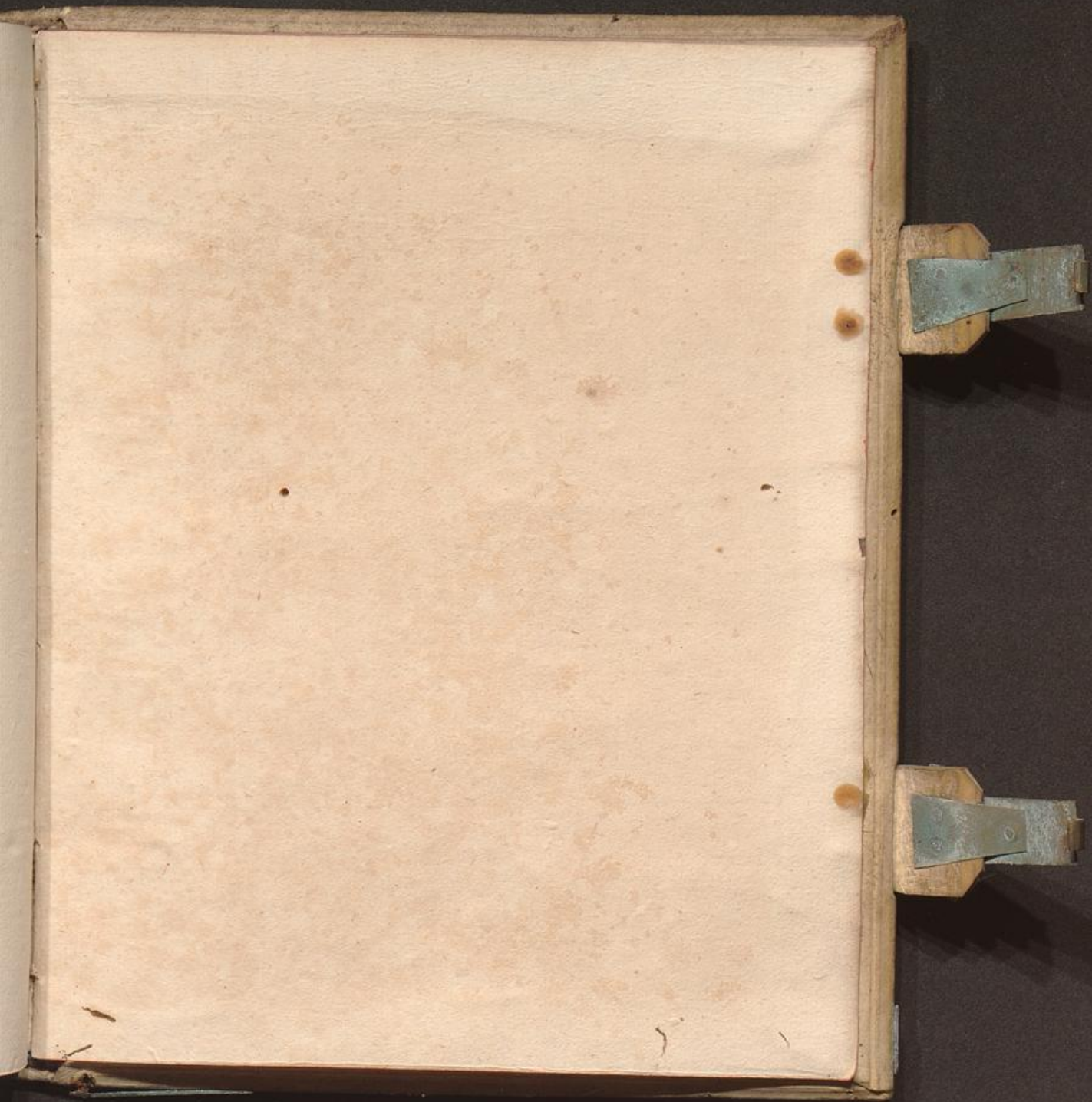

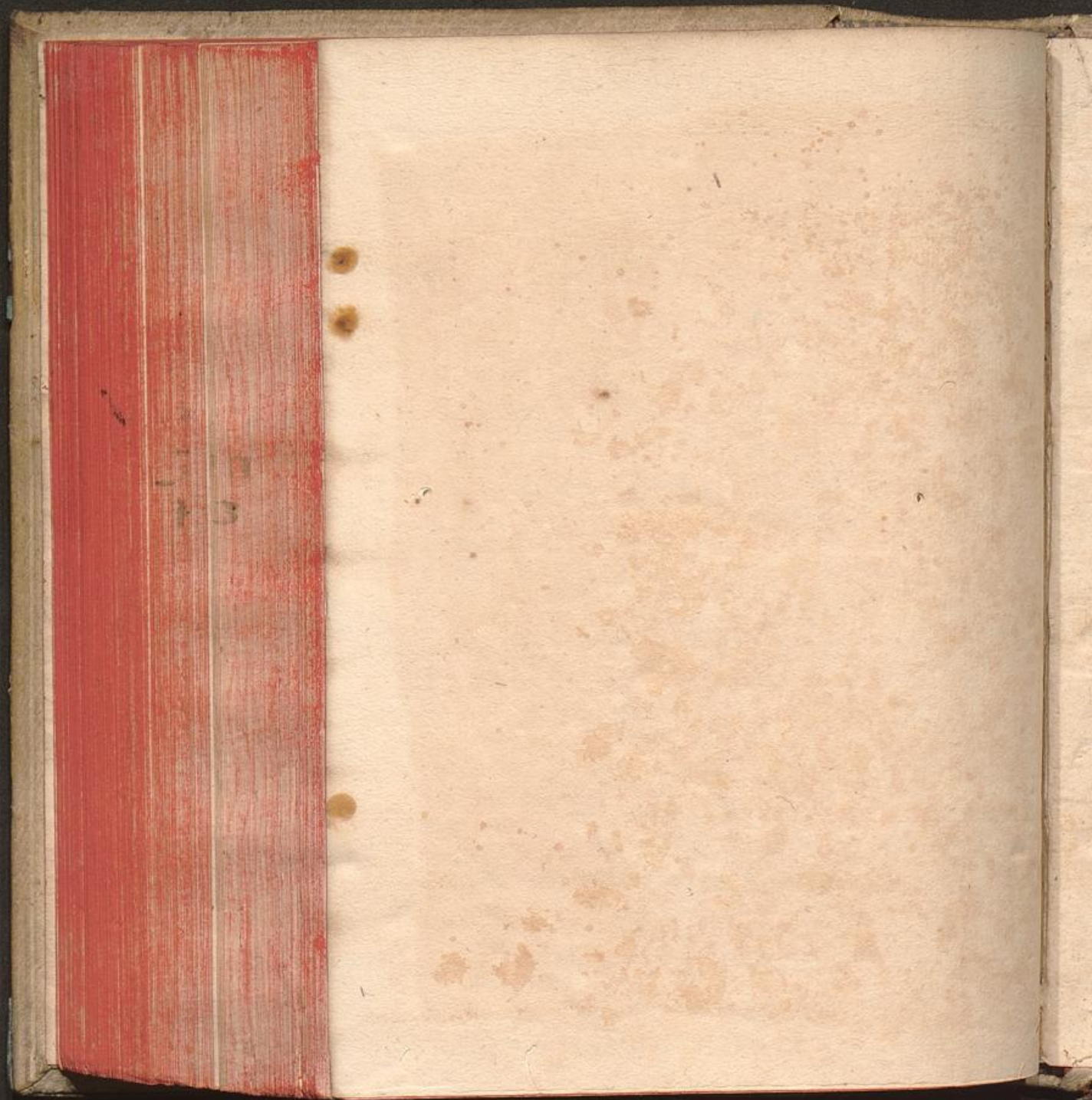
APP

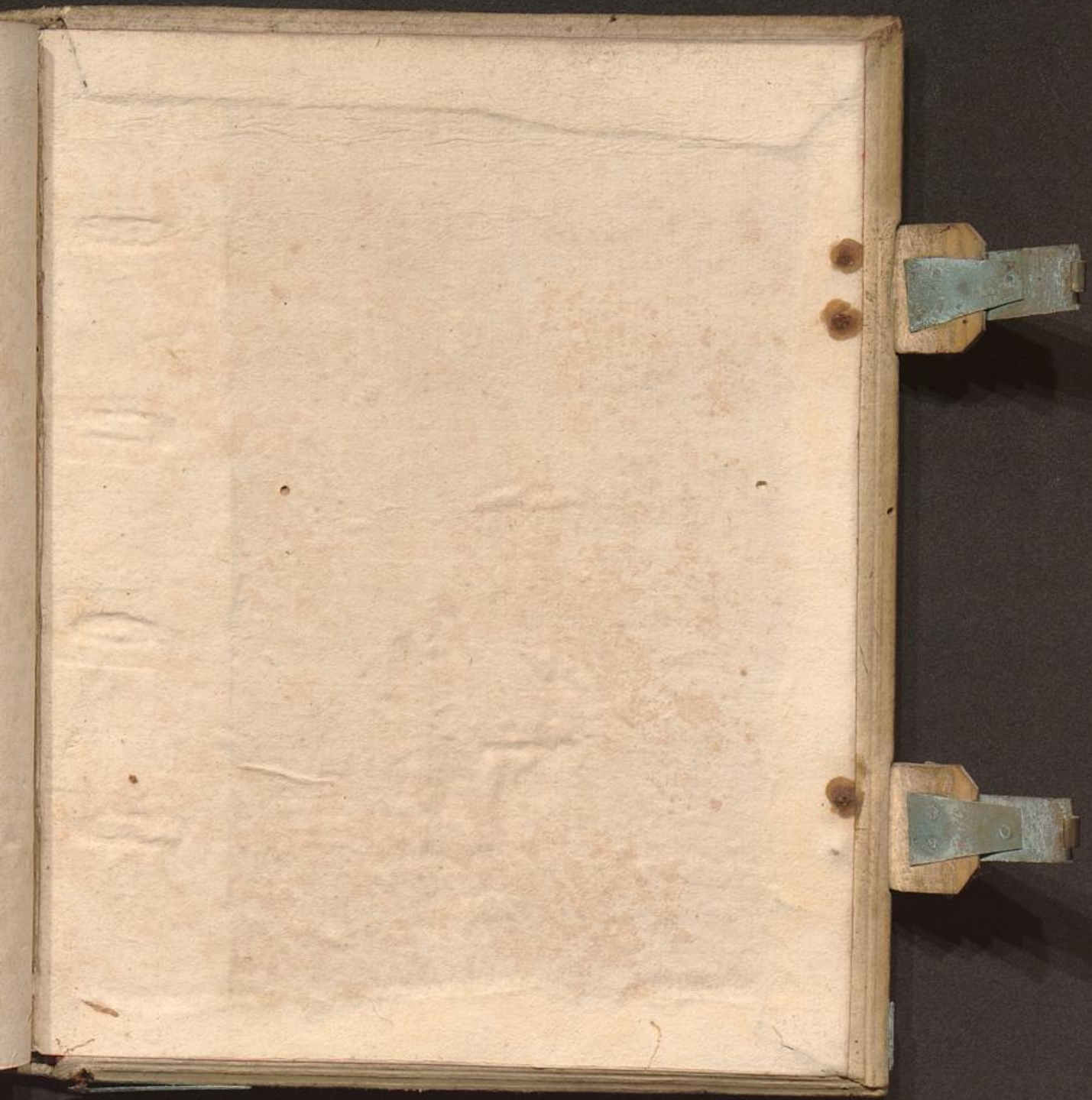

Th
4768

Varia

510

43